

pium & finis dicuntur summa alicuius rei. Operum. id est monumentorum. Inter manet agris id est in mediis agris castra ponit. Nunc uetus: iliacos. Lucanus hic quasi reprehendit poetas qui moenia urbis Troiae nimium extulerunt laudibus quod uidelicet magni ambitus fuerint. cum comparatione horum munimētorum breuia admodum fuerint. Ventus fabula: audeant inquit ueteres poetae muros Troianos laudibus efferre: quod dicant quadra tam fuisse orbem. & .xxx. milia passuum occupasse. Ascribatque deis: quod tam magnifica illa aedificia essent ut uiderentur non ope humana esse constructa. ideo apollinem & Neptunum Laomedonti auxilio fuisse cecinerint. Fragili circumdata testa admirentur etiam moenia Babylonis: quam semiramis cinxit lateritiis muris: ideo fragili testa dixit. Refugi parthi: quia fugientes sagittas in hostes remittunt.

^{f. op. & f. ar. v.}
En quantum tygris quantum celer ambit orōtes
Assyriis quantum populis telluris coae
Sufficit in regno subitum bellique tumultum
Raptum clausit opus quati periere labores
Tot potuerunt manus adiungere sexton abydo
Ingestoque solo phryxum elidere pontum
Aut pelopis latis ephyrē abrūpere regnis.
Et fatibus longae flexus donare maleae.
Aut aliquem mundi quis natura negasset
In melius mutare locum: coit aera belli.
Hic alie sanguis terras fluxurus in omnes:
Hic & thessalicae clades. libyaeque tenetur.
Aestuatur angusta rabies ciuili arena.
Prima quidem surgens opum structura scellit
Pompeium: ueluti mediae qui tutus in aruis
Sicaniae: rabidum nescit latrare pelorum
Aut uaga quam tethis rutupiaque litora ferunt

SVLPI. En quantum: spatium munitionum a comparatione poeta commendat. Orōtes. syriae fluuius ielybano perfluens. Ambit. circuit. Assyriis quantum. quantum spacium occupant urbes assyriorum ut babilon & ninos quae quadringenta octoginta stadia complectebatur. Tumultu trepidatione. Raptum. raptim acceleratum. Periere in casum consumpti sunt. Manus: operarii. Adiungere Sexton abydo. id est europa asia iungere mari repleto. Sexton: urbem europa. Abydo. urbi asiae. Elidere: suffocare obruere replere. Pontum phryxum. hellepontum qui angustus est & asia ab europa determinat. Abrūpere ephyrē. istmum effodere & separare a peloponneso ita ut corinthus insula fieret. Ephyrēthi. corinthum quod sisyphus conditor sic appellauit. Regnis pelopis. peloponneso ubi pelops late regnauit. Donare rati bus flexum: id est facere rectam nauigationem quod maleam promontorium ipsum tollere. quod quidem inter meseniacum & laconicum sinum. l. milibus passuum protendit. Quauis nam negasset: licet uideretur contra naturam fieri. Area locus ille clausus tanquam area in qua esset dimicandum. Coit: coniungitur claudit. Hic: intra aream ubi erant populi. Sanguis: innumeri militis. In omnes terras: in europa asia & aphryca. Clades thessalicae. i. perituri in thessalia & in aphryca. Arena: metaphora: a theatro & gladiatoribus supra: qui in arena committuntur & digladiantur. Rabies ciuili:

seuitia belli. Angusta. non quidem quod breuis esset sed respectu innumere multitudinis ex omnibus regionibus mundi poterat breuis uideri. Aestuatur saeuit. Prima quidem populi. principio non aduertit se a Caesare claudi. Veluti. ut qui in media britannia oceanum sonitum non percipiunt. Pelorum. promontorium iuxta quod latrat scylla.

Vaga tethys. mare oceanum. Rutupina: rutupium littorale britanniae oppidum.

COMNIBO. En quantum tigris quantumlibet admirentur. tamen uideant subito & quodam tumultu tantum spacium clausum a militibus Caesare esse quantum satis esset Regno Assiriorum: ubi reges sedem suam posuerunt. Raptum: subitum: festinatum. Tigris flu. est Mesopotamiam amplectens. Orontes flu. e. syriae qui Antiochiam praeterlabitur: cum prius. Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit Orōtes est appellatus (ut inquit Strabo). Tanti periere labores: sed tamen quauis tantum opus fecerit Caesare. omnia incassum periere. Tot potuerunt manus: quantum utilitatis posuerunt afferre labores Caesare. qui nunc perierunt: si in re utiliori consumpti fuissent. Sexton abydo: iter seston & abydon hellepontus est qui facit ut ad haec duo oppida sine incommodo nauigari non possit & est sensus potuisset Hellepontum iungere ponte ut sine nauigio ab altero oppido ad alterum nauigari posset Abydos urbs est Asiae: & seston Europa: ut refert Solinus. Elidere. id est interrompere. Phryxum. id est hellepontum: in quo belle sumerfa est. sed poetae de propinquo nomina usurpare solent sic Virgi. Dardanum pro Teucro posuit. Ingesto solo. id est cumulata terra ut pontus obrueretur. Aut pelopis. aut potuerunt corinthum urbem nubi lissimam a peloponneso separare inter quas angusti termini terrae sunt: & propter longum & ancipitem nauium ambitum perfodere angustas nauigabili alueo tentauere. demetrius rex: dictator Caesare. C. princeps. Domitius Nero inauso omnium exitu plinius. Ephyrē: nam Corinthus ciuitas peloponnesi antea Ephyrē dicta est ut libro quarto a plinio ostenditur. Latis regnis pelopis. id est a peloponneso. ubi regnum fuit pelopis: nam peloponnesus dicitur a pelope & insula pelops auctorem Strabone ex phrygia ducto secum populo ab se peloponneso nomen indidit. Longae maleae. quia malea est promontorium laconiae. quod quinquaginta milia passuum intra mare protendit. adeo impellens undas ut naues persequi uideatur ad id non nisi longo ambitu perueniri potest a nauigantibus. ideo dicit potuisse perficere: ut ad hoc promontorium a nauigantibus facili ambitu & sine nauigatione perueniri posset. Coit area belli: tantum abfuerunt ut coererent milites: qui hoc ipso indignabantur. magis & ad bellum incitabantur. ut sanguinem effunderent. Coit. claudit. Area belli: spacium in quo bellatores continentur. Terras fluxurus in omnes: quia ex omni parte orbis terrarum interfuere populi huic bello ciuili. Thessalicae clades: eorum qui cum populo caesi fuerunt. Libyae eorum qui deinde in Africa cum Catone perierunt. Aestuatur. incenditur. Angusta arena in angusto spacio littori

Ionii uel ad similitudinem arenæ theatri quasi inclusi essent cauea. Angusta breui: quantū ad multitudinē populorū qui includebant: aliter nō conuenit cū antedictis. Assiriis quantū populis. Prima quidē adeo remota erant monumenta. ut nihil omnino pō. cū exercitu senserit. Surgens. crescens. Veluti mediæ: quem admodū qui in Sicilia habitant etiā si perturbatū fuerit mare siculū. tñ non sentiunt maris pturbationem tā pō. quāuis circundareē munimentis a Cæ. tñ nō sentiebat. Rapidū pelorū. idest syllā quæ iuxta pelorū est. Virg. Dextrū syllā latus læuū implacata charybdis. nā pelorus mons est qui cū a pœnino continuabat. postea uel terremotu uel assiduo fluctu maris interruptus est & cū. Siciliā ab italia diuisit fecit duo periculosa nautis loca syllā a dextra atq; charybdim a sinistra. Latrare: quia hæc silla puella fuit & cū descendisset ī fontem uenenis a circe imbutū statim hispidæ partes conuerse sunt in canes illa ipsius terrore percussa se. coniecit in undas: & locū illum fecit nautis periculosum. Nescit. i. nō audit. Aut uaga cū thetys. circa Britanniam mare oceanū est quod aliqñ fluxū aliqñ refluxū facit. adeo ut ingenti terremotu insula p̄p̄modū terreatur: præterquā qui in interiore insula habitant. Rutupina. rutupe oppidū est littorale Britannia. ptolomeum. Iuuenalis rutunio ut edita fundo ostrea.

CSVLPI. Calydonios. calydoniæ siliciæ in britānia meminit pli. li. iiii. pro qua secūda producit. quæ p̄ oppido ī etholia corripit. Vt primū. ubi pō. aduertit se cōcludi. a Cæ. a mari: dyrrachioq; nolle discedere statuit: & cū munitōes Cæ. phibere nō posset. nisi uellet prælio decertare q̄ eo tpe faciendū non erat q̄ plurimos colles occupauit ut capias Cæ. destineret. idq; accidit. Castellis. n. xxiiii. effectis. xv. m. passuum circuitu amplexus est. hoc spacio pabulabat. Aggere munitiōib⁹. Aperta tuta: a loco illo munito. Tumulis. colibus. Laxet: extendat distineat. Tendat. producat. Vendicat munit sibi ipse pō. Septi: circūdati. Aricia. oppidū ī latio ad quintūdecimū ab urbe lapidem: illic nemus dianæ & uirbio sacrū. illic & lacus deæ. Miceneæ: quia ab iphigeniā & Horeste qui micenei fuerunt: dea ex Taurica aduecta ē dedicata. de qua uaria scribunt auctores. Quoq; modo. Triangularē uidet formā designare nā a roma ad hostiā qui iter sunt quatuordecim milia passuū ad ariciam. xv. ab aricia ad hostiā fere totidem. Prælapsus. qui prælabit. Torqueat flectat. sed eat recto cursu. Classica nulla sonant: non dat: signū pugnae a ducibus. Iniussa. temere emissa. Vagantē erāt. Nefās: cedes. Tētante iaculū studio. n. exercēdi lacetos & emitēdi iaculū milites iscii faciebāt cedes. Maior cura. pō. n. peste & pabulorū p̄curia laborabat Cæ. rei frum̄tariæ iopia uexabat. Terræ exhausta: cura terr̄ priuatae herbis & pabulorū p̄curia. Vngula co. de cā. frō. gressus equorū euertit herbas uirētes

COMNIBO. Vnda calidone. mare turbatū illi quidē sentiūt. at uero q̄ in calidone iteriori oppido britāniæ sunt nihil oīno maris illā tēpestatē sentiūt. Tethis. i. oceanus. Caledonios. caledon. & calidō. is differunt. nā calidon est ciuitas Etolorū. quæ quondā græcæ tutamē erat. ut Stra. refert: habetq; secundā breuē. Vir. Quod scel⁹ aut lapithis tñ aut chalidone merēte aut uero caledō. ut refert pli. li. iiii. Est silua britāniæ interioris secūda p̄ducta. Martialis. Nuda caledonia sic p̄pectora p̄buit urso. Vt primū uasto. simul ac sensit pō. se a Cæ. circūclusum tametsi nihil detrimēti sentiret tñ pati non potuit. qn dissiparet exercitū Cæ. ipse etiā milites suos diuersis in locis cōsistere iussit. nā ea sollicitudine motus Cæ. explicuit suos. Agmina. s. sua ut diuersis locis iuga capiens sollicitū rediret Cæ. Petra. ut inquit Stra. locus est iuxta dirrachium ignem uomēs. cui fontes subsunt q̄ aquas tepidas bitumēq; scatēt. Laxet. distrahat cū Cæ. diuersos locos captos a militibus teneret pō. & ipse ad singulos mittebat exercitū. Tendat: extēdat. Claudentē. s. Cæ. Effuso. milite: ut sparso exercitu suo exercitū quoq; Cæ. spargeret. Ac tñ septi. dicit tantū agri circūdati habuisse pō. quantum distat aricia sylua ab urbe roma aut tyberis cū recta uia sine ullo flexu a mari tyrrhenō distat. Dianæ miceneæ: hoc aut dixit p̄pter iphigeniā quæ dianæ cultrix fuit: adeo ut cū pater eius illā imolaturus esset: subiecta cerua ipsam abstraxit & eam tēplo suo p̄fecit. nā micenæ ciuitas græca fuit ubi regnauit Agamenō. aricia aut (ut refert Solinus) Orestes oraculo montius simulachrū scithicæ dianæ. quod de taurica extulerat prius q̄ argos peteret cōsecrauit. iō sacrata dixit. cōstituta fuit aricia ciuitas ab archiloco siculo: unde & nomen: tractū distat a roma Stadi. c. & lx. ut inquit Stra. & nēoralis dīr q̄ templū dianæ silua circūdat cui lacus instar pelagi flu. adiacet. auctore Stra. Quoq; modo aliā descriptionē facit uidelicet tantā tenuisse pō. castris suis quātū distat urbs roma ab hostia: uidelicet octo milia: nam tiberis ab urbe descendit in mare tyrrhenū ea pte q̄ est hostia: hostia aut urbs ab anco martio cōdita appellatē ab hostio. hostiū dīr exitus quo flu. in mare descēdit: q̄ ea pte tiberis ingredit̄ mare. Prælapsus mœ. i. lapsus p̄ mœnia. Si nusq; torqueat amnē nā si uolueris metiti spaciū q̄ tiberis deferē in mare tyrrhenū lōgius ē nā curuatis ripis & flexis tandē. puenit

Vnda calydonios fallit turbata britannos.
Vt primū uasto septas uidet aggereterras
Ipse quoq; a tuta deducens agmina petra
Diuersis spargit tumulis: ut caesaris arma
Laxet: & effuso claudentem milite tendat.
Ac tantum septi uallo sibi uendicat agri
Parua miceneæ quantum sacrata dianæ
Distat ab excelsa nemoralis aricia roma.
Quoq; modo ronæ p̄lapsus mœnia tybris
In mare descēdit: si nusq; torqueat amnē.
Classica nulla sonant: iniussa q; tela uagatur
Et fit sæpe nefas iaculum tentante lacerto.
Maior cura ducis miscendis abstrait armis.
Popeiū exhaustæ præbēda ad pabula terræ
Quæ currens obtriuuit eqs: gradib⁹ q; citatis
Vngula frondentē discussit cornea campū

in mare. Classica nulla sonant: etiam nullo signo dato ipsi inter se milites exercebant. Iniussa tella. ut unū ex reliquo sequi ideo iniussa quia nullum signū tuba dabat. Et sit sæpe. n. quāuis toto die equitarent tamē nō erat spaciū satis latū tantæ multitudini: nā propter angustia loci: nō nunquā uulnerabant suos: cum ipsi se exercebant. Iaculū tentare. i. dū se exercent milites iaculando. Maior cura pō. pestilentia primebat Cæ. uero fames. Maior cu. s. quā cura pugnandi. Exhaustæ: euacuata: s. herbis stramine: & hæc cura erat quæ pō. a bello distrahebat. Quæ currens ob: nā licet ibi pascua essent: tamē eques dū se exercet ita calcauerat herbas ut nihil omnino superesset. Obtruit: calcuit. Gradibusq; citatis. i. currētibus equis. Discussit. dissi paut. Frondentē. uirentē campū translatio ab arboribus: nā arborum frondere pratorum uirere est.

Belliger attonsis sonipes defessus in aruis
 Aduectos cū plena ferāt præsepia culmos
 Ore nouas poscēs moribūd⁹ labiē herbas
 Et tremulo medios abrūpīt poplite giros
 Corpora tū soluit tabes: & diggerit artus.
 Traxit iners cœlum fluidæ cōtagia pestis
 Obscurā in nubem. tali spiramine nefus
 Emittit stygiū nebulosis aera faxis
 Antraq; lethiferi rabiem typhōis anhelāt.
 Inde labāt populi: cœloq; paratior unda
 Omne pati uirus durauit uiscera cœno
 Iā riget atra cutis: distentaq; lumina rūpīt.
 Igneaq; in uultus & sacro feruida morbo
 Pestis abit: fessumq; caput se ferre recusat.
 Iam magis atq; magis præcep̄ agit oīa fatū
 Nec mediū dirimūt morbi uitāq; necemq;
 Sed langor cū morte uenit turbaq; cadētū
 Aucta lues: dū mista manēt incondita uiuis
 Corpora: nā miseros ultra tentoria ciues
 Spargerē fun⁹ erat: tamē hos minuerē laboris
 Atergo pelagus: pulsusq; aquilonibus aer
 Littoraq; & plenæ peregrina messe carinæ

v. Recusat ferre. præ dolore & grauedine sustinere non potest. Præcep̄ fatū: subita mors. Nec morbi diti munt iam non ægrotabant: sed langore subito moriebant. Lues: pestis. Aucta. quo enim plures peribant eo tetrior erat odor & cœlum magnū lethiferū. Incondita. insepulta. Nam miseros: quoniā tantūmodo extra tentoria efferebant & nō sepeliebant nec exequiis prosequiebant. Spargere proiecerē & sparsos dimittere. Funus: exequiarū pompa. Tamen hos. salutaris inquit fuit uentus: qui a libera aggeribus regione aerem infectum pellebat. & rerum copia quæ per mare aduehebatur.

COMNIBO. Belliger sonipes: bellator equus. Ferāt: offerāt. Culmos aduectos: erāt inquit paleæ ad satietatē sed eas spernebat equi. Labiē moribūdus: intercurrēdū deficiebat. Et tremulo. m. dū eques sonipedē in gyrū uolueret ille plapsus in medio cursu deficiebat. Gyros. reuolutiones. Corpora uirorū & cætera iumenta corrūpebant: & aerē inficiebant. Iners cœlū: crassus aer putrefactis iumētorū corporibus: nam aer crassus obscuritatē inducit ad similitudinē nubis. Tali refert: Stra. li. viiii. subter calydonē esse collem. Taphossū in quo Nesi & aliorū cœtaurorū tumultus locatus cernit: equorū tabo deterrimus odor sub mōtis radice p̄fūdīt: & hūor grossioribus gutā manat: q̄ qdē ob causā gētē illā Ozolas. i. mali odoris uocant: hoc a Lucāo tāgit. Stygiū aera. i. pestiferū. Tali: q̄lis erat aer in castris Pō. infectis putrefactione corporū q̄ resoluebāt. Typhōis: gigas fuit unus ex his q̄ bellū cōtra louē intulerūt. postea hūc sub inarime mōte occisum Iuppiter cōdidit & quotiēscūq; mouet fessū latus: semp̄ emittit aerē pestilētē. Antra. s. mōtis iarimes. Inde ex hac pestis corruptiōe. Labāt. cadūt. Vnda: primo qdē corrupta est unda talē ordinē tēuit. Vir. cū pestilētia describeret. q̄ atticā terrā infecit. Cœlo. s. turpido & corrupto. Riget. durefcit. cutis primū signū erat morbi cōtracti. i. q̄ tactū cutis resisteret. Atra. q̄a nigra efficiebat cutis: Igneaq; in uultus. q̄a intus oculis faciē toruā ostendebāt & statim pallida efficiebat. Sacro morbo: execrabili sicut Vir. sacrū ignē appellat: q̄a depaciē & oīa cōsūit. Feruida: nā calebat oculi & facies ut ignē quodāmō emitterē uiderēt. Fessūq; caput: q̄ ultro citroq; iactabat. Iā magis crescēte pestilētia sine ulla itermiōe cadebat. Præcep̄ sa

CSVLPI. Attonsis: depastis sine herba. Aduectos cū pl. hoc est cū clausi itra præsepia paleis abūdarēt. Ferant sustineāt: Labiē moribūdus. cadit moriēs defiderio graminis. Et tremulo medios: & currere neq; sed in medio cursu & flexu cadit ex inedia & debilitate. Tremulo polite: tremētibus cruribus. Corpora: initiū pestis ex corporibus corruptus ostēdit: Tabes: corruptō. Soluit corpora putrefecit cadauera. Diggerit: dissipat: Cœlū iners: aer quietus. Traxit cōtagia: infectū est & in nigrā nubē densatū. Pestis fluide: pestem appellat cadaueris saniē quæ fluebat. Nefus cadauer: nesi cæsi ab hercule in calydonia ad euentū fluium ubi centauroꝝ sepulchrū est: ex quo teterrimus odor egrediē. placet etiā legat nefis: quæ insula est in sinu puteolano tetrū odorē emittens. Eius meminit. Seneca in epistolis. Spiramine. exaltatione. Stygium mortiferū. Antraq; & ipse spelūcæ sub quibus est typhœus: qui in arime insulæ subiacet: a qua Nesis ipsa non multū distat. Lethiferi: pestiferi: Anhelant rabiē: emittunt sulphureū odorē. Inde: ex aere nubilo & fetore. Vnda paratior cœlo: nā facilius aqua q̄ aer inficiē. Virus. uenenū & pestilentia. Durauit cœno: strinxint adeo uentres ut nō possent egerere. Iam riget ob scurabat cutis uentris duritie. Distentāt lumina corū pit oculos tumidos ulcerat. Abit in uultus inflāmabātur enim rubore & ulcerabant hoīum ora. Seneca in ædipo. piger ignauos alligat artus langor & egro rubor in uultu: maculaq; caput sparsere leues tū uapor ipsam corporis arcē flamens urit: multoq; gemas sanguine tingit oculiq; rigent: & sacer ignis pasciē artus Sacro: execrabili & diro. Quāquā est etiā morbus q̄dam qui dī ignis sacer de quo lege apud Cæsum li.

tū. i. mors uelox. Nec. m. d. nec morbus diu cōsūpsit corpora sed simul ac morb⁹ puenerat statī moriebant. Medii morbi q̄a inter uitā & mortē solet itercludere morb⁹ q̄a aliquādiu & sensim corpora iterimit. Turba q̄ cadentū: ipsa etiā corpora auxere pestilentia. nam sepeliri nō poterant p̄multitudine. Incōdita: i. sepulta. Nec miseros: nec licebat funera facere: sed extra tentoria tm̄ eiiciebant corpora: & insepulta remanebant. Funus erat: uidelicet e tentoriis eiicisse cadauera. Tamē hos: hanc pestilentia uetus supueniēs nō nihil ab stulit: ita ut puriore aerē relinqueret: cū p̄fertī oī genere cōmeatuū abūdarent. nam aduectitia frumenta un diq̄ uehebant. Messe. i. frumēto plenā carinā: q̄a abūdabāt cōmeatibus: nā fames solet inducere pestilentia

CSVLPI. At liber Cæ. qui numero militū erat in ferior copias pō. maximas cōtinebat. Sed frumēti in opia laborabat. Idq̄ singulari patiētia milites ferebāt Pecus ob lac in honore habebant & radicibus herbæ quæ Cara appellat lacte ad misto famem leuabant ex hac panes effectos cū in colloquiis pō. famem nostris obiectarent uulgo in eos iacebant ut sp̄e eorū minuerent. Nō pigro: nō pestifero. Inertib⁹ uiciosus. Arcta. stricta. Surgentib⁹ culmis. crescentib⁹ calamis siue turgentib⁹ infantib⁹ se. In cibos pecudū: uescebant enī herbis & frondib⁹. Dumos spinarū fructus & mora. Folis: frondib⁹ arborū ex quib⁹ panes faciebant. Le thūq̄ minātes: periculosas uenenatas. Dubias. ut sūt helleborū Scāoniū uitis alba & nigra Mādragola. Vllere. capere effodere. Mollire flāma: decoquere ut coria. Abrasas: læsas & ulceratas asperitate esculentorū. Diripiens plurima: rapiens & cōedens. Ante hac: añ hoc tps. Saturū: abundantē cibis. Vt primū: statim ut cōstituit pō. erūpere media luce acieb⁹ structis castella Cæ. & aggressus ut per medios hostes euaderet poeta unius duntaxat prælii meminit cū Cæ. scribat uno die sex prælia facta: tria ad dyrrachiū & totidē aduocationes. Cecidere in his ex pō. ad duo milia aduocati & manipulares cēturionisq̄ cōpures: & sex signa militaria amissa sunt Cæ. amplius q̄ uiginti oibus sunt p̄liis desiderati. Sed omnes qui in castello milites erant uulnerati sunt. Ex una cote quatuor centuriones oculos amiserūt: milia sagittarū circiter triginta in castellum cōiecta sunt. Claustris munitionib⁹ Cæ. Permittere: cōcedere sibi ad euagandū. Dedignat iter raptū spernit clandestinā fugā & sine prælio. Furto: secreta fuga. Vallo ipulso. aggere percusso. Oportuna: apta expugnationi. Castella munici: siue a conditore sic appellata sunt. siue a fluuio eiusdem noīs cuius est ille in latio. i. quo produciēt penultima. Dumeta cōfraga spina aspera densa & se se frāgentia. Agit agmē. ducit exercitū Cæ. nō aduertentibus. Proditus: indicatus.

COMNIBO. At liber terræ: hoc erat q̄a cōferenda manu deterrebat pō. nunc dicit q̄ deterrebat Cæ. existimabat li. ipse: qui nullis munitionibus inclusus erat sed nihilominus famē tollerauit ingentē & inopiā ac si obsessus esset. Liber: nō interclusus. Angit. i. cruciat. Sur. cul. in sege. nondū flauescantibus agris nec maturescantibus. In pecudū ce. cibos. i. ipsos iam pabulo pecudū uti capisse. Carpere dumos: more pecudū. Spoliare nemus. i. arbores syluestres si forte nascerent fructus sicuti pruna: corna: & unedones. Lcetumq̄ minantes: & nōnunq̄ carpebāt radices herbarū quas nesciebāt uenenatas esse. Herbas dubias. q̄a nesciebat essent salubres an ne: sed in cōmentariis legit herbā quandā frequēter inueniebant. cuius nomen est chara & hanc herbā lacte pmixtam in modū panis cōficiēbant: & huius herbæ magna copia fuit. Refert & plutar chus q̄ cū Cæ. maxima opprimeret inopia: & milites radicē quandā a uellerent: & cōmixta lacte uescerent interdū factos ex ea panes intra hostiū stationes p̄tercurrentes iniiciebant. addebantq̄ se quo ad huiusmōi terra radices p̄duceret obsidionē pō. nō relicturos: eos autē & panes & sermones in uulgus p̄ferri: pom. uel tuit ne suorū animi p̄fringerent: q̄ hostiū imanitatē p̄tinacemq̄ tollerantiā sicuti serarū exhorrescerent. Quæ mollire queunt: cernit etiā alios milites alia euellerē q̄cūq̄ molliri poterant aqua: uel elixari quibus aspa essent tm̄ p̄ guttur mitterent dūmō se sustētare possent. Mollire flāma. i. elixare. Fragere morfu. i. q̄ dentibus possint mandare. Per abrasas fauces asperitate radicū & herbarū. Plurimaq̄ humanis: & ita milites nouo genere ciborū utentes pō. omnibus rebus abundantes obsidebant. Vt primū libuit: nūc dicit postq̄ pō. decreuit erūpere munimentū: nō cogitasse illū tpe noctis clam exire: sed p̄ eam munitionū ptē q̄ frequentius custodiret. Et pro sed. Permittere terras. i. arbitrio suo oēs terras habere. ut quacunq̄ uellet exercitū duceret.

At liber terræ spatiosis collibus hostis
Aere non pigro nec inertibus angitur udis
Sed patitur saeuam ueluti circūdatus arcta
Obsidione famem: nōdum surgētibus altā
In segetem culmis: cernit miserabile uulg⁹
In pecudū cecidisse cibos: & carperē dumos
Et morfu spoliare uem⁹ lethumq̄ minātes
Vellere ab ignotis dubias radicib⁹ herbas
Quæ molliē q̄unt flāma quæ frāgeēt morfu
Quæq̄ p̄ abrasas utero demitterē fauces:
Plurimaq̄ hūanis ante hoc icognita mēsis.
Diripiens miles: satūq̄ tamē obsidet hostē.
Vt primum libuit ruptis euadere castris
Pompeio: cunctasq̄ sibi p̄mitterē terras
Nō obscura petit latebrosa tempora noctis
Et raptum furto soceri cessantibus armis.
Dedignatur iter. latis exire ruinis
Quærit & impulso turres cōfringē uallo
Perq̄ omnis gladios & q̄ uia cede parādāe
Oportuna tamen ualli ps uisa p̄pinqui
Quæ numici castella uocāt: & cōfraga dēsis
Arborib⁹ dumeta tegūt: huc puluerē nullo
Prodit⁹ agmē agit subitusq̄ i mœnia uenit

Non ob. i. nō occulte: nec p insidias bellū gerere parat. Furto: pro furti. Cessantibus armis: sine pugna Cæ. resistētis. Latis ruinis: quas ipse p munitionū euerfionē faceret. Oportuna tñ quis nō occulte exire uellet tñ eam ptem elegit: q̄ p̄xima castris erat. q̄ appellabat castellā minuci: & ibi scæua erat uir unus fortissimus omniū. Quā minuci castella uocant castellū. minuci uocabat. a Minucio q̄ custodiae huius ppugnaculi p̄fectus fuerat a Cæ. id q̄ ex Appiano cognoscit. Vallūq; (inquit) insup tutati sunt minucio q̄ custodiae p̄fuerat q̄ plura tollerante: fuerūt quippe clipeo eius uiginti supra centū inhæsisse sagittas: corpus sex uulnerib; transfixū potuisse: hoc solū placet. Quidā a numicio flumine latii ī quo æneas periit deducere cōtēderunt sed n̄ uideo quō possit sic intelligi. Dumeta. q̄ nascunt ī locis cōfragis & abruptis. Huc puluer nullo: & hæc castella uenit pō. q̄ prius oppugnare cœpit q̄ puluis aspici posset ab hoste. Ad moenia. s. munitionis Cæ.

Tot simul e'campis latia fulsere uolucres
 Tot cecinere tubæne quid uictoria ferro
 Deberet: pauor attonitos ofecerat hostes.
 Quod solum ualuit uirtus: iacuer perēpti
 Debuerāt quo stā loco: qui uulnera ferrēt
 Iā deerant & nibusq; ferens tot tela pibat.
 Tum piceos uoluūt imissæ lampadis ignes.
 Tum quassæ nutāt turrets lapsūq; miant
 Roboris impacti crebros gēit agger' ad iēt.
 Iam pompeiana cælsi super ardua ualli
 Exierant aquilæ. iam mundi iura patebant.
 Quē nō mille simul turmis nec cæsar toto
 Auferret fortuna locum: uictoribus unus
 Eripuit: uetuitq; capi: seq; arma tenente
 Ac nondum strato magnū uicisse negauit
 Scæua uiro nomē: castrorū ī plebe merbat
 Ante feras rhodani gētes: ibi sāguie multo
 Promotus: latiam longo gerit ordine uitē:

cum. Promotus ad dignitatem euectus & uulneribus suis cede quā fecit. Latiam gerit uitem: centauro est uir enim est insigne centurionū qua solebant interdū percutere milites Iuuenalis Nodosam post hæc frā gebat uertice uitem. sic etiā Marcus iuriconsultus ubi scribit de re militari. docet filius li. vi. Leuinus ab al tra priuerno uitis latia præsignis honore. Longo ordine: multitudine militum.

COMNIBO. Tot simul e'campis: nunc dicit subito aduentu suo pō. ita hostes tenuisse: ut attoniti pene sui ipsorum obliuiscerentur: nam ubi aliquas inumeras fulgere uiderunt. & classica undiq; obstrepere sic timebant: ut uix tela in hostes mouere possent: & statim fugere oēs cœperunt præter unum scæuā: qui aliorum etiā animos in bella erexit. Latia uolucres: aquilæ ro. Debere ferro: quia etiam sint ferro uicti sunt custodes Cæ. Pauor conferat. i. cōsumpserat hostes: quia territi nec tela q̄dem mouebant. Quod solū. n. uirtus in eo loco inquit ubi semel positi fuerant: ubi potius mori uolebant q̄ fugere. Quo stare loco: ubi positi fuerant. Qui uulnera adeo inferiores erant numero pō. ut multo plura tela essent q̄ mitterent ab aliis: q̄ homines q̄ uulnerari possent. Peribat: frustra erat. Nimbus multitudo telorū. Tum piceos. nec solū telis ferreisq; hastis utebant pō. sed etiā facibus ut ppugnacula incēderent. Piceos: pice incensos. Roboris impacti: impulsus arietis: nā robur arietem appellauit quo muri impellunt. Iam pō. nā alique exierant p munitionem & ferme libera loca tenebant: cū scæua unus: fuit qui uictoriae tot militū resisteret. nā repulso Cæ. circa uallum inter hoc ductor. Turme: cui scæua nomen fuit: multa & p̄clara facinora edidit: oculū sagitta faucibus: hastam perfregit. deinde ueluti quippiam dicturus (ut refert. Appianus) in mediū p̄siliit. silētibus cunctis pō. doctorem singulari uirtute cognitū ad se uocat deinde affatur. Salua tibi similem: salua amicū: ac curatores mihi adhibe: quoniā uulner affligor: accurrentibus ad illum duobus exercitu pom. unū aggressus occidit: alterius numerum ense deiecit: quæ cum egisset seipsum uallumq; reliquit. ob id cæteri rubore conciti impetu feruntur: uallumq; insuper tuati sunt. Minutio qui custodiae præfuerat cōplura tolerāte: ferunt quippe clipeo eius. xx. supra centum inhæsisse sagittas corpus sex uulneribus transfixum putasse. oculum uicissim excussum esse. hos Cæ. multis honoribus insigniuit. In hoc non conueniunt plutarchus: & Appianus: nam plutarchus dicit centum ac. xx. telorum iētus in clipeo accepisse scærum dehinc suorum exceptum amplexibus tuto relatum esse: quæ uulnera Minutio attribuit Appianus. Iura. potestates imperium. Quē nōnullæ: unus eripuit locū pō. quē Cæ. cū toto exercitu eripere nō potuerat. Toto cæ. i. tota

ui Cæ. Strato: occiso. Arma tenente: dū arma teneret negauit uictoriā pō. Merebat in. p. antequā Cæ. subi-
geret Germaniā miles erat Gregarius sed uirtute sua euascerat ad dignitatē Centurionis. In plebe ca. i. mi-
litabat inter gregarios milites. Ante seras gētes. i. gallos bellicosos. Promotus: ab infimo loco militū ad cē-
turionē. Vitem: uitis est in signe centurionis. nō ut qdā indocti dicunt quod uitem in clypeo pictam gesta-
rent: sed uitē gestabant: qua milites negligētes solebāt pulsare: ut ipos prōptiores ad officia gerenda redde-
rent hoc plinius oñdit centurionū in manu uitis: cōtinuo plio tardos homines decedant ad agmina quod.
M. iurifconsultus ostendit digestorū libro quadragesimo de re militari. dicit. n. q. cēturioni se castigar uolē-
ti resisteret: & ex industria fugerit: aut cēturioni manū intulerit capite puniat: & iuuēalis apto oñdit uitem
fuisse cēturionis. Nodosā post hęc frāgebat uertice uitē. s. impacta manu cēturiōis itidē Martialis V are pa-
rethonias latia modo uite p urbes. Nobilis & cētū dux memorāde uiris. Lōgo ordine. s. militū comitantū.

SVLPI. Et qui nesciret. & qui nō itelligeret quā
ta crudelitas sit in bellis ciuilibus fortitudine exercēt
Hic ubi: mediantes fugā socios hac oratōne arguit &
retinuit. Tuta fugā: loca in qbus fugiētes tuti essent.
Abegit. reppulit. Et cunctis ignotus Cæ. armis Cæ.
n. timere fugereq; nō norunt. O famuli seruorū enim
& pecudū est fugere: & uiuere malle turpiter q̄ mori
honeste. Absq; cruore terga datis morti: fugitis mor-
tem antequā uulnera acceperitis & intuleritis. Cum uo-
lo uirorū: mori iter sortes quorū hic sunt cadauera cu-
mulata. Haud quāri bustis: non quāri ad sepulchra.
Non ira. Irritat eos a iusta causa ire quā mox explica-
uit. Pietate in Cæ. & in patriā si nō mouemini pieta-
te saltē ira uos moueat. Ex cunctis: ex cōtemptu iram
conflat: nā sunt pro imbecillioribus a pō. electi. Ierit:
transierit. Paruo sanguine: parua cede pō. Peterē um-
bras: moreretur. In uultu: in cospectu si Cæ. me pugnā-
tem aspiceret felicior e uita decederē. Confringite te-
la irruite in ferrum nec expectate ut hostes i uos emit-
tant. Iam: cōfirmat eos a spe subsidii breui affuturi. Pe-
tit longinqua: apparet longius. Securas: nil enī huius-
modi metuebat. Vendicet: recipiat. Dum morimur.
moriēdo pugnamus. Vox: adhortatio. Furorē: im-
petū & iram pugnādi. Classica. tubā: quarū concentu
milites animant. Nō succedunt. nō excitant. Scituri:
aduersuri. An uirtus deprāhensa: an uir fortis a mul-
tis iniquo loco oppugnatus posset aliud q̄ mortē con-
sequi qm̄ etiā uictoriā gloriā pōt. Deprāhensa nume-
ro locoq; obsessa pluribus & in debili loco.

COMNIBO. Pronus ad omne nefas. sicuti fortis
erat: ita omne nefas facere audebat. Nesciret in armis
nesciebat ille fortitudinem non esse in armis ciuilibus
exercendam. Virtus: fortitudo. Hic ubi: nunc dicit
quantū in castello defendendo ualuerit: q̄ cæteris fu-
gientibus solus ipse perstitit. tum uerbis tum re ipsa aliorū animos excitans. Tuta fuge. i. loca tuta ad fugiē-
dum. Abegit impulit uos. s. ut fugeritis. Impius. ab impietate erga ducem uestrum p̄ficiscitur: nō quasi pa-
rentem uult coli a militibus suis ducem: sed nunc cum fugerent imemores illius factos dicit. Et cūctis igno-
tus: nullo nunquā in bello quod cum Cæ. gesseritis pauorem aliquem ante hac ostendistis. Armis. i. bellis.
O famuli turpes inuehitur in eos quasi ignauos & sine causa fugientes. Seruum pecus. i. qui seruilibus pecu-
dibus comparari potestis. Datis terga. i. antequam uulnus acceperit is in fugā cōuersi estis. Cumulo uos. i.
an potestis uos fugere turpiter: ut nolitis potius inter stragē Cæ. iacere: q̄ turpi fuga uitam quærere. Viro-
rum. s. Cæ. q. d. satius est mori fortiter q̄ turpiter uiuere. Bustis. i. ad sepulchra: ut postquam pugna desierit
uos qui inter cæteros fortiter occisi fueritis: etiam ad rogum a uestris sociis quæramini. Non ira saltem.
nomine inquit ira uos saltem accendit si non pietas. Et cunctis: ex omnibus custodientibus Cæ. castella.
Flecti. q̄ uos cæteris inferiores uirtute putarent. Non paruo sanguine: si uos fugere uultis retinere non
potero. sed ego solus efficiam ne uictoria ista pom. incruenta cedat. Ierit: transierit. Peterem fel. um. uel-
lem ut me pugnātem uideret Cæ. & ante oculos eius præclara hęc facinora ederem: dum mihi scelicitur
mori uideret si pro ipso fortiter dimicans ante oculos eius oppeterem. Felicior: quam si abesset. Laudan-
te: quia inuitus pom. uirtutem meam probabit. Confringite. s. uos hostes. Pectoris incurſu. i. resistere pe-
ctori meo. Iugulis. scilicet meis. Iā longinqua pul. iam puluis qui exercitus est in hoc tumultu peruenit ad
oculos Cæ. simul etiam fragor auditus est. Vicimus o socii: ne dubitatis si possimus hoc castellum tenere:

Pronus ad omne nefas & q̄ nesciret i armis
Quā magnū uirtus crimen ciuilibus esset
Hic ubi querentes socios iam Marte relicto
Tuta fugā cernit quo uos pauor iqt abegit
Impius: & cunctis ignotus cæsar's armis:
O famuli turpes: seruū pecus: absq; cruore
Terga datis morti: cumulo uos decē uirorū
Nō pudet haud bustis iterq; cadauera q̄ri
Non ira saltem iuuenes pietate remota
Stabitis e cunctis per quos erūperet hostis
Nos sumus electi nō paruo sāguine magni
Ista dies ierit: peterem scelicior umbras
Cæsar's in uultu: testē hunc fortūa negauit
Pompeio laudante cadam: confringite tela
Pectoris incurſu: iugulisq; retundite ferrū
Iam longinqua petit puluis sonitusq; ruia:
Securasq; fragor concussit cæsar's aures:
Vicimus o socii ueniet qui uendicet arces
Dum morimur mouit tantū uox illa furorē
Quantū nō primo succedunt classica cātu
Mirātesq; uirū: atq; auidi spectat sequuntur
Scituri iuuenes: numero deprensa locoq;
An plusq; mortem uirtus daret ille ruenti
Aggere consistit. primumq; cadauera plēis

quo ad Cæ. ueniet: morientibus nobis uictoriam Cæ. consequet. Vendicet artes. scilicet defendendo munimenta. Mouit: tantū uox. nō ita accendunt tubarum clangore ad pugnam animi militū. sicut nūc oratione scæuæ accensi sunt. Primo cantu. idest primo belli signo. Scituri iuuenes. idest ueniunt speraturi uirtutē scæuæ: & cognitari an uirtus numero inferior & loco plus aliquid præstare possit q̄ fortiter mori uidelicet q̄ unus uinceret uniuersum pō. exercitū. Loco: quia superiores erant pō. ipse uero inferior. Ille ruenti. scilicet aggeri consistebat. quasi tergo eū sustentaturus. Consistit: firmat. Primūq; cadauera: cadaueribus pro telis utebatur in hostes: & sic eos obruebat. Plenis: subaudi de.

Turribus euoluit: subeūtesq; obruit hostes
 Corporibus: totaq; uiro dant tela ruina
 Roboraq; & moles: hosti seq; ipse minatur.
 Nunc sude: nūc duro contraria pectora cōto
 Detrudit muris: & ualli summa tenentes
 Amputat esse mā? caput obterit ossaq; saxo
 Ac male defensū fragili compage cerebrū
 Dissipat: alterius flāma crinesq; genasq;
 Succendit stridētq; oculis ardētibus ignes
 Ut primum cumulo cresēte cadauera murg
 Ad mouere solo non segnior extulit illum
 Salt? & i medias iecit super arma cateruas
 Quā p̄ sūma rapit celerē uenabula pardū.
 Tunc densos iter cū eos cōpressus & omni
 Vallatus bello uincit quem respicit hostem
 Iaq; hebes & crasso nō asper sāguine mucro
 Percussū scæue frangit nō uulnerat hostē.
 Perdidit ensis op? frangit sic uulnē mēbra
 Illum tota p̄mit moles: illum omnia tela:
 Nulla fuit nō certa manus: nō lancea fœlix:
 Parq; nouū fortuna uidet: concurrere bellū
 Atq; uirū: fortis crebris sonat ictib? umbo.
 Et galeæ fragmenta cauæ compressa purūt
 Tempora nec: quicq; nudis uitalibus obstat
 Iam præter stantes in sūmis ossibus hastas.

menti. Moles: saxa. Hostiq; se ipse minatur nam sæpe simulabat se uelle præcipitē dare: & interea illi pedem referebant. Sude: pro sudibus sudes proprie dicit palus acutus & præustus ut durior sit. Conto: hastili. Amputat. præcidit ense manus eorum qui ascendere uellent aggerē. Caput obterit: saxis. Fragili compage. i. fragili galeæ iunctura. Ut primū cumulo: similitudo: sic scæua pugnabat con hostes sicut pardus ubi uulnus acceperit scæuor fieri solet. Cumulo crescente: cū iam tot cæsi essent ex hostibus. & etiā corporibus quæ e turribus coniecerat in hostes ut cumulū fecisset æqualem munimentis tunc ille transiliuit agili saltu non aliter q̄ pardus solet per media arma & uenatores transilire. Arma. s. hostium. Rapit. raptim trahit. Tunc densos: & cum transiliuisset cū summa omniū admiratione uallū & cadauera quasi rē gessisset supra uires humanas admirari sunt omnes & quecunq; toruo uultu conspexisset illi pauorē incuciebat. Compressus: coarctatus undiq;: Omni bello: omni exercitu rem p̄ persona posuit. Inter cuneos: inter ordines & manipulos pom. Vincit quem respicit. quia hostes oculos eius sustinere nō poterant. Itaq; hebes. iā ensis scæuæ cruentat? lubricus factus erat: ita ut hostem uulnerare nō posset & obtusus erat crebro ictu. adeo ut hostem nō uulneraret: sed nimia ui confringeret. Hebes: obtusus nimio & crebro ictu. Crasso san. quia lubricus erat. Ensis opus: quia opus ensis est ut indicat. nunc autem membra frangebat. Illū tota p̄mit moles. i. in eū totus exercitus conuersus erat. Incerta manus. i. omnes milites eū uulnerarunt: ita tamen ut uulnus ad uitalia nō pueniret. Parq; nonū fortuna: par semp de duobus dicit. sicuti hoc loco p̄ uno uniuersum exercitū pom. ponit p̄ altero solū scæuā. Concurrere: manū conferere. Umbo. clypeus: umbo at pprie est media pars clypei eminentior. Et galeæ fragmenta. quia iam tot ictibus percussa erat galea: ut fracta in ipsis tēporibus impremeret: Perurunt exulcerant. Nec quicq; densæ inquit hastæ corpori scæuæ infixæ ipsum & uita

SVLPI. Euoluit. in hostes immittit. Obruit corporibus: interimit ictib? cadauer. Totaq; uiro: omnis materia erat ei telū. Virg. rimati telū ira facit. Moles: saxa. Seq;: corpus suū quod uidebatur uelle in hostes imittere. Sude. palo: Conto: pertica. Detrudit pectora contraria. repellit cōtrauenientes milite. Man?: ascendentiū. Obterit: frangit. Dissipat: dispergit. Compage fragili galea uel casside debili. Ardentibus oculis. in quos telū ignitū immiserat. Ut primū. postquā cadauerū cumulus est muro æquatus i medios hostes se se imisit. Cumulo: congerie cadauer. Solo: solū intelligit struē illā & locū: qui ipsos sustentabat est. n. solū omne quod aliquid sustinet. Quā per sūma: quā pardus celeritate sua p̄ uenabulorū acie saltat inter uenatores est at pdus leoni similimus nisi quod iubis caret. Compressus: obsessus. Vallatus: circūdatus. Cuneos: multitudines peditū quæ iunctæ cū acie primo angustiores deinde latiores pcedunt. Omni bello: toto qui in eū pugnabat exercitu. Quem respicit: solo enim aspectu pterrebat & territum feriebat. Mucro hebes: ensis obtusus. Non asper sanguine: nō obsitus cruore: qui crebris ictibus excuciabat. Perdidit opus amisit uulnerandi officiū. Frangit sine: interpretatio est. Tota moles: acies pugnantiū. Nulla manus fuit. nō certa omnes uel ipsum uel scutū feriebat. Nouū par. inauditū certamen: quod in unū pugnarent innumeri. Bellū: uniuersas pō. copias. Umbo: clypeus. Fragmenta: frustra quæ ipsius caput uexabant & uulnerabant. Cōpressa: restricta. Nec quicquā nudis uitalibus obstat: nihil prohibet quo nimis feriat in uitalibus hoc est in locis in quibus est uitæ sūma: ut in præcordiis femore iugulo cerebro post aurē & musculis quibusdā. Nec obstat: nā inermis. iam erat tātūmodo: haestæ corpori & scuto affixæ ipsum defendebant.

OMNIBO. Corporibus. s. suorū. Totæ ruinae s. murorū erant pro telis scæuæ. Robora: ligna munimenta. Moles: saxa. Hostiq; se ipse minatur nam sæpe simulabat se uelle præcipitē dare: & interea illi pedem referebant. Sude: pro sudibus sudes proprie dicit palus acutus & præustus ut durior sit. Conto: hastili. Amputat. præcidit ense manus eorum qui ascendere uellent aggerē. Caput obterit: saxis. Fragili compage. i. fragili galeæ iunctura. Ut primū cumulo: similitudo: sic scæua pugnabat con hostes sicut pardus ubi uulnus acceperit scæuor fieri solet. Cumulo crescente: cū iam tot cæsi essent ex hostibus. & etiā corporibus quæ e turribus coniecerat in hostes ut cumulū fecisset æqualem munimentis tunc ille transiliuit agili saltu non aliter q̄ pardus solet per media arma & uenatores transilire. Arma. s. hostium. Rapit. raptim trahit. Tunc densos: & cum transiliuisset cū summa omniū admiratione uallū & cadauera quasi rē gessisset supra uires humanas admirari sunt omnes & quecunq; toruo uultu conspexisset illi pauorē incuciebat. Compressus: coarctatus undiq;: Omni bello: omni exercitu rem p̄ persona posuit. Inter cuneos: inter ordines & manipulos pom. Vincit quem respicit. quia hostes oculos eius sustinere nō poterant. Itaq; hebes. iā ensis scæuæ cruentat? lubricus factus erat: ita ut hostem uulnerare nō posset & obtusus erat crebro ictu. adeo ut hostem nō uulneraret: sed nimia ui confringeret. Hebes: obtusus nimio & crebro ictu. Crasso san. quia lubricus erat. Ensis opus: quia opus ensis est ut indicat. nunc autem membra frangebat. Illū tota p̄mit moles. i. in eū totus exercitus conuersus erat. Incerta manus. i. omnes milites eū uulnerarunt: ita tamen ut uulnus ad uitalia nō pueniret. Parq; nonū fortuna: par semp de duobus dicit. sicuti hoc loco p̄ uno uniuersum exercitū pom. ponit p̄ altero solū scæuā. Concurrere: manū conferere. Umbo. clypeus: umbo at pprie est media pars clypei eminentior. Et galeæ fragmenta. quia iam tot ictibus percussa erat galea: ut fracta in ipsis tēporibus impremeret: Perurunt exulcerant. Nec quicq; densæ inquit hastæ corpori scæuæ infixæ ipsum & uita

lia præcipue tanquam silua prætegebant. Nudis iam detectis uitalibus.

CSVLPI. Quid nunc irrisio in pō. cū laude scæuæ
Ictus: percussiones quæ nunquā scæuā interiment. Phalarica: genus teli missile quo utuntur ex phalis idest ex turibus & editis locis est autē in modū hastæ ualido ferro præfixa intra tuba cuius hastile Sulphure resina bitumine & stuppis conuoluit infuso oleo quod incēdia rium uocāt & e balista emittit. Vibrata neruis tortilibus: emissis funibus quæ fiunt ex capillo maxime muliebri: uel e neruis quibus tendit balista ut docet Victruuius. Pondera muralia: saxa ingentia. Arias: trabs ferata. Balista tormentū quo saxa emittunt & hastæ. Limine portæ: e munitionibus quas egredi uultis. Stat murus: stat pro muro qui nō facile dirui possit. Credi: committi & fidere clypeo ipsū abiecit: ut sinistra etiam posset hostē ferre. Vacasse: nō exercere. Aut uixisse. statuerat enī illic pro Cæ. mori. Solus obit: hoc est infert & patit tot uulnera quot innumeri bellantes pati inferre possent. Siluā: multa tela. Fessis gradibus lāguido corpore. In quē cadat: in quē se se imittat. Par monstris pelagi: par cetis hoc est ingētibus piscibus in quorū tergis frutices & arbores oriuntur: eminent enī supra mare in formā scopulorum. Libyce sic: scæuā comparat elephāto. Ab armis densis: a multis uenatoribus. Missile: telum. Tergo squalenti: corio duro & squalido herentes. affixas. Cute mota corio concusso & tume factō. Citra cruorē: & tela ad sanguinē non pueniunt sed collo & cori sordi inherent. Tot facta tot uulneribus unus perire nō potest. Dicteā: dū acriter pugnaret oculū sagitta sauius hastā perfregit. Inde pō. centurionē sibi notū sic est allocutus. Salua tibi similit salua amicū: ac curatores mihi adhibe. Ad hæc uerba cū duo acurrerent unū occidit & alterius humerum ense deiecit: ut tradit Appianus. Dicteā: cretensī. Gortinis arundo: sagitta cretensis a gortina oppido in creta ubi calam nascuntur sagittis aptissimi. Certior omni uoto: quæ felici successu ultra desiderium emittentis eum percussit. In læuū orbem oculi: periphraſis in oculum læuū.

OMNIBO. Quid uenasi. nunc apostrophat Luca. ad pō. repræhendens quod putant posse interfici telis lacertorum uiribus imissis sed hoc frustra tentat. nam ad opprimendū tantū uiri robur necesse est ut tormenta in illum mittant. Leuibusc; sagittis: hæc tela nunquā ad uitalia penetrabant. aut tortilibus. idest qui torqueant. Phalarica: maioris teli genus quod neruis ac funibus torqueat: cuius formam Lilius ostēdit: erat ingt telū Missile hastile ab ligneo & cætero tereti præterquā ad extremū: unde ferrum extabat: id sicut in pilo quadratū stappa circumligabant. linebantque pice: ferrū autē tres in longū habebat pedes: ut cū armis trāssigere corpus posset. Sed id maxime etiā si hæssisset in scuto nec penetrasset in corpus pauorē faciebat quod cū mediū accensū mitteret: cōceptūque ipso motu multo maiore ignē ferret arma omitti cogebat: nudumque militū ad insequentes ictus præbebat: ideo phalaricæ sunt appellatæ: quod phalis. i. turribus ligneis mitteretur. ut cōsulit ante phalas idest turres ligneas. Muralia: idest pondera instar muri in illū reuolatu opprimēt eū. Arias ferro pro arias ferratus. Balista. a βαλλω idest iacio instrumēta sunt quibus maiora saxa mittuntur ut inquit marcellus. Stat nō fragilis postquā pō. increpauit nūc reddit ad id quod instituerat scæua nō unus miles erat sed quasi muris qui pō. obiectus esset. Pō. ten. ne possit erūpere. Iā pectora: iā ita spernebat uitā suā & hostiū tela parui faciebat: ut clypeū cū cæteris armis abiecerit: & solo corpore telis hostiū resisteret: ideoque abiecit clypeū: ne leua ociosa esset. Armis. idest scuto nā arma de scuti s dicuntur eo quod armos tegant. Vacasse: ociosam fuisse sinistrā: loris clypei impeditā: nec cū hostibus pugnaret. Culpa sua. s. si se clypeo protegeret. Obit: idest adit ut manus obit magistratus idest adit nam ob pro ad ponit. Densamque ferens: per similitudinē ostendit qualis fuerit scæua. quale dicunt cæte uideri cuius tergo innascitur silua. Cæte autē est genus maioris piscis adeo immensi quod dicunt eminere tergo supra maris undam: & nōnunquā tergo eius syluas innasci: quæ cum mouetur: & sylua moueri uidetur. Nearcus Auctore. Strabone li. xv. magnitudinem æterum uicenum & ternum passuū esse refert. ita cū moueret scæua quasi secum syluam in corpore gestare uidebat. Gradibus fessis: quia exhausto sanguine non poterant diutius persistere. Libycæ sic belua. alia similitudo quemadmodū inquit in libycis agris uenatores persequuntur elephantes: & tela quidem in terga mittunt quæ licet corpori figantur tamen ad uitalia nō ueniunt: eodem modo impugnando se habebat scæua: Elephantes italia anno urbis cōditæ: quadringentesimo secūdo in Lucanis primum bello Epirotico uidit & boues lucas idē dixit ut ingt Soli. Missile. hastile. Repcussū: retro icussū. Squalenti: duro

& asperò tergo. Mota cute q̄a cū se excusserit eiecit tela leuiter fixa. Viscera: uitalia mēbra. Citraq; cruorē. In
 nondū puenientia ad cruorem. Stant: erecta sunt. Nō explent. i. multa uulnera nō sufficiunt ad unius mor
 tem. Dicta pcul & cū ita staret immobilis ipse fatigator q̄dam specular⁹ locū armis nudū sagittā direxit: &
 oculū cuspide traiecit. Gortynis harūdo: sagitta gortynensis: cortyna ciuitate Cretæ: de qua. Vir. Perdu
 cant aliq; stabula ad cortynia uaccæ. Dicta. i. cretensis: uā Dicte mōs est Cretensis: ut refert Stra. cōstat āt
 Cretenles sagittandi fuisse pitissimos: Nā ut inquit Solinus Creta prima remis ac sagittis potuit. prima lit
 teris iura iunxit pyrricho reptore equestres turmas: prima docuit lasciuas uertigines iplicare: ex q̄ discipli
 na bellicæ rei usus dat⁹: iō p excellētiā dixit gortynis. Certior oī uoto: q̄a plus effecit q̄ spabat sagittator.

Ille moras ferri neruorū & uincula rumpit
 Affixam uellens oculo pēdente sagittam:
 Intrepidus telumq; suo cum lumine calcat
 Pānonis haud aliter post ictū sēuior urfa
 Quū iaculū parua libys amētauit habena
 Se rotat in uulnus telumq; irata receptum
 Impetit & secum fugientem circuit hastā.
 Perdiderat uultū rabies stetit hibre cruēto
 In formis facies latus fragor athera pulsat
 Victorum maīora uiris e sanguine paruo
 Gaudia nō faceret cōspectū i cæsare uuln⁹
 Illætegens alta suppressum mente furorē
 Mitis & a uultu penitus uirtute remota.
 Parcite ait ciues pcul hīc auertite ferrum
 Collatura meæ nīl sunt iam uulnera mortī
 Non eget ingestis sed auulsis pectore telis
 Tollit & in magni uiuētē ponite castris.
 Hoc uestro præstare duci sit scæua relictī
 Cæsaris exēplū potius q̄ mortis honestæ.
 Credidit infelix simulatis uocibus aulus
 Nec uidit recto gladium mucrone tenētē
 Membraq; captiui pariter laturus & arma
 Fulmineū mediis excepit faucibus ensem.

CSVLPI. Ille rūpit: hoc est Scæua cū oculo ferrū
 educit. Alii tradunt eum hastam pfregisse. Vincula:
 Neruosas radices quibus oculis contineēt. Calcat: pe
 dibus pmit. Pannonis haud aliter: Non secus inquit
 urfa telum quo uulnerata est appetit. Pannonis: Pan
 nonia regio terminatur noricis Danubio Illirico &
 dalmalis. Libys: uenator libycus. Amentauit: iecit ex
 Amēto: hoc est ligula quæ telo inectit. Habena: amē
 to. Impedit: inuadit. Receptum quo uulnerata est.
 Circuit: circuendo conatur apprehendere. Fugientem
 secum: q̄ secum conuertitur: uel quam fugiens fert.
 Perdiderat uultum: Ira & acrimonia in uultu non no
 scebatur: nam euulso oculo cruentaq; facie terrorem
 hosti minus incutiebat: Cruento: hymbre: fluxu san
 guinis. Latus fragor: Conclamauere pompeiani ubi
 scæuam uulneratum uiderunt nō aliter quam si cæsa
 rem uulnerassent. Furorē: iram. Et a uultu compo
 suit. n. uultum ad misericordiam cōmouendā. Colla
 tura meæ: ad meam mortem non opus est uulneribus
 sed fatterit e uulneribus tela educere ut sanguis ema
 net. Sit scæua relictī: efficite ut uidear potius cæsare
 reliquisse quā cum gloria p eo perisse. Honestæ: lau
 data. Recto mucrone: intenta cuspide: Membraq; ca
 ptiui: cum sublimē portare tentaret.

COMNIBO. Ille: ubi sensit se uulneratum extra
 xit sagittam cum oculo & terræ impactam pedib⁹ cal
 cavit. Moras &: p. i. fit enī ephexegesis. Vincula ner
 uorum: quæ cuspidem sagittæ retinebant: sed neruos
 oculi radices appellat: quia neruis quibusdam quasi ra
 dicibus stabiliti sunt: ideo dicit fuisse moras telorum.
 Pannonis haud aliter: non aliter telum euulsi cū ocu
 lo quam urfa Libyca q̄ ubi sagittam in corpore acce
 perit tentat ipsam dentibus euellere. Pannonis: Pan

nonia (ut inqt Solinus) regio pcedit in noricū usq; agrū: deinde Moesiæ cōiungit: in æa sæui urfi nascuntē
 sed ponit speciem p genere. Libys: idest uirgo libyca uenatrix: sic Vir. dicit consuetudinem esse libycarū
 uirginum agitare feras: ut Virginib⁹ tyriis mos est gestare pharetram: uel libys. idest uenator libyc⁹. est. n.
 hic libys generis masculini. Martialis: Et libys in longo puluere sudet eques. Amentauit iaculata est: & cō
 torsit. Habena: sed pprie amentum dicitur lorum: quo dignitati iaculantis imissi uā hemētiorē ictum in
 ferunt: unde uerbum est amentare. Impetit: inuadit scilicet dentib⁹. Secum fugientē: q̄a dum se mouet: mo
 uetur & sagitta. Perdiderat uultum rabies: postq̄ cum oculo sagittā euulsi adeo efferat⁹ erat scæua ut iam
 uultum omnino mutauerit. Perdiderat: inflāmauerat. Imbre cruento: quia euulso oculo sanguis in faciem
 effusus est. Læt⁹ fragor: clamorem inquit sustulere Pōpeiani eximantes nunc demū scæuā lactiferū uulnus
 accepisse. Maiora uiris: non maius gaudiū habuere Pōpeiani: cū uiderunt sanguinē ex oculo uulnerati scæ
 uæ exire q̄ si sanguinē uidissent ex corpore Cæsaris. Sanguine paruo: idest unius militis. Ille tegens alta: cū
 ppemodū deficere uiderēt scæua simulauit lassitudinē: & q̄si uultu mitior fact⁹ ita allocut⁹ est hostes: Parci
 te mihi: iā uobis cedētī nō opus est tela in corpus meū cōtorquere: nā satis erit ad mortē si fixa corpori tela
 euulseritis: cū his enī oīs sanguis exhibit: & uita mea discedet: sed añ obsecro ut me afferatis i exercitū uestrū
 ut exēplū oīb⁹ potius sim Pōpeianæ ptis cōprobata q̄ honestæ mortis: hæc cū dixisset q̄dā Aulus demens
 credidit ita esse & accessit ad Scæuā: & mediū cōplexus armis omnib⁹ credebatur posse illū in castra Pōpeii
 subleuare: sed non prouidit mucronem: quem ille tectum habebat: quoad iugulum eius transfixit: & ipso oc
 ciso: sic eat inquit quicunq; Scæuam uictum putabit. Alta: idest profunda: Virgilius. Premit altum corde
 dolorem. Virtute remota: idest uirilitate: quia non iam sicuti uir fortis & robustus: sed mitior factus erat
 Parcite. s. tela in meum corpus conicere. Hic a corpore meo. Iam uulnera quasi dicat satis uulnerum est.

Nō eget ingestis. s. tellis. sed euulsis. Et in magni uidentē: nā exēplo meo alii moueri poterūt ut Pōpeii ptes
 Cæsari anteponāt: Quā mortis ho. q̄a malo pres seq Pōpeii q̄ honeste mori. i. fortiter. Infelix: uno uerbo
 exitū rei futuræ declarat. Fulmineū: coruscātē. Mēbraq;: q̄a mediū cōplexus credebat se sublaturū hoīem.

SVLPI. Incaluit uirtus: fortitudo renouata est
 successuq; recreata. Subactū uictū & subiugatum Si-
 milem uestri: ibellē. Segnemq;: tumidū. Pōpeii: bius:
 plus inquit ego cupio mori q̄ uos Pō. & senatū saluos
 esse optetis. Altus: qui alte apparebat. Dedecus hic:
 Aduētate nō re uera cæsare sed. P. Sylla liberati sunt
 eo dedecore pompeiani ne solum scæuam sed ipsum
 Cæsarem fugere uiderent. Hic: puluis: Dedecus infa-
 miam fugiendi. Crimen: culpam. Ruis: moreris. Sub-
 ducto Marte: Nam recipientibus se pompeianis cum
 non haberet in quos pugnaret cecidit. Vires pugna
 dabat: ex cedibus fortior euadebat. Labentem: cadem
 tem morientem. Defectum: qui iam defecerat. Ado-
 rant: suppliciter uenerantur. Numen: deum quendā
 fortitudinis. Speciem imaginem uiuā & tractabilem.
 Virtus. n. incorporea est. Deos deorum imagines q̄
 erant in castello & Martis simulachrum quod nudaue-
 rant: Fœlix: Patos hæc hēt oīo a fortitudine in cassū
 & sine uera laude consumpta qm̄ non p̄ Iustitia & li-
 bertate sed impie contra Iustitiam se exercuit: quare
 erit feritas & immanitas appellanda. Iber: hispanus.
 quanq; & Iberes gentes sunt ultra armeniā. Cātaber:
 In hispania terra conensi cātabri sunt: uerguntq; ad
 oceanum: & breuib; armis utunt. Teutonius: in Gal-
 lia est ut diximus lib. i. Nō tu: Valerius maximus tra-
 dit de bellis ciuilib; triumphare non licere nec oua-
 re & ut ait poeta ioui capitolino spolia referri non po-
 terant. Ululare: Clamando prosequi triumphantem.
 Virtute fortitudine. Parasti dominum fecisti romam
 seruam. Nec magis: Pompeius post hæc magna cele-
 ritate impositis sagittariis & militibus in nauibus me-
 dia nocte ipse cum sexaginta cohortibus per terram
 ad eam partem munitiōnū accessit: quæ ptinebat ad
 mare rescuerat. n. ex transfugis transuersum ad mare
 uallum nondum illic eē deductum Itaq; terra mariq;
 pugnant erupit: & in campo aperto posuit castra Cæ-
 sar. iis cognitis non longe ab eo castrametatus est: &
 cum pompeii legionem semotam aliquot cohortibus aggredereē uictus est. His duobus preliis desiderati
 sunt milites cæsaris nongenti. lx. Romani equites quadringenti & Tutianus. A placentia cētum: a Puteo
 lis centum. a capua decem sacri uiri: & decem tribuni militum & cēturiones duo & .xxx. Signa militaria
 duo & .xxx. amissa sunt. Pompeius eo prælio imperator est appellatus: atq; hoc nomine se salutare passus
 est. Sed neq; in litteris scripsit: neq; in fascib; insignia laureæ ptulit. Nec piger Marte dilato: nec piger fuit:
 nec plium distulit. Lassatur: fatigatur & hebescit. Se: ipsum mare.

OMNIBO. Incaluit uirtus: occiso aulo redire in corpore uires: uisusq; est recepisse quodamō robur
 qd̄ amiserat. Incaluit. i. durior. reddita est. Vna cæde: p̄ unius cæde Soluat ait pœnas: iā nō demissa uoce
 loquebat: sed toruis oculis & acriori uoce. Pacem gladio: aliter inqt pacē pōpeius h̄re nō poterit a militib;
 Cæsaris: nisi ille depositis armis Cæsare adorauerit. Isto. i. meo. Simile uiri. s. creditis esse scæuā: ut sic igna-
 uis sit: & mortē timeat sicuti uos o pōpeiani. q. d. non. Pōpeii uobis minor: ego inqt plus amo fortiter mo-
 ri q̄ uos defendere Pōpeii causamq; fenatus: Simul hæc effat: p̄spexit & uidit puluere qui erectus erat: nā
 Cæ. audito strepitu & fragore belli ad subsidiū p̄perabat castello laborati p̄standū. Adesse cohortes: quia
 iā fenserant expugnari castellū. Dedecus hic belli: hic puluis fecit: ne tm̄ dedecus admitterent Pompeiani
 ut uni scæuæ totus exercitus cessisse uideret. Subducto qui Marte: discedentibus Pompeianis statim ceci-
 dit præ lassitud: ne scæua. Dabat uires: idest fortis erat: dum pugnaret: quia non sentiebat sanguinē effun-
 di. Defectū uiribus: corporis uacuum. Ac uelut inclusum: ipsum humeris gestabant non aliter quam simu-
 lacrum aliquod deorum. Viuam speciem: quia adhuc uiuebat scæua. Exornantq; deos: scilicet his telis e-
 corpore scæuæ euulsis. Nudum Martē: simulacrū martis: qd̄ sine armis relictū fuerat armis scæuæ instruxe-
 rūt q̄si ea tū demū digna eēnt: q̄bus Mars amaret. Felix hoc noīe famæ: o quāta felicitas & gloria fuisset tua
 o scæua: si hæc tua uirtus p̄ libertate Po. Ro. pugnasset aut hostes ppli ro. uicisses non ciues p̄ tuēda serui

Incaluit uirtus atq; una cede relictus:
 Soluat ait pœnas scæuam quicūq; subactū
 Sperauit pacem gladio si querit ab isto
 Magnus adorato submittat cæsare signa
 An similem uestri segnemq; ad fata putatis
 Pompeii uobis minor est causæq; senatus
 Quā mihi mortis aor sil' hæc effat? & alt?
 Cæsareas puluis testat' adesse cohortes.
 Dedecus hic belli magno crimenq; remisit.
 Ne solum totæ fugerent te scæua cateruæ
 Subducto qui Marte ruis nā sanguinæ fulo
 Vires pugna dabat labentem turba suorum
 Excipit. atq; hūeris defectū iponeē gaudet
 Ac uelut inclusū p̄fosso in pectore numen
 Et uiuam magnæ speciem uirtutis adorāt.
 Telaq; confixis certant euellere membris:
 Exornantq; deos ac nudum pector' Martē
 Armis scæua tuis. fœlix hoc nomine famæ:
 Si tibi durus iber aut si tibi terga dedisset.
 Cantaber exiguis aut lōgis teuton' armis
 Non tu bellorū spoliis ornare tonantis
 Tempa potes: nō tu latis ulular' triūphis
 Infelix quanta dominū uirtute parasti?
 Nec magis hac magnus castror' pte repul
 Intra claustra piger dilato Marte qeuit (sus
 Quā mare lassatur quū se tollētibus euris

tute fudiffes. Durus iber. i. ppl's hispaniæ. Cantaber: ppl's e hispaniæ: quæ (ut refert Suetonius & Strabo) augustus oppressit. Exiguus: qui uteretur breuibus armis. Teutonius: populus germaniæ quem Cæ. uicerat. Non tu bellorū: sed quia cā tua minus honesta erat: iō nō potes gloriā cōsequi q̄ tribuissent ro. siue de Germanis: siue de gallis hostib⁹ triumphū cōsequi uoluiffes. Ululare triūphis: mos erat ouātem ducem q̄ equo uehebat ad capitolium: sequentes milites ut clamarent io io uñ ouationē ab ea uoce dictā uolunt: sed tñ ouatio & triūphus differunt: nā ouatio ei dabant q̄ hostes incruenta & facili uictoria in fugā uertisset. Triūphus uero his q̄ hostes cecidissent. Infelix quanta. d. q̄ hæc p̄mia uictoriæ cōsequunt̄ p̄ libertate pugnā. Tu uero cōtra libertatē pugnasti ut patriā in seruitutē redigeres. Nec magis hac magnus Pōpeius sicuti antedictum unius scæuæ decertatione locū obrinerē nō potuit sed nihilominus tentauit alia pte si quo mō posset erūpere: neq; n. q̄ sibi hac parte exire non liceret: ideo a pposito suo deterritus est dicit at̄ p̄ similitudinem multo esse auidiore erūpendi sc̄m Pompeiū q̄ antea sicut fluctus maris cū semel inuaserit scopulū assiduo impulsu: tandē illud euertit. Parte ca. ubi cōstiterat scæua. Dilato Marte: intermissa pugna.

Frāgentē fluct⁹ scopulū ferit aut latus alti
Mōtis adest seramq; sibi parat unda ruīnā.
Hinc uicina petens placido castella pfūdo
Incurſu gemini martis rapit armaq; late
Spargit & effuso laxat tentoria campo.
Mutandæq; iuuat pmissa licentia terræ
Sic pleno padus ore tumēs sup aggerē tutas
Excurrit ripas: & totos cōcutit agros
Succubuit siqua tellus: cumulūq; furentē
Vndarū nō passa ruit tum flumine toto
Tranſit: & ignotos apit sibi gurgite cāpos.
Illos terra fugit dominos: his rura colonis
Accēdūt donante pado uix prælia cæsar
Senferat. elatus specula quæ pdidit ignis.
Inuenit ipulſos præſſo iam puluere muros
Frigidaq; ut ueteris dephēdit signa ruīnæ
Accēdit pax ipsa loci mouitq; furorem
Pompeiana quies: & uicto cæsare somnus.

¶ SVLPI. Alti mōtis: q̄ altior ē scopulo Scopulus n. magnis obruit fluctibus qui ad summitatem mōtis nunq̄ pueniunt: Ruinā serā: nā frequenter pcutiendo & ex edendo montē diruit. Vicina pfundo. p̄p̄inqua mari. Rapit: expugnat. Gemini: maritimi & terrestres. Armaq; late spargit: & munitiōes egressus p̄ liberos cāpos uagat. Laxa: extendit. Iuuat: delectat eū Licentia pmissa: qd̄ liceat pmissumq; ei sit mutare nouā tellurem. Sic: eruptionē pōpeii pado stagnāti comparat. Pleno ore: undanti alueo. Sup excurrit ripas tutas aggere: supēgrediē ripas munitas aggeribus. Cōcutit: tremefacit. Siqua tellus succubuit: siqua p̄ aggeris loco mota est & euerſa. Furentem cumulū. magnā uim fluminis. Ruit: p̄teriti t̄pis est. Apit sibi cāpos: p̄ ignotū cāpū fluit & alueū facit. Terra fugit: in aliā ripam traduciē. Est. n. ex legibus id cōstitutū ut qd̄ fluius alicui agro aufert additq; alteri: eius dño cui addit̄ cedat Ignis elatus flāma sublata uel funus ex igne ut ait Cæsar Die. n. fumo nocte flāma signum datur. Specula: eminenti loco. Impulſos: p̄stratos. Præſſo: sedato iādudū enī expugnatis castellis Pōpei⁹ p̄terierat. Frigida: nō recētia. Pax: tranquillitas & solitudo. Furorē: irā cæsari: qes & sōn⁹: q̄ qescerēt & dormirēt

¶ COMNIBO. Frāgentē sco. ut Virgilius. Inq; si nus scidit sese unda reductos. Latus adest. i. corrodit lat⁹ oppositū fluctib⁹. Et fit a uerbo adeo ades adest.

Seram ru. euerſo tandem scopulo a fluctibus. Hinc uicina petens: capto erūpendi consilio pōpeius tegmēta galeis milites parare iubet uiminibus deinde leuis armaturæ milites in scaffas imposuit: his ita pactis sexaginta cohortes ex maximis castris p̄sidiisq; educit: per eam munimentorūq; ptem: q̄ ad mare ptinebat: & his p̄cipit: q̄ fieri uelit eodemq; naues honustas aggere & leuis armaturæ militibus ire iubei: & qua ad Dyrhachiū naues p̄paratas habebat. Castella pfundo petens: in castellū remotissimū: & q̄ longissime aberat a castris Cæsaris: impetū fecit Pōpeius: existimās: qd̄ lōgius aberat Cæsar: hac pte facilius erūpere posse: & quia ptinebat ad mare pars illa maris quā inuaderet oportuna uisa est quia in potestate Pompeii omnis regio erat. Vicina castella. i. munitiōnis partem: quæ ad mare ptinebat. Gemini martis: terrestis & maritimi: nam sexaginta cohortes misit a maximis castris & p̄sidiis. Incurſu. i. cum impetu. Armaq; late sp. postq̄ semel castella cepit: arma spargit: quia iuuabat cum libero campo posse uagari. Effuso cāpo: p̄ ipse effusus per campum. Iuuat: scilicet Pōpeium: nā sic fieri solet: ut qui diu in angustiis obſeſsi fuerint: postq̄ semel data licentia fuerit maxima lætitia euagantur. Sic pleno padus ore: p̄ similitudinem ostendit quomodo lōge lateq; uagaret Pompeii exercitus: postq̄ data est potestas erūpendi: quæ admodum padus cum inflatus fuerit: si partem aliquam aggeris euertit deinde effuso anne discurrit: ut ui nulla retineri possit. Super aggere: cum semel aggerem superauerit. Concutit: commonet & dissipat totos agros. sic Virgilius. Sternit fata læta boumq; labores. Si qua telus. quia paruo etiam ore simul factō uis continere potest undationem fluminis: Succubuit: idest euerſa est. Gurgite: idest fluctu & undatione. Ignotos cāpos: idest per quos antea fluerē nunq̄ consueuerat. Illos terga fugit: iuriconsulti de alluione allegāt hæc carmina quod unda si ab una ripa ad alterā agrū detulerit: illius ager est ad quē unda detulerit. Vix prælia Cæsa. q̄ (ut dixim⁹) castellū hoc lōgissime a maximis castris Cæ. aberat post lōgū t̄ps tādē tumultu & clamorē militum excit⁹ Cæsar ad suos ut p̄pere subsidiū daret uēit. Specula: ex edito loco: sic enī cōuenerat: si forte hostes inuaderēt: ex specula ignē accēderēt: ut signo dato posset: cū p̄sidio subuēire laboratib⁹. Inuēit ipulſo: sed iā euerterat castellū

illud Pompeius: & late agros tenebat: noua et castra posuerat & summa quiete campos pompeii tenebat exercitus. Impulsos: euersos. Presso: compresso: quia iam puluis in unum compactus erat: significat. n. multo ante euersos fuisse muros. Frigida: in cinere soluta. Accedit pax ipsa: indignatus est Caesar: quia iam hostibus tuto capere somnum liceret.

SVLPI. Vel in clades: et in certam mortem. Gaudia pompeianorum ex uictoria. Minax torquato: quia perfectus pompeii castellum expugnatum seruabat: Ruit. impetum facit. Qui caesaris arma: quia caesar uiso intra murum interiore suos metu retraxit. Haud uidit segnius: non minus diligenter prospexit: liptote. Quam malo nauta: quam navigator ad circeum in mari tyrrheno cum primam tempestas inuadit uela dimittit. Muro breuior: Caesar hoc loco geminum aggerem fecerat Torquatus in interiore se se receperat ut fortior esset. densioresque milites caesariani habet uero quae exteriori iam occupauerat aduentum pompeio quae suis opererebat praeter metu fugam arripientes in arma incidebant. Potuisset hoc loco Pompeius debellare: sed cum non instaret caesar negauit eum uincere scire ut Suetonius ait. In hostem contra caesarem quae erat intra primam uallum: & in medio hostium. Intus enim Torquatus extra pompeius erat. Non sic aetneis. Non aliter metuit Caesar aduentum pompeii quam solet Ca. menses metuere: quam aetna flammam emittit: per montemque spargit. Enceladum: ignem quem gigas spirat enceladus quae esse fertur sub aetna. Eggerit uacant. Aetna torrens flamma aetna fluens & estuas. Defluit: discurrit in campos. Victus: territus aduentu pompeii. Ante aciem antequam manu cum hoste adueniente confereret: & ipsum uideret. Caeci: quia qui timet quod sint acturi non puidet. Ruit in fata: in mortem inscius quod ageret se praecipitat. Totus cruor: potuit hic fieri omnis caedes: futura ita ut pax sequeretur: Dux: pompeius repressit milites ne caesarianos persequerentur. Foelix exclamatio cum commiseratione. Scylla. Historiam poeta confundit nisi per Syllam aut pompeium ipsum aut quempiam pompeianum accipiamus. Sed perfectio non seruato tempore & loco. P. Syllam quae sub Caesare militabat demonstrat. de quo in praelio superiori ubi pius Scrua sic ait Caesar. Interim certior factus. P. Sylla quem descendens castris praefecerat. Caesar auxilio cohorti uenit cum legionibus duabus cuius aduentu facile sunt repulsi pompeiani. neque uero conspectum aut impetum nostrum tulerunt: primisque deiectis reliqua se uerterunt & loco cesserunt: Sed insequentes nostros ne longius persequerentur Sylla reuocauit: ac plerique existimant si acrius insequi uoluisset: bellum eo die potuisse finire. Tibi. ad tua utilitatem & non ad caesaris ut uicere Sylla potuit. Summa scelerum: maximum iter scelera tua uidelicet quod pius generum oppugnaris.

OMNIBO. Ire in clades. i. ruere in apta discrimina. Torquato ruit: legato Pompeii: qui in fronte castrorum constitit cum legione una. Qui caesaris arma: id est quae segnior non fuit ad puidendum caesaris impetum: quam solet esse nauta: cum tyrrhenum mare uentorum tempestatibus tollit. Subduxit: contraxit omnia uela: quia cum nimis inuaserit. nullum est maius remedium. Circae procella: tyrrhenae tempestati. Circes oppidum in campania fuit (ut inquit Solinus) Caius Gelius Aetnae: tres filias dicit: Angicia: Medea: Circe: angicia uicina fucino occupauisse: ibi quae salubri scientia aduersus morbos resistentem deam habitam: Medea a Iasone Buthroti sepulta: filiumque maris impressit. Circe circeos infedisse motes carminum maleficiis uarias imaginum facies metientem hanc et ueneficam finxere poetae: quae illos quia appellarent ad littus suum in uaria ferarum genera uenenis conuerteret: Agminaque interiorum: & relictis maioribus castris se recepit in interiora: nam gemino uallo castra circumdederat relicto ergo exteriori uallo se recepit ad interiora ob hanc causam quae facilius breuiora castra defendere poterat quam latiora. Arma: armatos milites. Densus. i. ualidius. Corona. i. ambitu castrorum: quia in coronae modum constitit. propulsaes hostem ex omni parte. Transierat primi: uallum relictum a Pompeianis impetu suo Caes. cum exercitu transiuit. Cum super totis: sed Pompeius quae ide haud procul castra noua posuerat legiones a mediis castris subduxit: & repetere suis subsidio affuit. Milites uetu Caes. quae iam eruperat prioris ualli munimenta cum fugere uellent & timerent: instate exercitu pompeiano in hostes dum fugeret ruebant: siue exteriorum fugerent uellent: circumdati erant a Pompeio: si uero interiorum in torquentem incidebant. unum in medio per militum capta est. Suetonius dicit non instate Pompeio. Caes. negasse eum uicere scire sed dicunt hoc esse sanctam pietate Pompeio. quae suis ciuibus parcere uolebat: in qua sententia et Lucanus uideat esse. Non sit aetneis: dicit uero minore impetu inuasisse Pompeium Caesarem quae maiori uallo inclusus erat: quam solet inuadere uicinos flamma ex motu aetna emissa. nec minore terrore proculsos esse caes. milites quam illi terrenae emissis flammarum apicibus ex aetna:

Ire uel clades properat: dum gaudia turbet.
 Torquato ruit inde minax: qui caesaris arma
 Segnius haud uidit quam malo nauta tremete
 Omnia subducto cyrceae uela procellae
 Agminaque interiorum muro breuiore recepit
 Densus ut parua disponeret arma corona.
 Transierat primi caesar munimenta ualli
 Quum super totis emisit collibus agmen
 Effuditque acies obsessum magnus in hostem
 Non sic aetnae habitans in uallibus horret
 Encheladum spirante noto: quam tota caeuerna
 Eggerit & torrens in campos defluit aetna.
 Caesaris ut miles glomerato puluere uictus
 Ante aciem caeci trepidus sub nube timoris
 Hostibus occurrit fugiens: inque ipsa pauedo
 Fata ruit totus mitti ciuilibus armis
 Usque uel in pace potuit cruor ipse furens
 Dux tenuit gladios foelix ac libera legum
 Roma fores uirisque tui uicisset in illo
 Si tibi sylla loco dolet heu semperque dolebit
 Quod scelerum caesar prodest tibi summa tuorum
 Cum genere pugnassee pio: prohi tristia fata

q̄ saepe regionē illā uniuersam deuastrare uidet̄: nā Gatinēsiū Colles alto exūdāt cinere q̄ aliquñ illos magno afficiens mcerore: posteriorib⁹ ānis magnū terris attulit bñficiū: quippe tā læta reddidit illis uineta & singulari bonitate fructuosa: ut reliqua nulla uini nobilitate eis cōparabilis existat: ita refert Strabo. Habitā. i. pp̄ls ficulus. In uallib⁹ ætnæ. i. sub radicib⁹ mōtis ætnæ. Enceladus unus ex gigātib⁹: qui ausi sunt bellū inferre Ioui: quē uictū sub mōte ætna posuisset fert̄ iuppiter: cū nimio pōdere p̄llus defessum latus mutare uoluerit mons totus tremat: & statim flāmarū ingētes globos uomit: ita ut regionē illā plarūq; depopulet̄. Glomerato puluere. i. iminēte Pō. cū exercitu magno & immensa legione. Cæci timoris: q̄ cæcos cōsiliū hoies facit. Hostib⁹ occurrit: si exterius Pō. si iterius torquato. Fata ruit: dū timet fata in fata ruit uel in pacē ēt usq; ad pacē: q̄ uicto Cæ. deinde pax fuisset. Ipse furens: hæc sunt uerba Pōpeii: qui dixit. Parcite ciuib⁹ uestris. Fœlix ac libera legū: deplorat hic Luc. euersam libertatē Romanā dicens pietatē Pompeii illi nocuisse. Libera fores si Sylla: si hāc uictoriæ occasionē talis ip̄erator cōsecut⁹ esset: qualis erat Sylla: actum erat de Cæ. & libertas conseruata fuisset. Dolet heu semp: Semp inqt̄ quotiens meminerit roma dolebit q̄ Cæ. cum pio genere pugnauerat: hæc cā fuit: cur scelera sua cæsara implere posset: Scelerū tuorū: quia cū pio genere pugnaui: iō scelera tua ip̄leta sunt. Proh tri. fa. in deploratōe cōsistit oñdens multa deide mala innumerasq; clades p̄secutas fuisse: q̄ hoc loco Pō. uincere noluerit: Tristia: infelicia infausta.

Nō uticæ libyæ clades: hispania mūdæ
Flesset: & ifando pollutus sanguine nilus
Nobilius phario gestasset rege cadauer.
Nec iuba marmaricas p̄ssisset nud⁹ arenas
Pœnorūq; umbras placasset sanguie fuso
Scipio: nec sancto caruisset uita catone.
Ultimus esse dies potuit tibi rōa malorū.
Exire e mediis potuit pharsalia fatis
Deserit auerso possessam numine sedem
Cæsar & æmathias lacero petit agmīe terras
Arma secuturū foci quacunq; fugasset
Tentaure suo comites diuertere magnū
Hortatu: patrias sedes atq; hoste carentē
Ausoniā peteret: nunq̄ me cæsaris inquit
Exemplo reddā patriā: nunq; uidebit
Me nisi dimisso redeuntē milite roma.
Hesperia potui motu surgente tenere
Si uellem patriis aciem cōmittere templis
Ac medio pugnare foro: dum bella relegē
Extremū scythici transcendū frigoris orbē
Ardentesq; plagas. uictor tibi roma quietē
Eripiam: qui ne p̄merent te prælia fugi?

infestantur. Victor tibi roma quietem eripiam: certe non: nec me uictore uexabere.

COMNIBO. Libyæ clades: ubi reliquiæ exercit⁹ uictæ sunt cū Catone. Hispania mūdæ: ubi uictus est. Gn. & sextus Pōpeius: sed. Gn. Pompeius occisus est: Sextus at̄ pfugit in Siciliam. Et infando pollutus san. nec ēt Pom. fuisset in Nilo flumine truncatus: cuius cadauer piectū est in undas fluminis. Infando sanguine: n̄ Pōpeii sed sanguine ifandi Ptolemæi Patricidæ Regis. Phario rege. i. Ptolemæo rege ægypti: nā pharos insula est ægypti. Nec iuba mar. Rex Iuba qui ptes senatus populiq; Ro. sequebat̄ uictus est a Cæ sare in Aphrica: nā Iuba & petreius (ut refert Appianus) pceptis his quæ gesta fuerant a cæsare cū nec fugam aut salutē ulterius sperare possent. In edia uulneribusq; se adinui cē tādē cōfecere. Nudus. insepultus. Mar. ha marmaria est pars Libyæ. Placasset umbras pœnorū: nā mors huius Scipionis q̄ ab illo superiore descenderat uisa est quasi placare umbras pœnorū: qui cæsi fuerāt a maiorib⁹ suis: publius. n. Scipio q̄ bello in Libya gesto cōtra Cæsare cōstitutus ip̄erator fuit: Appiano auctore hyemē in mari agens hostib⁹ nauibus a casu obuius per egregie se gessit donec sepata eius classe seipsum interemit & cū hostes ppius superuenissent: interrogarentq; ubi eēt ip̄erator: ipse r̄ndit: ip̄erator bñ se hēt: Caruisset uita: ætas nostra nō caruisset catone: qui postq̄ uidit p̄fligatas esse Pōpeii ptes supesse reipu. noluit: sed ipse sibi mortem in Vtica cōsciuit: uñ uticensis est appellatus. nā Cato ac Scipio: ut refert Plutarchus post pharsalicā pugna in libyā

SVLPI. Libyæ: aphrica non uidisset tot cedes ad uticā factas nec hispania ad mundā: nec nilus pōpeii fuisset cruore infectus. Cadauer: pōpeii. Phario rege: ptolemeo rege phari insulæ nili. Nec Iuba: rex numidarū. Marmaricas: Marmaridæ populi sunt ad syrtim maiorem usq; porrecti. Umbras pœnorum: africanorū q̄ sunt romani sanguinis auidi. Scipio: q̄ dux erat exercitus & reliquiarū pharsalia. Vita: uiuētes ipsi & illius sæculi hoies. Exire e mediis pot. phar. fat. potuit non fieri pugna pharsalica. Deserit: Cæs. a pō. fugatus in thessalia se cōtulit. Pō. iuitis suis q̄ eū hortabant̄ ut in Italiā reuertere eum est persecutus. Sed Cæ. cum primū illuc puenit cōiuncto cū Domitio exercitu Gōphos oppidū expugnauit: & militib⁹ diripiendū concessit. Inde metropolim qui primum portas clauserat exemplo Gōphorum territā in deditiōnem accepit. Postea nulla Thessaliæ ciuitas fuit q̄ Cæ. non pareret: p̄ter larisseos qui magnis Scipionis exercitib⁹ tenebant̄ Pō. uero cum primū aduenit Scipionis est milites adhortatus: ut parata iam uictoria p̄dæ ac p̄miorum uelint esse participes receptisq; omnibus in una castra legionib⁹ suum cū scipione honorem ptitus est. Sedem: munitiones suas. Auerfo: irato q̄ uictus fuit. Agmine lacero: exercitu fugato & fracto. Comites: pōpeiani. Patrias sedes: romā. Reddā me patriæ: reuertar in patriā nisi dimisso exercitu facta pace. Surgente motu: in principio belli. Vellem cōmittere aciem: uoluisssem p̄liari Dum bella relegē: mō procul ab italia bella calamitatesq; abigā nō erit mihi molestum extremas mundi regiones adire. Scythici: ibo ultra scythas septentrionales. Ardentes plagas deserta aphricæ æthyopiam indiā quæ solis æstu

pfugerūt: & ingētib⁹ ibi copiis coactis ex iuba: q opem atq; auxilia ministrabat cōtra eos cæ. expeditionē egit Scipionis exercitu supato. Catonē ut uiuentē recipet summo studio cōtendit: Vticā: quā qdē urbē cū ille p̄sidio teneret: minime p̄lio iterfuerat: postq̄ Cæ. Catonē sibi mortē cōsciue cognouit acriter indoluit tūq; inqt Cato: tibi p̄ morte iudeo nā & tu mihi p̄ salute inuidisti. Vltimus esse. d. p. si Pō. uicere uoluisset Exire. p. m. ph. ne in pharsalia bellū ciuile cōmitteret: qd̄ postea sc̄m est: nā ita fata uolebāt ut ibi sanguis R o. effunderet qd̄ euitari tūc potuit: si Cæ. Pōpeius uicisset. Deserit aduerso pol. post cōplorationē libertatis Romāe p̄sequit̄ narrare qd̄ nā instituerit Cæ. ubi. n. uidit oīa sibi aduersa: ex his locis statuit discedere. & in thessaliā recepit exercitū. Sedē: Epirū. Tētauer̄ suo: hic dicit cōsiliū habitū fuisse in exercitu pōpeii qd̄nā potissimū agēdū eēt: nōnulli fuerūt q̄ cēserēt Romā redeundū eē: sed huic sniā aduersus fuit pōpei⁹ neq; n. induci poterat ut uellet bello ifestari Italiā: hāc quoq; rōnem fuisse dicebat: ut ab initio belli urbem desereret: ne Cæ. illud exercitū ducēs mœnia urbis bello inuaderet: ergo qd̄ ab initio fecerat: in eo se p̄stiturū asseuerat Comites: senatores q̄ cū pōpeio erāt. Diuertere. i. a p̄posito suo remouere. Nūq̄ me cæ. non imitabor inqt pōpeios cæsare q̄ cōtra leges romanas rubiconē trāsiiuit armat⁹. Dimisso milite. i. exercitu: sicut leges uolunt: Hesperia potui: si pati possem ut bello ifestaret̄ italia: & roma periculū belli subiret: poterā ab initio belli romæ cū senatus maneret in medio foro bellū p̄ficere: sed qm̄ lōge mihi alia mens est: ab hoc p̄posito nō deterrebō: prius q̄ bellū p̄fecero. Motu surgente. i. incipiēte tumultu belli. Medio foro: ut fecerat Sylla: Marius: Cinna & cæteri q̄ urbē inuasere. Dū bella re. sed hāc mihi mens ē: ut in extremas orbis terrarū ptes exercitū ducere uelim: q̄ bellū in italia fiat. Relegē. i. repellā: uñ relegati dicunt̄ qui sunt a patria pulsi. Scythici frigoris. i. septētrionis: in qua pte est scythia: hoc est usq; ad hyperboreos montes trāsibo uel e diuerso ibo trās torridā zonā: nā utraq; inhabitabilis est. Victor tibi Roma: antea cū time re hostes discessi ab urbe ne te bella q̄terēt: nūc uero cū nō timeā sed uincere cœpim: te bellis ip̄licabo. q. d. nō faciā. Fugi: cū inferior essem Cæsare nūc uero cū sim superior te in bellum deducam.

¶ SVLPI. Ac potius: Dūmodo sis exps dānorum te cæ. possideat. Cādauia: mōs epyri qui illyricum a macedonia separat. Contigit: tetigit. Bello quam fata para. in qua fata constituerant certaret̄. Thessaliana qua parte. Topographia Thessalia inquit ab oriente brumaliossam ab occidēte æstiuo peliō a meridie otrim ab occidēte pindū a septētrione olympū hēt. Sed in hoc erat poeta qd̄ inter ossam & olympū peliū: q̄ ad orientē hybernū est iterponit & ossa ad æstiuum ut ptolemeus & li. vii. herodotus docent: & ipse mox dicit olympū esse conuictū peliū ergo p̄ ossa & ossam p̄ peliō posuit. est at̄ peliū altitudo ut pli. tradit. M. cc. l. passuum. Coercet: terminat & stringit. Attollit diem: erigit lucem suam. Quum p̄: ab oriente æstiuo æstiuo pelion est. Opponit umbras: iaciuntur. n. in occidentē recta ab oriente linea. Otris: mōs Submouet me. ig. cœ. repellit meridianum solem & otrim esse altissimum indicat. Caput sol. leonis: æstū leonis & solstitii quod est sexto calendas Iulii apud Columelam: Sole uero existente in cæcro & nō pprie in leone. Pindus: mons q̄ ad occidentē uersus a tergo zephyros excipit. Iapigia uctū quē fauorin⁹ Taurū existimat: Eū appuli uocāt Iapigia. Præcidit lucē. substrahit lucē & inumbrat thessaliā: q̄ præ eius altitudie sol occidēs spectare nō p̄t. Vesp̄e maturato: sine diei accelerato: nā prius noctē iducit q̄ sol occiderit. Habitat̄: q̄ incolit radices olympi q̄ ab iteriori pte borea uexari n̄ p̄nt: Septētriones & ursam maiore nō cernit.

¶ OMNIBO. Sic fatus in ortus: nūc describit qua iter fecerit Pōpeius: nā orientē uersus exercitum duxit: & p̄ Cādauia tandē uenit in Thessaliā. Deuia. i. auia ut tutior iret. Cādauia: cādauia (ut inqt Strabo) mōs ē q̄ illyricū Macedoniāq; diste rminat: circa uiā cādauia lacus ac paludes ad Lychnidūtē extāt: ubi copiosa pisciū habent̄ balsamētaria: sunt fluuii Ioniū irrūpētes sinū: & in austrū uergētes Inachus achelous: & nōnulli alii. Saltus: nā saltuosa ac nemorosa regio est. Thessaliā: hic ita describit thessaliā ut dicat deos uoluisse hāc regionem naturaliter inhabitabile esse fortasse ne bellū ciuile in ea gereret̄. Attollitiā: oñdita sole nunq̄ illustrari ullo anni tpe sed undiq; mōtib⁹ ita circūdatā eē: ut nec diem qdē integrū uidere possit. Sūma po. i. cū altius ad septētrionē quodā mō ugens nascit̄ sol. At medio ignes. i. a meridie othrys mons opposit⁹ est radiis solis. Rapidi leonis. i. feruentis nā. xv. die Iunii surgit leo: & circa meridiem sol ingrediē leonē: ergo tūc feruētissimus est sol. Solstitiale ca. nā solstitium d̄ q̄ sol stare uir: nec ascēdere nec declinare per aliquot dies. Zephyrus uent⁹: occidentalis. Iapix: est uent⁹ q̄ Apuliā perflat: quē taurū esse gelius p̄p̄ modū putat uñ Iapigia dicta est Apulia: Strabo at̄ ait Iapiges uniuerso cognome e quodā Iapige duxisse: quē dedalus e cretensi muliere suscepisse d̄ ducēq; Cretensib⁹ extitisse: Iapides uero gens illyricis gallisq; cōmixta: Auctore Stra. ab Aug. Cæ. sūmo cū labore debilitati sunt. Aduersus: q̄ ab occidente perflat iō opposit⁹ est pindo: & (ut inquit Gelius) aduersus Eurū spirare uir. Et maturato. p. q̄a montes oppositi sunt

Ac potius bello nequid patiaris in isto:

Te cæsar putet esse suā: sic fatus in ortus

Phœbeos conuertit iter: terræq; secutus

Deuia: qua uastos aperit cādauia saltus

Contigit æmathiā bello quam fata parabat

Thessaliā qua parte diem brumalib⁹ horis

Attollit titan rupes ossæa cohercet.

Quū p̄ sūma poli sc̄ebū trahit altior æstas

Pelion opponit radiis nascētibus umbras

At medios ignes cœli rabidiq; leonis

Solstitiale caput nemoros⁹ submouet otris

Excipit aduersos: zephyros & Iapigia pind⁹

Et maturato præcidit uesp̄e lucem.

Nec metuens imi boreā habitator olympi

Lucentē totis ignorat noctibus arcton.

in ibi citius sol occidit: nā mōtes: obstat ne possit splendore suo illustrare thessalia. Praecedat occupat. Maturato uespe. s. citius occidete sole. Nec metues: nūc a septentrione ondit claudi ut et aerem accipere neqat: in thessalia qui habitat nunq uidet maiore ursam quae circa polum uertitur. Imi olympi. i. in radice eius mōtis thessaliae. Nec metuens. s. borea: unū sequit ex reliquo: si nunq uidet septentrionem: ergo non timet borea. Arcton. i. ursam maiore: q̄ circa polū uergit. Ignorat noctibus: quia nunq apparet.

Hos inter montes media qui ualle pmūtur
Perpetuis quondā latuere paludibus agri.
Flumina dum campi retinet: nec puia tepe
Dant aditus pelagi: stagnūq̄ iplētib⁹ unū
Cresceſ cursus erat postq̄ discessit olympo
Herculea grauis ossa manu. subitaq̄ ruina
Sēsit aquae nereus: melius māfura sub ūdis
Aemathis: aquorei regnū pharsalos achillis
Eminet: & prima rhateia littora pinu
Quae tetigit philace theleosq̄: & doriō ira
Flebile pieridū: thrachin p̄tioq̄ nephadae
Lapados herculeis fortis meliboea far etris

apparuit tūc. Pharsalos. locus ubi edificatū est oppidū pharsalos qd duplex ē uetus & nouū: iuxta qd ē tetidis fanū: & hāc orā achylli subiectā fuisse suspiciat ut ait Stra. Phylace oppidū ppe thebas phioticas ex quo fuit pthesilaus q primus bello troiano puenit i littus primusq̄ cesus ē. Oui. Sors quoq̄ nescio quē fato designat iniquo. Qui primus danaū troada tāgat humū. Pinu: nauis: Rhethea: troiana. Acquorei: nati ex nympha aquoris thetide. Theleos: oppidū: Doriō: op. magnesia. Statius lib. iiii. Gethico quos flebile uati Dorion: hic fretus doctas anteire canedo Aonias multos Thamiras damnatus in annos Ore simul Citharaq̄ qs obuia numina temnat Cōticuit p̄ceps: qs nō certamina phoebi Nofset: & illustres satyro p̄dente celestinas. Trachin: huius nois oppida eē dixim⁹ in phocide: & in boetia. puto at hic eē legēdū atracē qd eē apud larissam Stra docet. Meliboea: urbs littoralis magnesia p̄p̄inqua thessaliae p̄ria phyloctetae absq̄ quo sagittas herculeas afferēte troia capi nō poterat. Pretio nefanda: lapados: ob p̄tiū icēdii sacri. Hercules. n. ea lege sagittas pharetraq̄ phyloctetae cōcessit ut eius rogū incēderet ossaq̄ cōderet: & in coelū raptū uulgaret Iurareq̄ id coegit. Nefanda: quia non licebat de rogo quicq̄ effari. Lapadis: ignis & rogi.

COMNIBO. Hos inter mōtes: thessalia inter medios mōtes inclusa sterilis fuit: nec quicq̄ erat p̄ter lacū flumina mōtib⁹ circūdata tenebant: ut cursum nullū h̄rent: sed tm̄ in unū cōfluētia crescebāt: postq̄ uero Hercules euerso mōte lacū apuit relictus locus medius fertilis & amoenitate plen⁹: un̄. et tepe græco uocabulo appellat⁹ est. Stra. at li. nono dicit cū littus altiora cāpis h̄ret loca motibus terrae factis abrupta sunt: q̄ tūc uocantē tepe: & olympo abscissa ab ossa: hac peneus fluxit in mare: & orā illā siccata reddidit: postea flumina describit: q̄ inde descenderūt. Agri. la. ager medius: q̄ nūc rerū oīum feracissimus ē: quōdā iugibus occupabat paludibus: antequā inaccessibilis exiccaret unda. P̄remi: claudit. Peruia tepe: noiatiui casus est hoc loco sed apud græcos uariat. Tepe: loca amœna dicunt de qb⁹ uide Pliniū. Peruia. s. nūc: Cursus erat uidelicet inflari & crescere: qa decurrere nō poterāt necessario inflabant. Postquā discessit o. eo Hercules uenit: & diligenter circūspiciēs locū cognouit si aq̄ deriuari posset: agrū in medio rectū cuiuslibet generis frugū feracissimū fore: & succiso monte olympo ab ossa aditū: aquae dedit. Grauis magnus. Manu. i. uirib⁹ Nereus: mare. Aemathis: ora thessalica ab aemathio Rege dicta. Mansura sub undis: qa si undis opp̄ssa māfisset nunq̄ ibi bella ciuilia gesta fuissent in qbus totius terrarū orbis cruor fusus est. Achillis aquorei: q̄ fuit filius thetidis deae maris: un̄ mare regnū achillis appellat⁹. Et prima ondit quae deinde ciuitates ibi cōditae fuerint: postq̄ stagnū ex haustu fuit. Pharsalos oppidū thessaliae: cui impauit achilles. Rhœteia. i. troiana littora: a rhœteo pmōtorio. Phylace. i. pthesilaus: nā philace oppidū ē thessaliae: ubi regnauit pthesilaus: q̄ primus fuit ausus in terrā Troianā descēdere: & fata iplēuit: nā r̄sum erat qd q̄ prim⁹ in terrā troianā descenderet primus occideret: & occisus est ab Hectore. Pteleos: est ciuitas thessaliae: Pteum ut refert Strabo ē post antronē urbē Prothesilai. Doriū: qdā mōte: qdā cāpū eē scribūt. Doriū oppidū ē magnesia. Plinius in. iiii. ca. ix. cuius hoc tpe ps nulla mōstrat: ut refert Strabo: aliq̄ tm̄ olurin nūc seu olurā i Messenia ualle iacetē Doriū uocat: illic ppe Oechalia Euriti ē: q̄ nūc Andania d̄r urbs arcadiae tenuis: cui⁹ nois ē altera i thessalia: altera ē in Euboea: Ex hac p̄ficiscētē Thracē Thamin ad Doriū a Musis musica fuisse spoliatū cōmemorat Homer⁹: Achelos & pteleon: tū dorion ast ibi musae Treicio: iciderāt Thamin refonoq̄ canor Priuauere uirum: oechalia tum forte profectum Regis ab euriti regno oechaliaq̄ creati. De hoc itidem Lu-

CSVLPI. Perpetuis quondā: Thessaliae planities inquit olim fuit palus ab hercule desiccata. Retinet: retinebant. Tempe: locus inter ossam & olympum: quinq̄ milium passuum longitudine & ferme sex latitudine ultra uisum hoīs attolentibus se dextra leuaq̄ leniter cōuexis iugis. Intus sua luce uiridante allabit peneus: uiridis calculo amenus circa ripas gramine. Canorus auium concentu accipit amnen orcon nec recipit olei mō supnatantē Oui. Est nemus hāmoniae p̄rupta qd undiq̄ claudit Silua uocat tempe per q̄ peneus ab imo Effusus p̄ido spumosis uoluit undis ūdis Peruia: patēs: nā tūc illac flumina nō egrediebāt. Nec dant aditus pelagi: nec sinebāt in pelagus labi. Impletibus: in iplēda thessalia occupatis. Cursus erat crescere: loco cursus crescebāt. Postq̄ di. postq̄ ossā ab olympo hercules sepauit & si Herodot⁹ li. vii. dicit a neptuno siue terremotu id sc̄m. Nereus: mare. Ruina: ipe tū Melius: p̄stitisset. n. ut habitabilis facta n̄ eēt. Eminet

eanus iutelligit, Alii aut: Flebile pieridū. q̄ pierides ausae sunt puocare musas: cātū & cōuersae sunt ī piccas un̄ et adhuc naturā tenēt loquacitatis. Trachin: trachin parua urbs traciae iuxta laebadiā (Strabo) n̄ p̄cula thessalia. Herculeis: in q̄ habitauit philoctetes: q̄ sagittas Herculis & arcū accepit q̄ flāmas rogo Herculis subiecerat hercules cū uicisset aetholiā: captus ē amore loles: oblit⁹ Deianirae uxoris filiae Oenei Regis quā singulari certamie cū Acheloo dimicās uictor sibi matrimonio cōiūxerat. Deianira cū se derelictā uideret: in memoriā rediit tunica quā a Nessō sanguine lerneae hydræ inspersam acceperat: Nessusq; uires amoris illam h̄re dixerat: credidit illa: misitq; hanc ueste ad uirum quā cū induisset: statim uenenū ad interiora pene trauit & uiscera Herculis carptim cōsumebat: donec ille diutius doloris impatiens rogū sibi extruxit: & cū super impositus esset: p̄cepit philoctetē ut flāmas subieceret: ī cuius beneficii p̄miū sagittas & arcum suū illi tradidit. Lāpados. i. faci q̄ philoctetes Herculi supposuit. Melibœa: urbs finitima thessaliae: p̄ria philoctetē Virgilius hic illa ducis melibœi parua philoctetē.

¶ SVLPI. Larissa: achillis patria. Potens: eaco peleo achille. Nobile argos: Stra. lib. viiii. ait Argos ipsum pelagicū pleriq; urbē thessalicā opinantē superiori tpe lassire p̄pinquā. Quae hac aetate nullibi est: Alii nō urbē sane sed thessalorū cāpū hoc uocabulo nūcupatū qd̄ qd̄ nomē abas ex argo hāc ad loca migrans iposuit. Vbi fabula: fabulosum est qd̄ de thebanis terrigenis d̄ & muro ab amphioe structo poeta uero cōfundit noīa: Nā hic indicat theba p̄thothicas & loq̄ de echionis. Echion uero unus fuit ex terrigenis natis ex d̄tibus dracōis a cadmo cæsi. Vbi quōdā. Agaue Cadmi filia echionis uxor materq; p̄thēi fuit. quē bacchi numē sp̄nētē soror̄ adiuta dilaniavit cū eū p̄ furorē aprū esse existimarēt. Pentheos: penthi. Quae sta: cū. n. ī bonā mētē redisset doluit qd̄ plus de filio n̄ rapuisset ut rogis posset īponere. Igni supræmo: pyrae. Palus: lerna q̄ thessaliā mergebat. Discessit: diuisa ē & exhausta. Aëas: fluuius q̄ occidentē uersus in ioniū fluit. Pater Isidis: Inachus q̄ fuit argiuorū rex & pater Ius: uersus fuit in fluuiū q̄ est in peloponneso: a quo q̄ ī thessaliā uenerūt hūc et inacū appellarunt. Auectæ transportatae a Ioue in ægyptū. Oeneu: pater deianirae acheloo desponsatae: inde traditæ herculi: sed orto inter eos certamine uictori herculi cessit: q̄ acheloc in palestra cornu cantauerat. Echynadas: Echynades in fulae sunt in sinu corynthis ex opposito ad eliden & in ostiis acheloi. Statius in secūdo Thebaidos Turbidus obiectas achelous echynadas exit. Oblimat: limo inficit.

¶ OMNIBO. Larissa: ciuitas thessaliae potētissima fuit: ī q̄ regnauit Achilles. Vir. Et larissæus achilles. Nūc arant: aetate inqt n̄ra Luca. arant argos: nā argos urbs fuit thessaliae argos pelagicū dicta. Pli. Veteres ubi fabula: de fabula cadmi supius diximus: quō cōdens thebas oēs socii interfecti sunt a serpente sed ex terrigenis qnq; sup̄fuerūt iter quos fuit unus Echion: hūc sociū sibi assumpsit ad cōdendas thebas quas iō poeta uocauit echionias: Strabo at̄ refert phœnicēs Cadmi comites Boetiā tenuisse: & Cadmū arcē Cadmeam muro uallasse: regnū posteris & Nepotibus suis reliq̄sse: q̄ porro arcē Cadmeae thebas muro cōiūxerūt: regnūq; cōseruarūt: plurimorum Boetiorū imperium adepti. Solinus uero dicit Amphionē cōdidisse thebas: nō q̄ lyra saxa duxerit: sed q̄ affatus suauitate hoīes rupiū incolas: & incultis moribus ad obsequiū ciuilibus pellexit disciplinā. Vbi: in qua urbe thebarū Agaue filii sui P̄thēi auulsum caput rogo superimposuit: dolēs q̄ tm̄mō caput filii abstulisset Nota ē fabula quō P̄theus iter dixerat ab adro thebano bacchū: q̄ in patriū cū rediret: p̄p̄os oēs sibi supplicare cogebat: & sacrificia eius plena erāt libidine: in q̄bus epulis ac uino traditi oēs spiritu bacchi dicebant̄ asilari: P̄theus cui huiusmōi sacrificia displicebāt interdixit bacchū a regno suo: sed mater eius Agaue & Authonoe cū cæteris mulierib⁹ sequebat̄ Bacchū P̄theus: uisit primo famulos: ut bacchū ab agro regni sui absterrerēt: sed cū ad eū iuissens: capti illecebris: eū cū cæteris sequebant̄. P̄theus uero cū satellitib⁹ coactus ē uenire ut bacchū ambigeret: ubi cū in cōspectu uenisset mater Agaue cū sorore Authonoe in furorē sunt cōuersae: mater existimauit filiū ī aprū aut uitulū cōuersū. mulieresq; nō prius destiterūt q̄ thyrsis & hastis mediū illū illud discerpserūt mater Agaue q̄si uictoriae p̄miū caput eius qd̄ aprū eē credebat manibus gestās p̄ mediā urbē ouans ibat: quae cū ad se rediisset structo rogo caput filii cōbussit: & uāhemētē doluit q̄ reliquū corpus h̄re nō posset: ut itegra filii mēbra sepulturae mādaret hāc at̄ facta fuisse dicit Stra. apud scolū uicū asoprae subcitherone. Exul a seipsa alienata: uel exul respiciē ad illud q̄ P̄theus bacchū & oēs q̄ illū sequebat̄ ab agro suo interdixerat ergo q̄si exul erat interdicto P̄thēi. Pentheos: genitiuus græcus ē a luētus. Hoc solū. s. caput. Ergo abrupta: q̄a semel data uia est stagno. Discessit in amnes: idest in multos flū. deriuata ē. Inde: ex hac thessalia. Parui gurgitis: q̄a flu. est non ualde latus æas æantis. Fluit ad occasum ī pelagus adriaticū Apolloniā uersus: ita a Strabone refert̄. Fortior. s. æante. Pater: idest inachus pater eius: quae isis mox est appellata: nam postquā uenit in ægyptum genibus flexis in ripa nili uisa est supplicare Ioui: statimq; in pristinam formam rediit: nam bos diu fuerat. Auctæ scilicet a Iunone: postquam eam dono accepit a Ioue. Gener scilicet Achelous: Oeneus Rex Deianiarum filiam habuit & procis exposuit hoc pacto: ut qui singulari certamine uictor esset:

Atq; olim larissa potens ubi nobile quondā
Nūc sup argos arāt ueterēs ubi fabula tebas
Mōstrat echionias ubi quōdā p̄theos exul
Colla caputq; ferēs supremo tradidit igni.
Quæsta qd̄ hoc solū nato rapuisset agaue.
Ergo abrupta palus multos discessit iānes
Purus in occasus parui sed gurgitis æas
Ionio fluit inde mari: nec fortior undis
Labitur auctæ pater isidis: & tuus oeneu
Pene gener crassis oblimat echinadas ūdis

Ille Deianirā acciperet in uxore Achelaus cætero omnes superauit: deinde superuenit Hercules: qui cū eo certare cœpit. Achelous se modo in leonē: modo in serpentē: tandem se cōuertit in Taurū haud facili labore illum subigere potuit: tandē manu eius cornu cœpit Hercules & nō prius dimisit quā a capite euelleret achelous pudore compulsus se misit in undas neq; amplius uisus est. Echinadas: echinades insulæ sunt maris maliaci oppositæ acheloi hostio. De quibus lege Strabonem. Oblimat: impingat limo.

Et meleagream maculatus sanguine nisi
Euneos calidona secat: ferit amne citato
Maliacas sperchios aquas: & flumine puro
Irrigat amphryfos famulātis pascua phœbi.
Quiq; nec humētes nebulas nec rorē madē
Aera: nec uētos tēues / suspirat an auros (tē
Et quisquis pelago per se nō cognitus amnis
Pænao donauit aquas. it gurgite raptō
Apidanos: nūq; celer nisi mistus enyphæ
Accipit asopos cursus: phœnixq;: malaq;
Solutus in alterius nomē quū uenerit undæ
Defendit titaresus aquas: lapsusq; superne
Gurgite penei pro siccis utit aruis.
Hūc fama est stygiis manar paludib; amnē
Et capitis memorem fluuii contagia uilis
Nolle pati: superumq; sibi seruar timorem.
Ut primū emissis patuerunt amnibus arua
Pinguis bæbicio discessit uome sulcus

una est urbs. Ut is adiacentibus. Demedriadi ubi est & bebeis locus uicinus pheris ut li. nono Stra. docet be-

bricia utem bythinia est. Discessit: diuisus est.
C. NIBO. Et meleagreā: alius quoq; amnis natus est ex hoc stagno. f. Euenus hic flu. pterlabit Caly
dōa reg. uuit melager. unde meleagreā calydonā appellauit. Sanguine nesi maculatus accepta. Deiani
ra: cū nebas: ediret Hercules uenit ad Euenū flu. q forte magis undis inflatus erat de se nō dubitabat qn
facile transire sed nesciebat quo pacto traduceret Deianirā: statim se ibi obtulit. Nesus Centaurus: q suā ope
rā pmisit amnē Deianirā traduceret: hāc credidit ei Hercules: iā amnē trāsierat cū illā in ripa uiolar uoluit
illa clamorē sustulit: tunc Hercules sagittis trāssixit Nesū: quas lerneæ hydræ ueneno isperat moriēs ergo
cognouit quo pacto se ulcisceret: educta interiori ueste tradidit eā deianiræ dicēs hęc mea uestis uires habet
amoris: dato operā ut hęc iduat hercules: qā statim ad amorē tuū cōuerte. Sperchios: thessaliæ ex pelio effu
sus in pelagus maliacū. Maliacas. i. malæi sinus in laconia: nā Malæū laconicū æquorē i q Spchius descēdit.
At supra Maliā auctore Stra. ppter aduersos uētorū flatus nō tua fuit nauigatio: inde natū uulgo puerbiū:
cū uia deflexeris domesticos obliuiscere. Amphryfos: inter cæteros amnes misceat et Amphrysus qui
flu. e. thessaliæ: iuxta cuius ripas. Regis admeti phœbus pauit armēta captus amore filia ut hac uia pos
set libidinem suā explere. Pascua. f. Regis admeti thessaliæ. Quiq; nec humētes: ex hoc stagno et an auros
flu. nō nē accepit q nullā nebulā exhalat cū ubicunq; sint amnes illic uenti regnar soleāt: hic solus erat sine
aura ideo an auros dicit ab sine & aura. Rore madentē: qā ignes ætherei rapiunt humorē & supue
niēte sole humor cadēs rorē efficit. Suspirat. sursum spirat. Et quisquis pelago: qā nō suo noīe in mare descēdunt
sed noīe penei. Enipeus flu. ab erythra pter pharsalon currēs in apidanū elabit apidanus uero i peneū Aso
pos. suauit declinationē græcā asopus pcurrens pelagus iter Termopilas ingredit ut inqt Stra. Accipit. f.
ab hoc stagno. Solus in alterius sed unus flu. est qui quis misceat peneo tñ suum retinet nomen. f. titaresus
quē alio noīe Orcon appellāt (ut refert plinius) quis i eū decurrat Titaresus tñ nō misceret: sed desup labi
tur non alter q oleum dedignat misceri peneo ne suū nomen amittat nā penei plucētes aq sunt Titaresi
uero crassæ Verba plinii sunt apposita peneus accipit amnē Orcon nec recepit sed olei modo supnatantē
(ut dcm ē ab Homero) breui spacio portatū abdicat cœnales aq; dirisq; gēitas argēteis suis misceri minie
pmittit. Lucan; tanq; poeta cōtra historiā sentiēs dicit Titaresū & nobilitorē flu. eē & dedignari cōmisceri
peneo Defendit aq; i. aq; suarū nomē. Lapsusq; supne. nō alter labit desup peneū q si p sicā terrā deflue
ret. Hūc. f. orco: quē Titaresum alio noīe Lucanus & Stra. appellāt. Fama est. f. destygia palude natū & de
dignat aquis uilioris fluminis miseri qn et terrori diis semper sit. Flu. uilis. i. penei. Superum timo. Vir.
Dii cuius iurare timent: & fallere numen. Ut primum emissis exhaustra grandi lacu. Thessalia fertilis fa

eta est: & subsequenter populi eam colere cœperunt. emissis de thessalia omnibus.

CSVLPI. Lelegum: leleges populi sunt in attica q̄ pigmenidi cognominant: hi q̄dē in thessaliā habitātū se contulerūt. Descēdit: imissum est. Eolide q̄ ex etholia in thessaliā iuerūt. Dolopes: q̄ homeri testimonio ad extrema phithiæ locant ad pyndū montem & sub pelco achille & pyrro militauerūt. Magnetes: Strabonē ait. Eos uero: Magnetes q̄ poeta in ultimo thessalicorū cathalogo numerant existimauerim macedonibus pieriis uicinos q̄ intra tempe a peneo atq; ossa usq; ad peliū trans peneū loca habent mari tenus. Eqs sūt enim optimi equorū q̄bus abundant domitores. Minia: populi in thessalia q̄ cū Iasone nauigarūt. Nubes q̄ erat in iunonis formā quā Iasion ausus fuerat stupri i terpellare. Fœta: grauida. Peletroniis: peletroniū op pidū i thessalia. Semiferos: qui erāt dimidia pte hoīes & reliqua inferiore eq. Iasionidas. Iasionis ex nube filios quos noīatim recenset. Monice: cœturi nomē. Pholoes: montis. Oethæo uertice: cacumine oethæi mons. In uerteret: inuerte potuisset. Phole: pholus hospes hercules fuit quū in Nemæū Leonē se contulit. Vector: næsū dicit quī herculi Deianyrā quam is trans euenū

fluuiū uehendā tradiderat. cū post transitū i alterā ripā auferre tentasset eius sagittis occubuit. Lerneas: tinctas ueneno hydræ q̄ fuerat in lerna palude. Chiron: cœtaurus achillis magister q̄ Sturni & phylliris filius iustissimus omnium cū tractaret sagittas herculis unaq; ex eis lapsa pedē uulnerasset. post nonū diē in signū sagittarium uersus est Ouidius. Nona dies aderat quū tu iustissime chiron bisseptē stelis icorpore cinctus eras. Gelido sidere: quia hyeme sol ipsū ingredit. Impetis: ualde petis & inuadis & hoc ideo quia iuxta & contra Scorpiū situs est. Maiorē q̄ tu sis Scorpius enim obtinet spaciū duorū signorū suisq; chelis facit signū libræ Hæmonico: thessalico ab hæmo monte. Semina matris principia pliorum nā inquit pli. Equo uehi bello phontē primū adinuenisse fr̄cos & strata equorū peletroniū: pugnare ex equo thessalos q̄ centauri sunt appellati habitantes iuxta peliū montē. Primus: equus primū natus est in thessalia cum neptunus cū pallade certans de nomine imponendo athenis tridente saxū thessaliū pcussit cōuenerant autem inter eos ut a p̄stātia rei q̄ nasceret: ex ictu ipsorum uictoriā cōsequerent. Illa pcussa terra cū olea apparuisset uitrix euasit.

COMNIBO. Pinguis: propter aquā diuturnā. Bebrycio uomere. feruius in quintū aeneidos: cū exponit bebrycia ueniens Amici de gente ferebat: dicit bebryciā bithiniā esse. Salustius. Igit̄ introrsum prima Asiæ bithinia est. multis antea nominibus appellata ipsa enim est & maior phrygia. Strabonē libro duodecimo dicit bebryces quantū existimat Thraces fuisse & misiam incoluisse & terriodecimo refert habitasse circa Cyzicum ubi phryges & circa abydū ubi Thraces habitauerunt. Solinus aut̄ dicit bythiniā ante bebryciā dictam esse. Descendit. in Thessaliā ut eam coleret: Lelegū hi quoq; populi thessalicos agros coluere Leleges (ut inquit Solinus) idem fuerunt qui boetii sunt. Strabonē aut̄ de his multa dicens refert Aristotelē in politica locros lelegas uocare: a quibus boetiā occupatam fuisse memorat: aoles (ut idē ait) una cū boetiis e thessalia cōmigrarūt & cōmuniter cū his etoliam tenuerunt. Dolopes. populi q̄ auctore Strabonē sub phœnice militauere pindi thessaliæ montis acolæ sunt. Magnetes. populi qui domitores equorum sunt. Magnetes Macedonibus pieriis uicinos esse refert Strabonē intra tempe a Peneo atq; ossa usq; ad peliū trans peneum loca habent maritenu pieria autem (ut refert Solinus) a tergo thessaliæ ad Maedoniam protenditur quæ deuicta sub macedonū uenit iugum. Gens cognita remis: idest clara arte nauigandi. Minia plurimū nauigatione ualent: & hi primū cū Iasone in Colchon nauigarūt ut aureū uellus raperent. Illic semiferos. nihil aliud agit in hac descriptione thessaliæ lucanus nisi ut ostendat q̄ inde nati sunt sæuissimi populi ut non mirū uideatur si hanc terram sæuis gentibus habitatā uoluerunt esse in qua bellū ciuile gereretur in thessalia nati sunt centauri semiferi. Diodorus siculus refert centauros in plio a nymphis nutritos equas postmodū subagitasse: exq; eis hippocentauros natos creditum: q̄ primi equitare ausi sint: eoq; natam fabulam ueluti: equi essent hominisq; natura. Ixionidas: nam Ixion captus amore iunonis ausus ē eam interpellare de stupro iuno indicauit Ioui. Iuppiter præcepit ut imaginem suā ex nube Ixioni obiceret ille complexus est nubem credens esse iunonē: & ex ea nube nati sunt centauri unde nubigenæ dicti sunt. Semiferos. idest dimidia parte equos: nam ferus significat equum animal. Virgili. in latus inq; feri curuam compagibus aluum. Nubes fœta: idest grauida. In antris peletroniis: peletroniū sunt populi Thessaliæ in montibus habitantes & peletronium ut inquit strabonē locus est monti pelio subiectus. Aspera te hic nominat ex cœtauris nonnullos. Monyche: centaurus. $\mu\omega\nu\chi\epsilon$ $\mu\omega\nu\chi\delta\sigma$ dicitur habens solidum unguem. a $\mu\omega\nu\sigma$ solus & $\omega\nu\chi\epsilon$ unguis. Hunc etiā iaculatorē arborū fuisse dicit Iuue. Quantas iaculetur monychus ornos.

Saxa pholoes: montis arcadiæ. ut pli. Rethus: nomē centauri. Oethæo uertice. idest in summitate mōtis Oethæi. Sub. pro in tantas. n. uires habebat ut radices euelleret ornorum. quas flatus boreæ euellere non poterat. Phole: unus ex centauris qui teste Diodoro siculo Herculem domi cum suscepisset: & centauros

Mox lelegū dextra præssū descēdit aratrū
Eolidæ dolopesq; solum fregere coloni
Et magnetes equis: minia gēs cognita reis
Illic semiferos isionidas centauros
Fœta peletroniis nubes effudit in antris
Aspera te pholoes frangentē monice saxa.
Teq; sub æthneo torquentē uertice uulsas
Rhetē ferox q̄s uix boreas iuerteret ornos
Hospes & alcide magni phole: teq; p̄ amnē
Improbe lerneas uector passure sagittas:
Teq; senex chiron: gelido qui sidere fulgēs
Impetis hæmonio maiorē scorpion arcu.
Hac tellure feri micuerunt semina martis:
Primus ab æquorea percussis: cuspede saxis

peremisset: ei cōtigat ut cognatos sepeliret cū a quodā euulsa sagitta in eū cecidisset & uulnere curari non posset: obiit pholū Hercules sepeliit sub mōte q̄ res ei gloriosior omni colūna accidit nā monti nomen dedit. at scdm Vir. in bello lapitharū occubuit leto domuit Rethūq; pholūq;. Teq; scilicet o Nese qui transiendus eras sagittis lernæis cū Deianirā trāsuehēdā uiolār uolebas. Teq; senex chirō: hic dissentit ab aliis Lucanus: nā alii dicūt chironē. nō ex nube & Ixione natū: sed ex Saturno & phylira: ut pli. in. vii. & Vir. in Georgicis docet: sed poetæ a simili mutant fabulā. Gelido fidere. idest gelido tpe hyemis: nā oriē chirō mē se nouēbris. Impetis: idest in uadis. Hæmonio: idest thessalico arcu: nā chiron assumpt⁹ in cœlū factus est signū zodiaci. q̄ appellat sagittari⁹. q̄ in uadit scorpionē dum uertit signifer circulus: Maiorē: scilicet aliis signis: nō sine rōne dixit: q̄ ipse duorū signorū occupat locū: & magnitudo locati dephendit a quātitate loci: nā locus & locutus sunt correlatiua q̄ cæteris signis sit maior. Vir. docet: ipse tibi iam brachia contra hit ardens scorpius: & cœli iusta plus pte reliquit. Hac tellure feri alia: genus quoq; sæuissima nata est quia primū fuere thessali: qui equis pugnare cœperūt q̄ nunq̄ antea fuerat. Vir. ge. Primus erichthonius currus & quattuor ausus iungere equos. Primus ab æquorea cuspidē. scilicet. Neptuni. Sequit̄ Lucanus eorum opinionem qui dicunt in thessalia Neptunū tm̄ non astante tunc minerua tridente locū pcussisse: a quo equus emissus ē cūq; de Athenis als cū Minerua cōtēderet ictu tridētis Neptūi nō equū: sed arcē & aquas alii haustus psiluisse ferunt hodieq; fontē in ea arce Neptuni appellari. Serui⁹ at̄ dicit notū esse quō inter palladē & Neptūnū ortū est certamen uter eorum nomen iponere Athenis tandē inter se cōuenerunt ut uter eorū munus humano generi utilius dedisset: hic nomen ubi iponeret: neptunus igit̄ tridēte terrā pcussit: & statim equus natus est palladis pcussione in terrā facta exorta est oliua. laudabile quidem fuit munus Neptuni nā ad multas res est utilis equus. Aut uero laudabili⁹ fuit palladis quia olea pacem significa: & fructū offert hoībus utilem unde de suo noīe urbem Athenarū appellauit

palladem significat.

Thessalicus sonipes bellis feralibus omen
 Exiliit: prim⁹ chalybem freosq; momordit
 Spūauitq; nouis laphitæ domitoris habēis.
 Prima fretum scindens pagaseo littorē pin⁹
 Terrenūq; nouas hominē proiecit i undas
 Primus thessalicæ rector telluris ionos
 In formam calidæ percussit pondera massæ
 Fudit & argentū flānis: aurumq; moneta
 Fregit: & immensis coxit fornacibus æra
 Illic quod populos scelerata impegit i arma
 Diuitias numerā datum ē hic maxia serpes
 Descendit phython: cyrrheaq; fluxit i atra
 Vnde & thessalicæ ueniūt ad pythia laur⁹.
 Impius hinc prolem superis immisit alceus
 Inseruit cæsis prope tūc cū pelion astris
 Sideribusq; uias incumbens abstulit ossa.

SVLPI. Omen: auguriū & signū. Feralibus mortiferis. Exiliit. ortus est. Chalybē frenosq;: endiadis. i. frenos ferreos & chalybeos & hoc ppter cetauros q̄ lapitis primū in eqs aspecti: existimati sunt femiferi. Lapithæ: gentis q̄ apeleo genus traxit solitaq; est cū cetauris pugnare. Prima fretū. plinius libro. vii. docet longa naue thessalū Iasonē primū nauigasse. Pagaseo sinus pagaseus i thessalia est Emporiū enim phere habent pagasas ut ait Strabo. Terrenū q̄ in terra terminū uersari debebat. In undas. in maria. Ionos: rex thessaliæ & apollinis filius primus argentū & aurū signauit auaritiæ & omniū malorū originē. Strabo uero li. viii. tradit phælonē nūmum mensuras & pōdera primū adinuenisse. Percussit in formā: signauit in monetam. Fregit: diuisi auri massam. Aera. metalla æris. Quod: quæ res. Impegit: Impulit & ideo lycurgus ut ait Iustinus Auri argentiq; usū uelut omniū scelerum materiā suis legibus sustulit. Python: serpens quam apollo puer adhuc interficit: eius corio triphos delphicus status est. Fluxit. repit delphos. Ad pythia: ad festa apollinis dei pythonis uictoria q̄ quū celebrat̄ de templū nō delphica: sed thessalica lauro ornatur. Alceus. titā filius qui ipsi mediā uxore habuit cū q̄ coiuit neptunus ex quo peperit Zethum & epyaltē

qui aloidæ sunt dicti: hi cū singulis mensibus nouē digitis crescerent. In nomen ulnas erecti sunt. Insurrexeruntq; in deos & montibus prope cōpositis cœlū aggressi sunt. Impius: crudelis insuperos. Pelion: mons. Inseruit. quasi imiscuit quia uicinus erat. Incurrens: occurrens & retinens cœlum ne uerteretur.

COMNIBO. Thessalicus sonipes: q̄ hic equus primi in thessalia habitauit appo. omen letiferis bellis. Lapithæ: natio thessalorū. primi existimantē equitasse: iō subiungit chalybē frenosq; momordit alii centauros fuisse cōmouerant qui primi equitate cœperunt. plinius pugnare ex quo thessalos qui centauri appellati sunt. habitantes secundū peliū montē. Chalybem frenosq;: endiadis est idest frenos chalybeos. Prima fretum scindens: ex hac etiam terra nati sunt qui temeritate sua primi ausi sunt tentare mare: non contenti suo elemento. Pagasæo littore. quia pagasa oppidū fuit thessaliæ plinio. unde fabricata est nauis argo. quæ primū undas experta est Iason æsonis filius: nepos fuit peliæ thessalorū. Regis ut libro quinto inquit Diodorus primū iuxta peliū nauē ædificauit q̄ argos dicta est ab Architecto relarciente: uel ab uelocitate q̄ antiq̄ ἀργον appellabant. Terrenū hominē natū ut terras inhabitet. Pin⁹. idest nauis argo pinea. Nonas. i. ignotas hominib⁹. Primus thessalicæ: etiam primi thessalici fuere qui aurum & argentum & æs in pecuniam cōflarent. quæ multorū malorum causa semp fuit. Ionos: dux thessaliæ a quo Ionia est appellata pars græciæ: quæ uidelicet antea Attica est dicta. Attici Iones uocabantur ab his Iones illi profecti sunt qui in Asiam colonias deduxerunt auctore Stra. libro Octauo Ionum autem filium suum fuisse in responsis professus est.

Apollo delphicus: ut ostēdit Vitruuius de architectura. Percussit, percūti iussit. Calidæ māsæ. calidi aris
In formā: nummorū. Fudit & argentū: scilicet in monetā in thessalia sed in Macedonia thessaliæ cōiuncta
ut Solinus ait auri uenæ & argenti optimæ & plurimæ eruunt. Verū (ut inquit Strabo) apud Elidem phe
don origine decimus a Temeno omniū ætatis suæ Potentissimus: nummū tū aureū tum argenteū signari
docuit. Impegit. impulit. In arma: nā pecunia est causa bellorū. Hinc: ex thessalia natus est phythō serpens
ille ingens q̄ p̄sequebat̄ Latonā cū grauida esset ne ab ulla terra fuscipere: tandē suscepta est ad insulam de
lon quod cū sensisset Apollo illū sagittis suis interfecit. hic uel hæc serpens dī. Cyrtheaq; fluxit in antra:
quia deinde pelle phytonis tripodas suos textit Apollo: Vnde: a qua p̄pter quā rem: hinc est q̄ laurus ī thes
salia nata: deserunt̄ ad pythiū idest ad delphicū Apollinē: qui pythius a phytone serpente a se occiso est di
ctus. Laurus. arbor consecrata Apolini qui daphnē uirginē amauit. quæ conuersa in laurū. Impius hinc p
lem: nati sunt hic alcei filii cetus & ephialtes qui in singulas ebdomadas nouē digitos crescebat: unde ma
gnitudine sua conati sunt cū gigantibus occupā cœlū detruso Ioue. Iuseruit prope: quia montes cumula
bant ut sibi gradus facerent in cœlum.

CSVLPI. Hac: tellure Thessalia. Damnata satis
deputata & omnia scelera uoluntate deorum: Mens
præsaga belli quisq; enim futurā cedē p̄adiuabat. Pa
lam est: manifestū est ex omniū opinione. Degeneres
imbelles timidi uiles. Versant̄ peiona: cogitant mise
ros for̄. Ad dubios: pauci inquit animo fortiori bene
sperabant. Robore firmitate animi. Casus: euētus bel
le in certos. Sextus p̄o. filius. Turbe inerti: inter p̄uī
lanimos. Qui mox: sextus p̄o. cū fuga euagisset ex
clade mundana diu latuit Augustiq; Cæ. temporibus
siciliā & sardiniā ocupauit & cū augusto p̄lio maritio
certauit uictusq; in asiā fuit. Grassatus ī undis scyllis
qui p̄lia in mari siculo concitauit. Grassari enim est se
uire facere. Pyrata: p̄do. Polluit triumphos equores:
maculauit triumphū patris de pyratis cilicibus. Præ
noscere: ad p̄noscendū. Cursus fati: uentura. Aeger
solicitus q̄busq; futuris. Non tripodas deli: nō oracu
lum apollinis q̄ in delo insula colit̄. Antra pythia: cyr
rheum oraculū ubi ē coriū pythonis. Quid Dodona
sonet: qd̄ respondeat Iuppiter qui colit̄ in silua dodo
nea qui est in epyrho. ubi ex quercu colūba respondet
Altrix primis frugibus primi enim homines glande
nutriti sunt. Quis noster fibra: nō cōsulauit auspices
non augures: nō qui pyromāsiā exercent & a fulmini
bus diuinant non qui p̄fitentur astrologiam.

OMNIBO. Agitat: cōmouet. Damnata. abominabili. Præsaga: diuinatrix futuri belli: Palā manife
stum est omnibus. Degeneres trepidant animi: cū in thessalia sicuti dictū ē p̄o. & Cæ. castra posuissent: om
nes mentes cōceperant futurū bellū nec quisquā erat q̄ nō diuinaret ea loca diis uolentibus electa esse: ubi
belli ciuilis curor funderet̄. quē tot mōstra p̄dixerāt. cū timerent igiē omnes pauci uero speraret̄ inter reli
quā turbā metuentiū. sextus quoq; p̄o. magnus p̄o. filius nimio timore cōpulsus constituit p̄. Necromātiā
futurū rei euentū p̄quirere & locus forte suffragabat̄ ei nā in thessalia pitæ uenefidæ fuerunt: q̄ cæteris hac
arte p̄stabant una ex his elegit q̄ cæteris pitior esse uidebat̄: & ex ea futurū belli euentū scire uoluit. Versant̄
maiora: nā q̄ natura timidi sunt: sp̄ maiora sibi p̄ponunt. Præsumpto robore. p̄sumpta fortitudine & uirtu
te. Spēq; metū q̄ tantū metuebāt quantū sp̄abant. Qui mox: indign⁹ q̄ppe fuit tali parēte q̄ quos pater
mari expulit hos īperante Augusto imitatus est sextus: nā capta sicilia factus est pyrata post mortē patris.
Mox: deinde. f. impante Augusto Crassatus in undis scyllæis: idest cū per undas siculas seuiret q̄ ibi mon
strum manū est scylla. Aequoreos triumphos: quia de pyratis triumphauit pater p̄o. quos omnes duorum
mensū spacio expullerat e mari. Qui stimulatē metu: idest si præscire futura uolebat saltē cōsulasset Apol
linē uel aliquē deorū. sed eligit sibi ueneficā quæ Necromancia arte futura prædiceret. Cursus: idest scrire
& dispositionē fati. Impatiensq; moræ quia tempus præoccupare uolebat. Venturis æger: idest metuens
sine modo futura: Nō tripodas deli: idest Apollinē qui responsa dabat in delo: unde delius est appellatus.
nam Δῆλος significat manifestum eo q̄ ibi certiora daret responsa. Pythia antra in cyrrha monte Boe
tiæ: ubi pythia uates hausto diuinationis spiritu dei responsa referebat: & carmine & oratione soluta ut re
fert. Stra. Nec quæsisse libet: nec consulit columbas Iouis in dodona sylua est Epyri: quæ alio nomine ca
honia dicitur in cuius syluæ arboribus columbæ insidentes responsa petentibus dabant. Primis frugibus
idest glandibus: quæ ex hac sylua multæ legebantur. Altrix. abundans glandibus. Ore Iouis dodona so
net. nam culumbæ responsa dabant tanquam si ex ore Iouis darentur. Quis noscere fibra. nam, haru

Hac ubi damnata fatis tellure locarunt
Castra duces: cunctos belli præsaga futuri
Mēs agitat: sūmiq; grauē discriminis horā
Aduentā palam est: p̄prius iā fata moueri
Degeneres trepidāt animi peioraq; uersāt
Ad dubios pauci: præsumpto roboꝝ casus.
Spēq; metūq; ferūt: turbæ sed mist⁹ inerti
Sextus erat: magno p̄les indigna parente
Qui mox scyllis exul grassatus in undis.
Polluit æquoreos siculus pyrata triūphos.
Qui stimulante metu: fati p̄nosceꝝ cursus
Impatiēsq; moræ uenturīsq; omnibus æger
Non tripodas deli: nō pythia cōsulit antra
Nō quæsisse libet primis qd̄ frugib⁹ altrix:
Ore iouis dodona sonet quis nosceꝝ fibra.
Fata queat quis p̄dat aues. q̄s fulgura cœli
Seruet & assyria scrutetur sidera cura

pices intestinis uictimarum futura prænoscunt. Quis prodat aues: intelligat aues & intellectas manifestet auspices ab aspiciendis aibus dicti sunt quarum aiaæ præpetes dicunt quæ uolatu alie oscines quæ cantu futura prænunciant. Fulgura cœli. idest coniecturas portentorum quærit nec astronomiam cuius artis. Assyrii inuectores fuere siue altas libyæ filius: aut ægyptii ut inquit plinius.

Aut siquid tacitum sed fas erat ille supernis
 Detestanda deis sæuorū arcana magorum.
 Nouerat & tristes sacris feralibus aras.
 Vmbrarum ditisq; fidē miseroq; liquebat
 Scire parū superos: uanum sæuumq; furorē
 Adiuuat ipse locus uicinaq; mœnia castris
 Hæmonidum ficti quas nulla licētia mōstri
 Trāsierat quarum quicquid nō credit arse
 Thessalia quin etiā tellus herbasq; nocētes
 Rupibus ingenuit sensuraq; saxa canentes.
 Arcanum ferale magos. ibi plurima surgūt
 Vim factura deis & terris hospita colchis.
 Legit i hæmoniis quas n̄ aduexerat herbas
 Impia tot populis tot surdas gētibus aures
 Calicolum diræ conuertunt carmina gentis.
 Vna per æthereos exit uox illa recessus.
 Verbaq; ad inuitū perfert cogentia numen
 Quod nō cura puli cœliq; uolubilis unquā
 Auocat ifandū tetigit quū sidera murmur
 Tūc babylon persea licet secretaq; mēphis

CSVLPI. Tacitū: si qua erat tacita diuination & honesta ut est geomāsia astrologia & aruspicina. q̄ per signa & absq; uoce indicāt: necromāsia uero p uocem. Nouerat: sciebat fieri. Detestata: q̄ diu superi odere & testant. Magorū q̄ necromansiā exercent. Tristes: tristitiā enim affuerūt umbris q̄ reuocant in lucē & eas aspiciētibus. Feralibus. q̄ mortuis fiunt. Fidem: quia necromansiā uerū dicit & est a stygiis diis. Miseroq; liquebat: certus erat deos celestes parū nosse & darū se ab eis doceri posse. Ipse locus thessalia in qua sunt multæ ueneficæ. Furorē: cupiditatē unā & impiā. Nā ut pli. scribit Nero ipse deprenit oēm magicā nō eē nisi quandā illusionē. & Lactantius docet Dæmonū insidiis id fieri ut q̄ nō uera sunt uideant & cernere & audire. Ficti: quas nulla q̄ sciebant facere quicquid fingi pōt: & omnia incredibilia. Quarū ars est. q̄ pfitentur. Ingenuit: pducit. Nocētes. ueneficis aptas. Saxa sensura q̄ tanquā animata carminibus ueneficiorum mouent. Ferale arcanū: secretū & mortiferū carmen. Ibi: in thessalia. Factura uim: compulsura ad oīa faciēda. Colchis. medea uenefica maxima. Aduexerat excholdidū q̄ magicarū herbarum & fertilis. Impia. carmina inquit thessalidū exaudiunt a deis qui surdi sūt ad pces populorū & sola uox ipsarū penetrat cœlum cogitq; deos. Gentis: diræ thessalidū. Exit: ingrediē penetrat. Recessus. secreta. Numen. deos. Quod nō quod polū curare negligit nec retrahit & reuocat ab officio gubernādi. Murmur infandū: carmen. Tunc babylon. quāuis magi babilonici & ægyptii conent

deos suis carminibus retinere nō possunt: quia thessaliae sunt potentiores. Persea cui persea p̄fuerunt.

COMNIBO. Aut si quid tacitū. aut non quærit alias artes arcanas quæ hominibus cōuenirēt. Sed fas erat. i. nō quærit quæ licent homini. sed q̄ negata sunt. Tacitū. s. ad uisum. Detestanda adeo. n. inuisa erat necromantia. i. diuinatione quæ fit per cadauera mortuorum ut etiā gentiles illam abhorrent: sed alio genere utebant geomantia. i. diuinatione quæ fit signis in puluere fixis: hydromantia p aquā pyromantia p ignem. Ille supernis. sed nihil cognitū erat sexto. nisi arcana magorum. Detestanda. abominanda. i. magi cam artem quā superi abominabant. unde & ipsa uenefica inuita hæc se facere confitebatur. Liquebat. i. manifestū erat. Scire parum superos. nō nouerat deos scire futura melius quam inferos. Vanū: mendacem Hæmonidū: thessalidorū mulierum. Ficti quas nulla licentia monstri. i. quæ mulieres omnia facta mōstra nouerant: quia oīa ficta uera uidentur tñ nō sunt. Quarum qcquid lactantius horum dæmonum reprobat præstigia dicens. Magorū omnis ac potentia diuinandi horū aspiratione constant: a q̄bus euocati dæmones præstigis occēcantibus fallunt: ut nō uideant quæ sunt & uidere se putent quæ nō sunt: hi etiam geniorum nomen assumunt se. n. dæmones latino sermone interpretātur. hos etiā penetralib⁹ cōsecrant qui quoniam spiritus tenues sunt & incōpræhensibiles insinuant se corporibus hominū & inde uisceribus operati ualitudinē uitiant. i. morbos citant somniis animos terrent mētes periculis quatiūt: ut his morbis homines cogantur ad eorū auxilia confugere. & tūc prodesse dicunt cū nocere desistunt. Ars est: uidelicet miracula: quia pauci sunt qui miracula credunt sed ipsæ demonstrant artē magicā quicquid credi nō potest. Thessalia quin etiā. accedebant etiā & illud ad oportunitatē quod in hac thessalica nascunt uenenatæ herbae quibus utunt huiusmodi mulieres: & in ea Medea herbas inuenit. quas in insula sua nunquam uiderat. Sensura saxa. i. motura se ad cantū quasi sensum haberēt. Ferale mortale. Vbi. plurima & ut uerbo uno cōplectar nascunt in thessalia mala: quæ deos ipsos cogere possunt. Virgi. Carmina uel cœlo possunt deducere lunam. Hospita colchis. i. medea quæ e colcho peregrina uenerat. Quas nō ad quas i colcho nō inuenerat eas colchis legit in thessalia. Impia tot: ipsa congeret deos carminibus suis se exaudire: et si nolent. Vox. scilicet thessalica. Recessus p conuexa & loca cœli remota. Inuitū numen: ut lunæ quia deducunt etiā e cœlo lunā. Martialis: quæ tunc thessalico lunam deducere rhombo. Murmur. i. carminū secreta: ne quis intelligat. Sydera. ut lunā quia statim offuscat ad carmina. un̄ tympana & ara pulsant. nam statim pateretur eclypsim luna. lu

uenalis. Jam nemo tubas atq; æra fatiget. Vna laboranti poterit succurrere lunæ. Cura poli: quia ipsa luna est regina cœli tpe noctis. iō obliuiscit regere cœlū cum carmine thessalidū uexat. Euocat. idest nunquam ad se trahit: sensus a cura gubernandi cœli deducit & intenta est his carminib⁹ quæ dicunt. Tunc babylon quāuis inquit babylon & ægypt⁹ ubi sunt superstitiosi magi incantent deos ut aliquid deis prædicant inde nihil timebunt quia magis metuunt: si thessalis aliquid uoluerit: sed illos quidem negligenter hanc at cōtinuo exaudiunt dii. Babylon soluat. quia babylones nihil metuūt dei. si quid thessalis uoluerit: hinc Statius irascentem & minantē inducit tiresiam: nō audiat: & thessalidib⁹ & Medææ postponat: quāuis igit inquit minent se magis patefacturos secreta deorū ægyptii & babylones: nihil metuunt si thessalis aliquid uoluerit: ipsa potius audit & metuit: nam ut li. xvi. refert Stra. apud assyrios chaldæi: apud persas magi: & apud ægyptios sacerdotes in rerū cœlestium scientia præstabant & futurorū notitiā habebant. Secreta propter sacerdotes mysticos & incōmunicabiles: plurima enim occultabāt Eudoxo & platonī cū quibus. xiii. ānos uersati sunt nōnulla præcepta cōmōstrarunt: cū maxima difficultate exorati (auctore Strabone). Babylō persea. idest quæ olim fuit sub imperio persarū. nam xerxes eam obtinuit eruitq; belli sepulturā. Quā magnam babylonis ptem persæ diruerunt ut scribit strabo quidā absurde pro mercurio. persea exposuerunt. nam syllaba prohibet & obscurior sensus inducit. Memphis: idest ægyptus quæ superstitiosa fuit.

CSVLPI. Omne penetrale: omne sacrariū & arca na hoc est monumenta & diuersa iustituta. Magorū uetustorū. hoc dixit etiā ppter Zoroastē magices in uetorē. Thessalis. uenefica. Abducit. remouet ab alienis sacris & cogit sibi parere. Amor non adductus fatis: nō naturalis sed uiueneficiorum immisus Virgi. Hæc se carminibus promittit soluere mentes. Quas uelit ast aliis duras immittere curas. Seueri: graues. Illicitis flammis inhonesto & turpi amore. Ouidius Turbe senex miles turpe senilis amor. & Ci. luxuria uero cū in omni ætate sit turpis in sene fœdissima est. Proficiunt. ad amoris effectū nō faciūt tantū pocula amatoria q̄ ipsa carmina. Subducunt pignora subtrahunt hypomenes de quo Virgi. Querit & nascentis equi de matre reuulsus & matri præreptus amor. Id quidē maximā uim habet ad amorē & libidinem cōcitandā. Est aut caruncula carice magnitudine colore nigro q̄ in fronte nascentis pulli equini apparet eā nisi statim mater uorauerit fœtum nō alit: & ideo dixit amaturæ Fœte equæ: quæ peperit. Mens perit furor & infania immittitur solis carminibus & nullo ueneno austo.

Quos nō concordia. illi qui neq; amore iugali neq; forma cōmōti coniuges non amant sola uolubilitate filiorū amore cogunt. Filii torti: inuoluti & aduertendū est filiū habere filios & filia. Vertigine magica: conuolutione excantatoria Intelligit rhombū instrumentū magicū & muliebre uersatile quadratū cuius Ouidius meminit & pperti⁹ li. iiii. Staminia rhōbi ducit ille rota & i fo. Deficiūt magico toti sub carmine rhōbi. Alio quodā usu dixit Vir. Terna tibi hæc primū triplici diuersa color licia circūdo. Vires: uicissitudines noctis & diei. Dies dilata: lux ī mltū noctē pducta ē sole se firmate. Mūd⁹ p. cœlū uolubile. torpuit n̄ uoluit se. **COMNIBO.** Soluat. i. patefaciat. Carmine thessalidū. prosequit dicere quantā uim carmina ueneficarū habeant. dicit. n. posse amorem animis decrepitorū senum immittere: ut quāuis senectute frigescent tñ amore incenduntur etiā si per reliquam uitā casti & continentes uixerint. Carmine. i. incantatione thessalidū. Non fatis. i. constellationibus: nā qui nati sunt sub stella ueneris. ideo in amorē rapiunt. Dura præcordia idest eorū qui penitus ab amore auersi fuerunt. Sæueri senes. qui uitam austerā etiā in iuuentute uixerant: tamen huiusmodi carminibus arserere. Illicitis flammis. i. obscœnis amoribus. Nec noxia tantū & non uim maiorē habent pocula ad amorem quā harum ueneficarū carmina ad libidinē: plus. n. carminibus possunt: quā poculis: nam solent mulieres miscere pocula quædam quibusdā herbis quæ qui hauserint statim ad amorem concitatur. Proficiunt. s. ad amorē. Aut cum tur. suc. f. nec caruncula tantū ualet. quæ ex fronte pulli equini auferē & miscetur poculis: quantū carmina dicunt. n. quod expertū est. Et plinius asserit: pullis equinis amoris inuasi ueneficū Hippomenes appellatum. in fronte caricæ magnitudine. colore nigro: q̄ statim edito partu deuorat fœta q̄ nisi statim mater deuoret animū a filio penitus auersum habet. hanc carunculā in puluerem uersam ueneficæ miscet poculis: & propinant his quos uoluerint allicere in amorem. Fœtæ idest equæ: quæ pauloante peperit: nam fœta dicitur & grauida. & partu leuata. Frontis: pulli. Amaturæ. s. filium nisi prærepta fuerit caruncula. Turgentia succo. i. humida carne. Mens austi: etiam si pocula nulla hauserint: carmina sufficiunt ad amorem inducendū. Meus. s. alicuius. Nulla sanie. i. nulla ui ueneficij. Excantata. i. solo carmine præhensa. Quos nō: immo q̄ maius est quibusdā carminibus nendo & deducendo filia utuntur: quibus filia eiusmodi maiorem uim habent nam quenquā circumdederint his filis. ita illum amore implicat: ut solui nullo mō possit ut est apud Virgi. Necte tribus modis ternos amaryllū colores: necte

Omne uetustorū soluat penetrale magorū
Abducit supos alienis thessalis aris.
Carmine thessalidū dura in p̄cordia fluxit
Non fatis adductus amor. flāmīsq; seueri
Illicitis arserere senes nec noxia tantum
Pocula pficiunt aut quū turgentia succo
Frontis amaturæ subducūt pignora fœtæ.
Mens hausti nulla sanie polluta ueneri
Excantata perit quos nō concordia misti
Alligat ulla tori blandaq; potentia formæ
Traxerūt torti magica uertigine filii.
Cessauere uices rerum dilataq; longa
Hæsit nocte dies: legi non paruīt ather
Torpuit & præceps audito carmine mūd⁹.

amarylli modo. & ueneris dic uincula necto. Et rhombus dicebat instrum incantatoriū: quo fila torquēbātur ad amorem: cuius meminit ppertius: & Ouidius. hunc Lucanus magicā uertiginē appellat. Blandāq; potentia formæ: qui nec amore matrimonii dicunt: nec illecebris formæ hos: ipsæ torquentes fila carmine suo ita implicat ut solui non possint. Vertigine a uertendis filis. Vices. idest uicissitudines: non enim nox diei: nec hyems cedit æstati. & si uoluerint pducere noctem diem reiciunt. Legi. non pa. immo nec cœlū mouet: si carnibus retinere uoluerint. Præcep̄s: uelox mundus qui semper uertitur.

Axibus & rapidis impulsos iupiter rugens
Mirat̄ nō ire polos: nūc omnia complent
Himbrib⁹ & calido pducūt nubila phœbo
Et tonat ignaro cœlum ioue: uocibus isdē
Humētes late nebulas: nymbosq; solutis
Excussē comis. uētis cessantibus æquor
Intumuit: rursus uetitū sentit̄ pcellas
Conticuit turbante noto puppimq; ferētes
In uentum tumuer̄ sinus de rupe pependit
Abscissa fixus torrens amnisq; cucurrit
Nō qua pnus erat: nilum nō expulit æstas.
Meander direxit aquas rhodanūq; moratē
Præcipitauit arar: submisso uertice montes
Explicuer̄ iugum nubes suspexit olympus.
Solib⁹ & nullis scythicæ cū bruma rigeret
Dimaduē niues impulsam sider̄ tethyn
Reppulit hemonidū defenso littora carnē
Terra quoq; imoti cōcussit ponderis axem
Et medium uergens nisus titubauit in orbē
Tantæ molis onus pcussum uoce recessit:
Prospectumq; dedit circum labētis olympi
Omne potens animal lethi genitūq; nocer̄

quod circū terram uertitur. Potens lethi. lethiferū. Et genitum nocere: natum ad hominū perniciem.
COMNIBO. Axibus & ra. poli etiā nō uertūt cœlū quāuis ipse Iuppiter manibus cōcutiat ut moueat: dicit̄ aut̄ polos uero: & duplex est. s. Arcticus & antarcticus arcticus sublimis: antarcticus humilis. Virgi. Hic uertex nobis semper sublimis at illū sub pedibus styx atra uidet manesq; profūdi. Astrologi dicūt diametrū usq; ad centū terræ trāsire: & ab uno polo ad alterū puenire: est aut̄ diameter ad similitudinē axis fixus trāsire usq; ad centrū terræ & pertingit polos & uoluit̄ quēadmodū Bootes: dicit̄ igiē cū circa polos assidua uertigine uoluat̄ cœlū: nūc uero stetit: ac Iouē mouere nō potuisse. Nūc omnia complent noctis rotātes caput mouēt nebulas. Ventis ces. faciūt tumescere maris undas uēto nō spirāte. Rursus uē. e diuerso etiā si uetus flauerit faciūt quiescere mare. Cōticuit. trāquillū fuit & frustra facta est. Puppemq; se etiā uela tumuere cōtra uentos. Sinus. i. uela. In: pro cōtra. De rupe pe. to. torretes sunt amnes magnitudine imbris de montibus decurrentes: quia torrent̄ æstate. s. siccant̄. Græce γειά ὑπποισ. Pependit. i. faciunt ut torrentes inhæreant ne decurrer̄ possint. Fixus. i. herens monti. Abscissa. i. præcipiti. Pronus. retro gradus in fontem. Nilū nō extulit. & æstatis tempore nō inflatus est nilus: nā in ægypto nūquam sunt pluuia. sed Nilis singulis quibusq; annis crescit: & inundat ægyptū eamq; facit foecundā. Meander: flu. p phrygiam currit. postea cariā Lydiāq; determinat & tortuosus est ut fluat & refluat. ut nōnunquā uideatur in se reuerti. Arar flu. galliæ est per fines Eduorū atq; sequanorū. in rhodanū influit. adeo leniter currēs: ut quā in partem fluat: oculis uix uideri possit & cū natura lenis sit: carmine thessalidum efficitur impetuofus. Moram præci. rhodanus ante uelocior erat. Arare. qui flu. Galliæ maximus est: sed nunc Arar efficitur impetuofior. ut Rhodanū impellat. Arar amnis (auctore Strabone) Rhodano apud Lugdunum cōmiscetur. Submisso uertice: faciunt etiā ut montes adæquenē solo. Submisso: demisso usq; ad terram. Sus. ol. & olympus mons qui solet transcendere nubes. tñ carmine harum inferior efficitur nubibus. Dimaduere. i. nullis solibus liquefactæ sunt. Scythicæ. i. septentrionales. Rigeret. congelaret. Impulsam sidere. idest crescen-

SVLPI. Polos impulsos: cœlum quod impulit. Axibus rapidis: uelocibus firmamentis. Nō ire: nō uerti. Cōplent hymbribus: replent pluuia. Calido phœbo: sereno æstu. Tonat: resonat uocibus isdē: simili excitatione. Excussere nebulas. excusserunt pluuias quæ emanāt e nebulis. Nymbos: uentos inducētes serenitatē. Solutis comis passis capillis. Intumuit: in fluctū erectū est. Rursus cōtra. Cōticuit: siluit quieuit. Turbāte: cōcitante. Sinus ferētes. pupim tremuere: uela sūt facta tumida cōtra uentū in quē ferē & nauis. Torrens: copia aqua: præcipitis & nō natiue. Fluxus: firmatus & qui nō fluxit Vir. Sistere aquā fluuiis & uertere sidera retro. Abscissa. decliui A præcipiti. Non qua pronus erat: sed sursum. Nilū nō extulit æstas: nō auxit & amisit ī agros ut solet. Meander: fluui⁹ flexuosus qui cariā irrigat. unde in tertio eū errātem appellat. Arar: qui lenissimus est: & moueri nō uidet̄: rhodanū ingredit̄ celerrimū. Submisso: demisso & in planum effuso. Olympus: mōs macedoniæ in cuius summitate nubes nūquā perueniūt. Suspexit: se altiores aspexit. Scythicæ. quæ altæ sunt & duræ. Brūa rigeret: hyems aspera esset. Dimaduere dissolutæ sunt. Impulsam sidere thethym oceanus qui horis lunaribus solet augeri: nō crescit harū carminibus phibētibus. Defenso littor̄ nō enim ut solet terras inundat. Terra quoq; faciūt terremotū & firmamentū terræ centrūq; ipsū qui immobilis est ut Macrobius tradit cōcutiunt. Axē: centrū. Vergēs: nisi: inclinās se & firmās. Titubauit. cōtremuit. Mediū in orbē. i. cētrū. Tante molis onus terra inquit aperit & scindit se magica uoce: aliāq; cœli partē ostēdit quæ est sub terra. Recessit. scissum est & separatū. Dedit p̄spectum: fecit ut uideret̄ cœlum

te luna mare etiā crescere solet: sed ipsæ carminibus repellunt maris undas. Impul. tethym: id est mare. Sydere. id est luna crescente huius incrementi causas diximus in primo. Littore quia non p̄mittunt attingere littus. Terra quoq; terremotū faciunt: adeo ut cœlū concutiāt. Immoti ponderis axē. quia poli nituntur axibus diametri terræ: mota igit̄ terra cōcutitur polus: concussis polis concutiūt & cœlū. ideo etiā cogunt terrā a suo centro discedere. Immoti ponderis: quia nūquam suo pōdere innixa centro moueri potest. Ver gens in orbem. id est pollos qui uertunt̄ circa orbem. Titubauit. id est concussus est. Tantæ molis. scilicet terræ magna enim moles terra est quæ sua grauitate descendit in centrum. Recessit. scilicet a centro suo. Circumlabentis olympi efficit ut cœlū labi uideat̄. Omne potens animal. ut serpentes leones & tygrides carminibus thessalidum mansuescunt.

CSVLPI. Et pauet. māfuescit enim iparū carmine & deponit irā & uim nocēdi. Instruit: præparat p̄dest enim eis & faciūt ad inferēdā mortē. Auidæ. cupidæ sanguinis uel rabidæ. Nobilis ira: solet leo non nisi in magnas feras irasci & supplici homini nō nocē. His ueneficis uel excantationibus. Explicat: distēdit sin⁹ & replicationes. Pruinoso frigido: serpēs enī quāquā sua natura lociq; frigeat eorū tñ carmine incalescit & repit. Viperei coeunt: serpētes dilaniatæ redeūt in integrū corpus: nodosq; faciunt. Humanosq; naturale est ut afflati a serpētibus homines lædant̄: & pereant: ipse tñ efficiūt ut serpētes afflatu hominū moriātur. Quis labor cū exclamatione inquit uñ tantā uim habeat magica. Labor: laboriosa cupido p̄tinendi timor q; timēt spernere. Comertia: cōmutationes & cōcordiæ. Habuere deos astrictos. obligauere ad obtemperandū. Merent̄: ipsæ ueneficæ. Pietate ignota: ut alii nesciāt tam pie coler̄ deos: & est Ironia. Minis tacitis quas tacite in deos intēdūt. Hoc iuris. hæc potestas. Imperiosa. superba & cogentia deos. Certū: p̄prium separatū ab aliis. Qui: certus qui cogit̄ cogere mundum. Illis. thessalis primū deducta sunt e cœlo sidera & stellæ. Phœbæ serena. luna clara. Obsessa uenēis: excantata carminibus. Arsit ignibus: rubuit luce non clara sed fumosa ut est terreni ignis. Quam si tellus: quā si eclipsim pateret̄ quæ fit interpositione terræ inter ipsam & solē. Imagine fraterna ab aspectu solis q; est eius imago similima. Insereret: immiseret ipsa tellus umbra. id est noctem usq; ad sidera & astra: cū non excedat altitudinem lunæ. Deprehensa: obsessa uel depræssa facta uicina terræ. Propior: uicinior. Labores: ut pallere & deduci. Despumet: spumas emittat quibus postea utantur ad ueneficia.

COMNIBO. Pauet: quia timēt carminia ueneficæ. etiā si sint sæuissima animalia. Auidæ tygres. s. sanguinis cū p̄fertim pauloante pepererint. Blādo: māfuet̄. Nobis. ira. le. nā leo dedignat̄ minora animalia p̄seq. sed tñ taurū uel equū ferorē inuadit & si hominē inuaserit iratus. quem iā dilaniare uelit. & ille se terræ subiciat quasi supplex discedit ab eo & relinquit in tactū. Explicat: extendit orbem: quāuis gelidos: quia coluber tpe hyemis habitat in cauernis illæ uero mulieres. cū uoluerūt faciūt exire. Viperei coeunt serpentes etiā mortui reuiuiscunt: & uiuentes moriunt̄ carminibus illarū. Abrupto corp. no. etiā si factus fuerit serpens in suā formā rediit: Afflata. s. spiritu ueneficarū. Cadit. i. moriūt̄. Quis la. hic su. hic Lucanus causas q̄rit cur dii ueneficiis huiusmodi parere cogant̄ multas aut̄ causas dicit cū admiratione quæ dā nō. n. cōueniens uideēt ut uim tantā habeant mulieres quo possint carminibus suis ad uoluntatē suā cogere: deos quæ cā est inquit ut dii usq; adeo laborēt obsequi ueneficis: ut nihilominus timeant earū p̄cepta q̄ si deorū essent. Quis: qualis est. Cuius co. pacti qua cōuentione dii inter se pepigerūt ut huiusmodi cōuentionibus stare cogant̄. Obscrtos. s. his mulieribus. Parere ne est. nūquid hoc necessitate faciūt dii. an uolūtate: ut quæcūq; ille iusserint uelint & ipsi Ignota pie. quia alienæ sūt ab omni pietate. ideo hoc ipsis potissimū concediūt religio est snia colendorū deorum. sed pietas est iustitia ergo deos: ergo ab omni pietate remotæ sunt. Tacitis minis. i. secretis quas scire nemo pōt. Hoc iuris in omnes: hæc p̄tatem habent necōtra deos omnes: & contra eū q; est deorū deus. ut uno illo coactō necessario cogant̄ & ceteri. Impiosa: q; impereo deos coercent. Qui mundū ge. potest cōuertere mundū ad uoluntatē harū mulierū postq; ipse coactus fuerit. Mundū. i. cœlū. Illic & si. q; ita admiret̄ iustā cā ē: & rō admirationis primæ fuerūt thessalides q; stellas de cœlo deduxerūt. Præcipiti pro ipsa sidera p̄cipitia. Phœbeq; se. & car. harum mulierū nō aliter expaluit luna q; si pateret̄ eclipsim phœbus dī sol hęc phœbe phœba dī luna. Obsessa. oppressa. Ditis. u. i. car. Paluit: obscurata ē Arsit: ea luce qua lucere solet tunc: cum terra est interposita lunæ & soli Terenis. i. luce qua habere solet: cū terra interponiūt. Fraterna. i. dicunt astrologi lunā esse corpus rotundū in formā stellæ: & lumē a sole conci

Et pauet hemōias & mortib⁹ instruit artes
Has auidæ tygres: & nobilis ira leonum
Ore fouet blādo: gelidos his explicat orbem
Inq; pruinoso coluber distenditur aruo
Vipei coeūt abrupto corpōr nodi.
Humanoq; cadit serpens afflata ueneno
Quis labor hic sup̄is cāt⁹ herbasq; seq̄ndi
Spernediq; timor: cuius comertia pacti
Obscrtos habuer̄ deos: parere necesse est:
An iuuat: ignota tantum pietate merent̄?
An tacitis ualuer̄ minis: hoc iuris in omnes
Est illis sup̄os an habēt hæc carmina certū.
Impiora deū qui mūdū cogē quicquid
Cogit̄ ipse potest. illis & sidera primum
Præcipiti deducta polo: phœbeq; serena
Nō aliter diris uerborū obsessa uenenis
Palluit: & nigris terrenisq; ignibus arsit
Quā si fraterna phiberet imagine tellus.
Insereretq; suas flām̄s cœlestibus umbras
Et patit̄ tantos cātū dep̄ssa labores
Dōec suppositas p̄pior despumet i herbas

pere: & quantū a sole distat: tñ augeri uideēt. cū uero luna cōtra solē ex aduerso fuerit: ipsa ueluti speculum solis imaginē recipit: & tūc cū plena ē. pleniluniū appellat: ergo si iter solē & lunā aliq̄ umbra terrae interuenierit tūc luna patit̄ eclipsem. Prohiberet: q̄a nō pmittit ip̄m solis imaginē reddere: hęc cā est inserta telūre. Flāmis Cæ. uidelicet solis & lunæ. Et patit̄ tantos postq̄ carmine lunā de cœlo deduxerint: non prius pmittunt ipsam in cælum redire: quā spūas dimiserit in herbas: quibus utuntur in ueneficiis

Hos sceleḡ ritus hęc diræ carmina gētis
 Effera damnarat: nimix̄ pietatis erictō
 Inq̄ novos ritus pollutam duxerat artem.
 Illi namq̄ nefas urbīs sumitteēt tecto
 Aut laribus ferale caput: deserteq̄ busta
 Incolit tumulos expulsis obtines umbris.
 Grata deis herebrī: cœtus audir̄ silentium
 Nosse domos stygias arcanaq̄ ditis opti
 Non superi non uita uetat tenet ora pfāæ
 Fœda situ macies: cœloq̄ ignota sereno.
 Terribilis stygio facies palloꝝ grauāt
 Impexis onerata comis: si nimbis & atræ
 Sidera subducūt nubes tūc thessala undis
 Egredit̄ bustis nocturna q̄ fulgura captat
 Semina fœcundæ segetis calcata pussit
 Et nō lethiferas spirādo pdidit auras.
 Nec supos orat nec cantu supplice numē
 Auxiliā uocat nec fibras illa litātis
 Nouit funereas aris imponer̄ flāmas.
 Gaudet & accēso rapuit quæ rura sepulcro
 Omne nefas superi prima iā uoce p̄cantis
 Cōcedunt carmenq̄ timent audire secūdū
 Viuētes aīmas & adhuc sua mēbra regētes
 Infodit busto fatīs debentibus annos
 Mors inuita subit puerſa funera pompa
 Detulit a tumulis fugere cadauera lethum
 Fumantes iuuenū cineres ardentiaq̄ ossa
 Emediis rapit illa rogis ipsamq̄ parētes
 Quā tenuere facem nigroq̄ uolātia fumo
 Feralis fragmenta tori uestesq̄ fluentes
 Colligit in cineres & olentes mēbra fauillas

detestabilitatem. Nouos ritus: quia noua genera inuenerat crudelitatis. Laribus: moenia urbis ingrediebāt nec subibat tecta ædiū. sed semper sub diuo p̄noctabat. Desertaq̄ busta: nā sepulchra mortuorū erant domus eius. Deis he. i. diis inferis. herebus uocabulū græcum quasi ἠρηβῆνοσ. i. obscurus. Cœtus au. filem. nec contemptu deorum nec metu mortis tenebatur: quo minus audiret congregationes umbrarū inferorū & inferos frēq̄ntaret: & ipsius Plutonis arcana inqueret. supi. i. met̄ deorū. Cœt̄: cōgregatōes ūbrarū. Teneto. p. si uis scire spēm ei⁹ uultu n̄ tegebat ipietatē: torua facies: macilēta atra: & squalore obsita: ut facile apperet q̄lis eēt. Profana: detestabilis scelestā. p̄fanū d̄r q̄si p̄cul a fano: p̄fanū & sacrum cōtraria sunt: ut p̄cul est p̄fani. Fœda situ. i. s̄q̄lore deformis. Cæloq̄ ignota: q̄a nūq̄ cōsueuerat p̄dire i aptū. sed sp̄ i tenebris uersabat: cuius facies lurida erat q̄lis eorū q̄ i carcere detinēt. Terribilis: ut ipso ituitu terrorē icuteret. Impexis onera co. q̄a ipexæ erāt cōæ: iō graues & capiti onerosæ. Impexis: n̄ pexis & imūdicia plēis. Si nimbis: e sepulchris exire solebat: cū nubilū tps eēt. Nudis bustis. i. aptis sepulchris subducūt: de cælo. Nocturna q̄ ful. ca. i. elegit noctem illam qua cælum intonat. Semina fæ. q̄cunq̄ incedit etiam si fata fœcunda fuerint ea pedibus huius erihcthonis calcata statim arescunt Et non læ. & quāuis aer salubris sit atque since

SVLPI. Hos scelerū: Ericto thessalidū scelestissīma reliquatū morem non sequebat. Sed noua instituta sibi indixerat. non. n. urbes ingrediebāt non domos & in sepulchris habitabat adibatq̄ inferos arbitrio suo. Ericto pietatis ni. Ironia est p̄tq̄ id a uerbo regi. Gentis: thessalidū. Busta: loca in quib⁹ fuere cōbusta cadauera. Expulsis: uel ueneficio uel q̄a cū ipsa habitare metuerūt. Nosse domos: Dii qui uix sinunt uiuos ad inferos ire sed redire nunq̄ uel saltem non sæpe: & q̄ uolueres res inferum esse ignotas ipsam phibere non p̄nt. Vita: uiuis. n. illa nosse non licet. Tenet ora: effictio. Situ: putredine squalore. Profana: scelestē erictus. Ignota cælo sereno: q̄ nūq̄ se luci clare oñderat sed noctu errabat. Grauat: plena est & oppressa Stygio: inferno & qualis mortuus esse solet. Impexis: incultis. Nimbis: uent⁹ & nubes. Subducunt sidera: inducunt obscuritatem ut sol luna & stellæ nō uideantur. Nudis: sine cadauerib⁹. Captat: frequenter capit in usum suum. Semina fœcundæ segetes: terram & herbas quas calcabat urebat utrunq̄. n. seges significat. Et non lethiferas spirando perdidit auras corruptit salubrem aerem alitu suo. Nec fibras: Sacrificia quib⁹ dii placant̄ fibris hoc est iocinorū extremitatib⁹ in ignē positis: Funereas: ex rogo raptas. Flāmas: ardentia ligna: Sepulchro: pyra. Nefas: mōstrum scelus. Carmē secundū: repetitā excantationem. aīas: uiuis mortem inferebat & diu uicturis. mortuosq̄ reuocabat in uitā Infodit: sepeliuit. Fatīs dentib⁹ ānos: q̄q̄ aliquis ex fato & sidere suo diu uictur⁹ esset: tñ ipsa uolente moriebatur. Puerſa pompa: ex tristitia in lætitiā mutata. Funera: mortuos. Fugere lethum: reuixere. Cineres iuuenum: quib⁹ in ueneficiis uterent̄. Ipsamq̄ parētes faces e manib⁹ parentū incendentiū filiorū rogos in ueneficia rapiebat. Fragmenta: frustra sandabilæ & carbones per aera uolitantes & cinerem uestiū & fauillas corporis colligebat. Tori feralis: feretri. Fluentes: dū fuerēt. Olētes mēbra: quæ adhuc seruabāt odorem.

OMNIBO. Hos scelerū: inter cæteras thessalides erat una Erihctho: q̄ crudelitate cæteras uinceret & ueneficiis deos superos & inferos in omne fas & nefas cogeret. Erihctho græce d̄r εριχθωνος sicut sapho saphus: sed latine dicim⁹ didōis: erihcthonis. Dānauerat ni. pie. q̄q̄ alie crudeles essent tñ cōparatione sui pius nimium existimabat. Pollutā. i. artem

rus: ipsius spū inficit polū. Nō læti: imo salubres: Nec suo: nō utiī p̄cib⁹ ut cōpos fiat: sed ipsis diis impart: & īperio suo dii parere cogunt. **Fibras litā.** i. nō nouit ipsa sacrificia diis grata: nā litare est sacrificiis deum sibi ppitium redder. **Fibras li.** i. uictimas placātes deos. **Funereas a.** & si qñ sacrificabat nō alio utebat igne: quā eo quē ex rogis rapuerat: arasq; illo incendebat: **Funereas.** i. de funere raptas. Et accenso: si tute placare uolebat inferos: eo utebat quo añ sepulturæ mādāta corpora fuerāt. **Omne ne.** su. Erihertho tantæ impietatis erat ut dii superi atq; inferi eā metuerēt: & qcqd illa uolebat anteq̄ bis peteret illi statim adimplebāt. Superi: ergo multo magis inferi. **Viētes aīas:** & añq̄ spūs a corpore exiret ipsa in sepulchris cōgerebat & sepeliebat. **Fatis de an.** & q uicturi erāt cramine ipsius moriebant: & q morituri erant reuiscebant. **Retulit a tu.** i. fecit mortuos reuiuiscere: & q cadauera elata p̄secuti fuerāt a d sepulchra: & redibāt eo resuscitato. **Pōpa.** s. mortuorū. **Fugere cada.** le. i. mortui uitā recipe. **Fumātes iuue.** ci. exultātis cadauerib⁹ cineres apiebat qbus ute reē ī ueneficiis suis q ossa semicōbusta rapiebat cū carnib⁹ suis. Ipsamq; pa. q appingores subiiciebat facem rogo. **Nigro uo.** su. qā cadauera cū p̄ciosissimis uestib⁹: & quæ ipsis rō res fuerat cōburebant: dicit ergo q fumebat reliqas harū uestiū: & p̄te tori: cui cadauer sup̄ ipositū fuerat. **Olentes fauil.** i. q adhuc redolebant ustrinam carniū & membrorum.

CSVLPI. Ast ubi: si qñ incidebat in sepultos ī mar moreo tumulo ubi corpora desiccant & non corrumpunt: euellebat illis oculos abrodebatq; ungues dentibus. **Quib⁹:** in quib⁹. **Intimus humor:** interior cada uerum succ⁹. **Ducit:** educit fugit attrahit ut atq; ubere ducunt: & duceret apricis in collib⁹ uua colorem. **Tabē tracta:** macie & siccitate contracta uel tabē. i. corruptiōe medullæ educta ut sit apheresis. **Durescūt ficcant.** **Deseuit:** ualde seuit & rapit **Orbes gelatos:** oculos sanguine constrictos. **Excrementa:** unguium purgamenta qui in mortuo crescunt ut capilli. **Ore:** dentib⁹. **Laqueum:** capistrū alicui⁹ suspensi. **Carpit** laniauit dēpta pte. **Cruces:** sanie cruciū. **Percussa q;** uiscera nimbis carnem qui diu fuerat exposita uentis & pluuiis. **Incoctas:** duratas. **Admisso:** recepto. **Calybem:** manicas ferreas aut clauum fixum. **Nigrā sanie:** cruorem putridum. **Virus coactum:** humorem congelatum. **Et morsus neruo:** & cum non posset auferre quod momorderat impediētib⁹ neruis suspendit se dentibus ut auelleret. **Sedet:** seruat. **Morsus luporum:** ut prius mordeant lupi quorum ore famelico & ieiuno rapiat membra. **Nec cessant a cede:** perimit etiam hoīnem si calido sanguine indiget. **Et eo qui e uulnere primus egredit.** **Sacra:** stygia sacrificia. **Exta q;** funereæ poscunt trepidantia mensa: & sacra ex hoīs morte requirunt exta palpitantia. **Vulnere si uentris:** si scetus nondum editus ponendus est in aris per uterum uulneratum: educitur. **Qua natura uocabat:** qua solet naturaliter egredi. **Sæuis umbris:** anima crudeli & immani.

COMNIBO. Ast ubi set. nam de his cadauerib⁹ q marmoreis sepulchris condebant oculos manib⁹ ipa euellebat: & dentib⁹ suis et unguium excrementa rodebat. **Humor.** s. cadauerū. **Vbi:** qñ seruant. s. saxis cadauera. **Ducit.** i. desiccāt: nā imposita cadauera marmoreis monumentis desiccant qā si cōderent terræ putrescerent. **Tracta ta.** p extracto sanguine ex ossib⁹. **Gelatos:** frigidus mortuos. **Excrementa ma.** qā mortuis et ungues crescunt. **Laqueos nodosq;** nocem. nā antiq; alios crucifigebāt: alios ligabāt: si crucifixi erāt euellebat clauos: si ligati p̄te funiū fumebat: p̄te et cadaueris & his utebat. **Nodosq;** no: p nodos nocētū i. funes. **Pendētia corpora.** i. et de suspēsis corporib⁹ p̄te accepit. **Abrasitq;** cruces. s. dentib⁹: qā crucis p̄te abstulit. **Percussa q;** ui. q diu suspēsa a nibus & uentis p̄cussa fuerāt: de his cadauerib⁹ et auulsit partem. **Incoctas medullas:** ualde coctas. i. duratas & siccas. **Coactū:** congelatū. **Manib⁹:** ut si quis crucifixus era non ligat⁹. **Calybem.** i. calybeum clauum. **Insertum:** infixum. **Stillātis:** idest sanie salientis & liquent⁹ per artus. **Neruo.** m. r. p. quia dentib⁹ apprehenso neruo pendeat a cadauere. **Et quodcūq;** iacet: ipsa apud cadauer sedebat: nec prius cadaueris partē rapiebat: q̄ feræ & lupi laniassent: & e dentib⁹ luporum abstulisset. **Sanguine uiuo:** p sanguine uiui hoīs. **Aperto iug.** s. manib⁹ suis: non refugit cædes. i. non fugit quo minus occidat hoīes. **Sacra:** sacrificia. **Vinū cru.** uiui hoīs. **Mensa.** i. si libuisset uesci carnib⁹ humanis. **Vulnere.** si uentris: & si sacrificabat nō expectabat partū: añq̄ natus esset: imo ipsam matrē p̄gnantē intericiebat & e uentre eius conceptū partum eripiebat. **Ventris uul.** i. sciso uentre mris: non a parte q̄ natura uocabat. **Calidis:**

Ast ubi seruatur saxis: qbus itim⁹ humor
Ducitur: & tracta durescūt tabe medullæ
Corpora: tunc omnes auide deseuit ī arct⁹
Inmersitq; man⁹ oculis gaudetq; gelatos
Effodisse orbes: & sicca pallida rodit
Ex cremēta man⁹: laqueū modosq; nocētē
Ore suo rupit: pendētia corpora carpsit
Abrasiq; cruces: p̄cussa q; uiscera nimbis
Vulsit: & incoctas admisso sole medullas
Insertum manibus calybē: nigramq; p̄ art⁹
Stillantis tabi sanie: uirusq; coactum
Sustulit: & neruo morsus retinēte pepēdit
Et quodcūq; iacet nuda telur⁹ cadauer (bra
Ante feras uolucresq; sedet nec carperē mē
Vult ferro māibusq; suis: morsusq; luporū
Expectat siccis raptura e faucibus artus.
Nec cessant a cede manus: si sanguie uiuo
Est opus: erumpat iugulo qui primus ap̄to
Nec refugit cedes: uiuum si sacra cruorem
Exta q; funereæ: poscunt trepidantia mensa
Vulnere si uentris non qua natura uocabat
Extrahit partus calidis ponēdus in aris
Et quotiēs sæuis opus est ac fortib⁹ umbris

icēsis. Et quotiēs sauis: & si opus erat recēti umbra. i. quæ paulo añ a corpoꝝ discessisset: iter faciebat hoĩem
SVLPI. Ipsa facit .m. ipsa hoĩem sauiũ interficit
 ut habeat eius aĩam in suũ usum. Ois mors: cadauera
 cuiuscunq; generis sexus & ætatis: & quacunq; morte
 ceciderit. Genæ florem: solet adolescentib; mortuis
 barbæ lanuginem uellere. Ephœbo: adolescenti. Le
 ua: manu sinistra. Thessalis: Erieto ipsa. Charis: quia
 p̄pinquorũ. Truncauit: aliqua parte iminuit abscidit
 enim aut narem aut labrum aut aurem. Laxauit apuit.
 Cõpressa: clausa stricta. Heretem: fixam. Sicco arido
 quale est mortui. Infudit murmura: in murmurauit di
 xitq; carmina. Gelidis: mortuis. Mandauit: commisit
 aliquod scelus secretum ut umbris renunciaret. Põpe
 io pdidit: manifestauit Sexto. Alta nocte poli: p̄fun
 dis tenebris. Vitam medium quo tpe: quũ apud Antĩ
 podēs ē meridies: qui fit media nocte nostra. Fidi mi
 nistri: famuli sexti pompeii. Vagati: discurretes. Præ
 rupta in rupe: scipiti & alta. Hemus deuexus: mons
 pendens. Porrigit: extendit. Pharsaliam iuga: colles
 in quibus est pharsalos oppidum. Incognita iaudita.
 Tentabat: meditabat. Fingebat. formabat excãtatio
 nes. Nanq; timens. metuebant. n. ne prælium alibi cõ
 sereret & ipsa cadaueribus potiri nequireret. itaq; uene
 ficiis hoc tentabat auertere. Philippos. cãpos in phar
 salia quos excantauit & sparsit herbarũ succis ne alibi
 fieret pugna. Transmittere. transferre in alium locũ.
 Mortes: cadauera. Auertere: remouere abuti romano
 rum cinerib;. Tantos manes: tantorũ uirorũ animas.
 Ardor: desideriuũ eius. Quid: quã corporis partem.
 Inuolet inuolam suam ponat & rapiat tractumq; ē ab
 auib; auctore donato. Pro pago ignaua: Sextus põ
 peii degener filius. O decus: exordit a beniuolentia.
 Fata: futuros euentos. Diuertere: impedire ne eueniãt
 Vt certũ: Narratio est siue petitio. Non ultima turbæ
 a p̄sona sua q̄ cõmendat a patre captat beniuolentiã.
OMNIBO. Manes: animas cum & corpore aĩæ
 discesserint: manes dicunt: facere manes nihil aliud ē
 q̄ occidere. Fortib; umbris: quia discedentes a corpo
 ribus umbræ sunt fortiores & uã hemetiores ad id qd̄
 uolunt ueneficæ. Hoĩum mors ois: ipsa consuetudine
 adeo scã erat crudelis: ut oẽm cuiuslibet ætatis hoĩem
 occideret. Hoĩum mors p̄ cuiuslibet ois mors. Genæ
 florẽ. i. auulsit aĩam adolescentis. Primæuo cor. i. ado
 lescente tunc. n. uiuere ætas dẽ cum ad quartũ & deci
 mum annum puenerit. Morienti ephœbo. i. adolescen
 ti quem ipsa occiderat: ephœb; diciẽ adolescens & est
 græcus sermo. nã επι ad & φη pubertatẽ significat:
 sed p̄pter dassam. π. uertit in. φ. Sæpe et caris: nec
 suorum cognatorũ corporibus pepercit. Cognato in
 fu. p̄ in funere cognatorũ: Caris: q̄ ipsi cara esse debe
 rant quia sanguine cõiuncta erant. Atq; o rustica satis: nã dum osculareẽ aliquẽ: dentib; narem secabat.
 Ora la. quia mordens labra abscondebat: & dentes apparebãt. Sicco. g. quia mortuum. Præmordens: circũ
 mordens. Gelidis in. la. quia mordens linguam rapiebat: & in murmurabat quasi mandata daret ad inferos.
 Hãc ut fa. lo. postq̄ cœpit Sextus Pom. audire uulgata fama: q̄ erichtho cæteris ueneficii arte p̄stabat hãc
 p̄cæteris audire constituit: & aliquot cõitibus huius sceleris secum sumptis q̄siuit: ubi nã habitare soleret in
 uenitq; eam inter busta & sepulchra mortuorũ tpe noctis. Alta no. i. intempesta. Sub. n. t. i. ad antipodas:
 nam quo tpe meridies est apud antipodas hic est media nox. Fidi sce. cum huius sceleris ministri sexti moni
 ti essent locorũ ubi habitabat inter busta mortuorũ cõspiciẽtes: uiderũt illa sepulchro quodã insistere: & sta
 tim illã adiere. Sueti. i. scelerib;: qualis erat dñs. In ca. i. crepidine saxi. Hemus: mōs thessaliæ & icuruus &
 lōgus usq; i thraciã. Illa. m. cogitabat noua carmĩa q̄ nullis añã unq̄ magis cognita fuerãt. Magis: magicis
 ueneficis. In u. i. ad detestabile & inauditũ scelus. Namq; .t. n. m. carmen hmõĩ faciebat ne bellũ ciui. posset

bant quia sanguine cõiuncta erant. Atq; o rustica satis: nã dum osculareẽ aliquẽ: dentib; narem secabat.
 Ora la. quia mordens labra abscondebat: & dentes apparebãt. Sicco. g. quia mortuum. Præmordens: circũ
 mordens. Gelidis in. la. quia mordens linguam rapiebat: & in murmurabat quasi mandata daret ad inferos.
 Hãc ut fa. lo. postq̄ cœpit Sextus Pom. audire uulgata fama: q̄ erichtho cæteris ueneficii arte p̄stabat hãc
 p̄cæteris audire constituit: & aliquot cõitibus huius sceleris secum sumptis q̄siuit: ubi nã habitare soleret in
 uenitq; eam inter busta & sepulchra mortuorũ tpe noctis. Alta no. i. intempesta. Sub. n. t. i. ad antipodas:
 nam quo tpe meridies est apud antipodas hic est media nox. Fidi sce. cum huius sceleris ministri sexti moni
 ti essent locorũ ubi habitabat inter busta mortuorũ cõspiciẽtes: uiderũt illa sepulchro quodã insistere: & sta
 tim illã adiere. Sueti. i. scelerib;: qualis erat dñs. In ca. i. crepidine saxi. Hemus: mōs thessaliæ & icuruus &
 lōgus usq; i thraciã. Illa. m. cogitabat noua carmĩa q̄ nullis añã unq̄ magis cognita fuerãt. Magis: magicis
 ueneficis. In u. i. ad detestabile & inauditũ scelus. Namq; .t. n. m. carmen hmõĩ faciebat ne bellũ ciui. posset

ex agris philippicis discederent: ut hñet copiã mortuorũ: ossibusq; eorũ & mēbris uterent in ueneficiis suis. Vagus: mutabilis. Aemathis dis: est forma patronymica p̄ gētili. Succis: herbarũ. Suas. i. i usũ suũ. Cadauera regũ: si bellũ hic gereẽ: multi reges cæcis cadent: quorũ capita & manes multo potentiores erunt ad ueneficiũ q̄ priuatorũ hoĩum & humiliũ. Hesperia: gētis: uidelicet. ut Ro. nēo referat̄ i priã. Hic ardor sol⁹: in hoc uno tm̄ mens ei⁹ intēta erat. Quid corpore magni: qd de Pōpeio magno: qd de Cæ. rapiã nã spabat utrũq; casũ iri. O decus hæmonidũ: hæc petitio hēt ptes suas non oēs tm̄: petitio at̄ cōstat ex his p̄tibus ut honesta sint: ut possibilis hñs actionis modũ: & sit remuneratio: ut Vir. æole nãq; tibi diuũ p̄r atq; hoĩum rex: illic posuit oēs ptes: sed nõnulla hic deficiũt. Potes oñdit possibilitatē. Potes maiora: ergo et̄ minora. q̄a si potes naturã & rerũ cursũ mutare in toto orbe: ergo potes fata p̄adere. Ventura deuertere cursũ. i. potes deorũ fata & seriẽ cãrum puertere: ne causã suo ordine p̄cedant. Nõ ultima turbã: ostendit honestatem: q̄a hoc petit nõ infimus hō: nã quãto nobilior est p̄sona quã petit: tanto et̄ petitio honestior.

¶ SVLPI. Vel dñs rerum: si uicerit pater. Heres si peribit. Percussa dubiis: p̄terita incertis euentibus Ferre metus certos: tolerare quãq; aduersa. Hoc iuris hanc uim ut non lateant sed p̄noscant. Cæci: nõ p̄cogniti. Vel numina torq;: Dat modum petitioni quã honestã & illi possibilem esse oñdit. Torq; nu. coge deos supos. Exprime: elice. Manib⁹: inferis. Resera sedes elysias: aduoca umbras ex cãpis elysis. Ipsãq; uocatam: & uoca mortem deam ut p̄adat tibi quos uelit perimere. Non humilis: non uilis: sed egregius & te dignus: & honestam petitionem ostendit ei⁹ utilem. Alea fati: euentus belli qui est in fati. Vel tibi: et̄ tibi nõ mō mihi & aliis. Quo p̄ponderet: ut lucrũ utilitatem afferat legiẽ & qd̄ p̄ponderat: idest q̄a in tuũ maius cōmodũ uenit. Impia: uenefica. Nomine: gloria. Et contra: & ex aduerso locuta est. Si fata minora: locus est ex intima philosophia sumpt⁹: dicunt. n. Veritatem sempiternam ex æternitate fluẽtem mutari nõ posse. p̄sertim si ad oẽ genus humanũ rei⁹ summam attineat: singulorũ uero posse fata mutari & produci. In quã sniam & Vir. in. x. loquit̄ quũ ait posse turno mortem differri sed totũ bellũ mutari nõ posse. Itaq; polliceẽ eric̄to: se uel uitam uni facile trũcaturam uel mortuum in lucem reuocaturã. Moueres: moueri uel les: uel mente agitates. Minora fata: q̄ ad singulos attinerent. Præbere deos inuitos: cogere numina i actus

in officia & actiones. Arti. ueneficã. Inseruisse moras: p̄trahere. Sidera. potētia stellarũ. Præserũt. cōstituerũt mortē alicui. Fecerit senē. tribuerit senectutē i ferim⁹ illi mortē i iuuetutã. Herbis. ueneficiis herbarũ. Causarũ series: ordo & ueritas fluẽs ab æternitate. Oia fata laborãt: oia obstãt & periclitant̄.

¶ OMNIBO. Vel dñs rerũ: dum incerti sunt exitus timeo: sed postq̄ nouero qd futurũ sit: desinã timeĩ siue illud bonum: siue malũ. Dñs: si p̄r meus uicerit. Heres: si uict⁹ fuerit. Hoc iuris: hanc p̄tatem. Ne subitũ. i. uelis nobis hanc p̄tatem esse ut intelligam futurũ casum: sed iã desinet esse casus. Aut noĩa torq;: nunc modũ petitõis oñdit: nã q̄ minora uult ip̄petrare maiora petit. sic Vir. incute uim uentis: submersasq; obrue puppes. Numina torq;: i. coge deos superos: tibi futura p̄dicere: si nõ uis superos: saltē coge i feros. Manib⁹ subaudĩ a. i. ab umbris i feris. Ipsãq; uo. i. euoca mortē ipsã ut uera dicat tibi eorũ q̄ peto. Quos petat an p̄rem meũ an cæ. Non humilis laborẽ: q̄si loco renumeratõis: si hoc mihi p̄stiteris: rem efficies tuo noĩe dignã: ut dicaris tanti belli exitũ p̄dixisse. Humilis labor. i. nõ spectat ad humilem p̄sonã labor hic p̄dicendi fata tanti belli. Vel tibi: quĩs principi ueneficarũ. Quo. i. ad quẽ finē: in quã p̄tem. Præponderet. i. inclinet Alea fati. i. fortuna & incert⁹ rerum euent⁹. Impia laxat̄: rñdet eric̄to: o sexte inq̄t fata minora (si uis) mutare possum⁹: maiora at̄ nulla arte mutari p̄nt. q̄ at̄ maiora fata sunt ex intima philosophorũ scia trahit̄: ita. n. disputãt philosophi. Si nihil sine cã fit. fato oia fiunt: ergo cōuincit̄ nihil fieri sine cã: sed nihil sine cã fieri: nec Epicuro: nec ulli philosophico placet: nã id credere esset absurdũ sed multũ inter est inter cãs fortuito: uel sorte egressas: & inter cãs inter se cōnexas efficiẽtiã naturalē: uerbi cã qd̄ ita p̄mittit̄: uerũ est descēdat in Academiã carneades: nõ sine causis: sed ex causis fortuito egressus: nõ a naturã necessitate manantib⁹ dicit at̄ genera causarum distingui. aliã inquit perpetuã sunt: & principales: aliã uero adiuuantes: & p̄ximã q̄ re cum dñ oia fato fieri causis antecedentib⁹: hoc uult intelligi non p̄fectis & principalib⁹ causis antecedentibus: sed adiuuantib⁹ quib⁹ p̄missis: facile est intelligere fata maiora & minora: fata maiora sunt quorũ cãe sunt principales & p̄fectũ. siue æternã & a naturã necessitate manãtes. At uero fata Minora sũt. quorũ causã sunt adiuuantes & proximã uel fortuito ante egressã. & id est q̄ ait Luca. Si moueri. i. mutari peteres. Fata minora. i. quã pertinent ad singulas quasq; personas. Conceditur arti unam cum radiis. & iam si

Vel dominus rerum uel tantũ funeris heres
Mens dubiis p̄culsa pauet: rufusq; parata e
Certos ferre metus: hoc casibus eripe iuris
Ne subitũ cæciq; ruant: uel numina torque
Vel tu parce deis: & manib⁹ exprime uerũ
Elysiã resera sedes: ipsãq; uocatam
Quos petat e nobis mortē tibi cogi fateri:
Nõ humilis labor e dignũ e qd̄ q̄reĩ cures
Vel tibi quo tantũ p̄ponderet alea fati:
Impia laxat̄ uulgatã nomine famã
Thessalis: & cõtra: si fata minora moueres
Pronũ erat o iuuenis quos uelles iqt̄ i act⁹
Inuitos præberẽ deos: concedit̄ arti
Vnam cum radiis p̄serũt sidera mortē:
Inseruisse moras: & quanuis fecerit omnis
Stella senē: medios herbis abrũpim⁹ años
Ad simul a prima descēdit origine mundi
Causã feris: atq; omniã fata laborant

stellæ: inquit aliquē cōgunt mori: possumus carminibus differre mortem & e contra: & hæc sunt fata minora. Vnā mortem: p unius mortem: at uero unius imperii cladem claminiibus euertere non possum: nā non ea uertere possumus: q̄ sunt a pfectis causis: & a naturæ necessitate manātib: sed unius mortem euertere possumus a causis adiuuātib. In se. mu. differre. Radiis: cōstellatōe. Et quis fecerit oīs: ecōuerso quis sub stellis natus sit aliquis: q̄ longiorē uitā ptendant: possum tñ carminib⁹ uitā interrūpere: et si sub stella saturni natus esset q̄ ptendit tribus saturnis. i. usq; ad nonagesimū annū. At simul: sed nō possumus seriem illam cārum æternā mutare cum causa ex causa pendeat ea est omni æternitate ueritas sempiterna.

Si quiequam mutar uelis: unoq; sub ictu
Stat gen⁹ hūanū tūc tessala turba fatemur
Plus fortuna pōt. sed si prænoscere casus
Cōtentus: facilisq; aditus multiq; patebūt
Aduerum: tellus nobis ætherq; chaosq;
Aequoraq; & cāpī rhodopeiaq; saxa loqnt
Sed pnum: cū tantā nouæ sit copia mortis
Emathūs unum campis attollere corpus
Ut modo defuncti tepidiq; cadaueris ora
Plena uoce sōnēt: nec mēbris sole perustis
Auribus incertum feralis strideat umbra.
Dixerat & noctis geminatis arte tenebris
Mœstū tecte caput squalenti nube perrat
Corpora cæforū: tumulis piecta negatis.
Continuo fugere lupi: fugerē reuulsis
Vnguib⁹ ipastæ uolucres: dū thessala uatē
Eligit: & gelidas letho scrutata medullas
Pulmonis rigidi stantes sine uulnē fibras
Inuenit: & uocem defuncto in corporē q̄rit
Fata pemptorū pendent iam multa uirorū
Quē supis reuocasse uelit: si tollet totas
Tentasset campis acies: & redder bello
Cessissent leges herēbi: monstroq; potenti
Extract⁹ stygio ppl's pugnasset auerno.
Electum tandem traiecto guttur corpus
Ducit: & inserto laqueis feralibus unco.
Per scopulos miserū trahit p saxa cadauer
Victurum: montisq; caui quē tristis erictō
Damnarat sacris alta sub rupe locat.
Haud pcula ditis cæcis depressa cauernis

cet geomantia. Aether: aeromantia. Chaos: cōfusio rerū. i. necromātia. Aequora: hydromātia. Cāpi: ad huc ad geomātiā spectat. geomātia est diuinitio q̄ signis qbusdam ex terra designatis dephendit a γαῖα id est terra καὶ νεῖα diuinitio hydromātia q̄ fit p aq̄ colorem siue illa fuerit alba: siue nigra: siue sanguinolenta ab ὑδῶρ aqua: acromantia q̄ fit p ætherem ut p fulgura: uentos & cætera huiusmodi. Rhodopeiaq; saxa: uidelicet p necromantia: quæ fit per cadauera: quæ inferis excitant: nam γέκρος mortuus τὸ γέκρον cadauer significat. Pronū est. i. facile. Attollere: suscitare unum corpus eorum qui recenter cæsi sunt. Nouæ mortis: recenter occisorum. Sonent: loquantur. Plena: integra. Ne membrs sole perustis: nam si diu terræ cadauer iacisset: & ardius factum esset per arterias uox clara exire non posset. Dixerat: accincta est ad rem exequendam: & multa nube circumdata uagari cepit per corpora cæforū: ut idoneum unum exciperet & deligeret. Squalenti nigra: & terra. Negatis. tumu. quia insepulta iacebant. Lupi: qui illuc uenerāt ut cæforū corpora dilaniarēt. Impastæ uo. q̄ iā unguib⁹ cadauera lac erauerāt: statī relictis cadaueribus abierūt. Vate. i. eligit mortuū: futurū uatē. dū ab inferis excitat ei⁹ aīam. Et ge. letho: cū diu scrutata esset: tandē

SVLPI. Ictu: piculo & casu. Plus: q̄ ars nra. Et multi aditus: multiplex erit uia ad ueritatē inueniendam. Tellus uarios diuinādi modos indicare uidetur per tellurem geomansiā: p æthera pyromansiā q̄ fit ex igne: p chaos necromansiā: p æquora hydromansiā. cāpos at & saxa ad exuberationē addidit & per metonymiam animantia q̄ his oib⁹ continentē intelligit. Pronū: facile. Tanta copia: cū habeam⁹ tot uirorum cadauera. Attollere: erigere suscitare. Ut ora mō defuncti: ut recenter mortuus possit bñ uerba explicare non læsis organis uocis: sed si deficcatus corruptus ue esset non uocem intelligibilē sed stridorē emitteret. Mēbris: ob mēbra. Strideat incertum: stridorē emittat qui non bene audiat. Geminatis: arte duplicatis per ex cantationes. Squalenti: ex carmine. Tecta: circumdata. Cæforū: postq̄ erat a ducib⁹ in thessalia uentum Proiecta: strata insepulta. Tumulis negatis: ablatius est absolutus Impastæ: famelicæ: Vatem cadauer uaticinaturi. Scrutata: q̄ inquisiuit. Fibras: extremitas. Pulmonis: ex quo uox oriē. Vocē organa uocis integra. Fata: uita. Pendent. in dubio sunt: nam quisq; in lucem poterat reuocari. Superis: ad superos. Tollere erigere & suscitare. Totas acies: omnes cæsos. Et reddere bello: & facere ut rursus p̄liarent. Cessissent: concessissent: non restitissent Extractus auerno stygio reuocatus in uitam ab inferis: Monstro: portento miraculo uel erictone q̄ multum poterat. Traiecto: perforato. Ducit: trahit. Inserto unco: ferreo uncino imisso Feralibus: funereis. Victurum: in uitam rediturum. Sub alta rupe: in ualle & antro. Caui: cauati in antrū. Damnarat: cum damno elegerat.

OMNIBO. Vno sub ictu stat genus humanum uidelicet qñ non ad unum causæ spectant: sed ad omnes: sicuti fatum de quo nūc petebat Sextus quod ad uniuersum terrarum orbem pertinebat. Plus for. pōt s. q̄ carmina nostra. Sed si p̄noscere casus: quia dixerat posse illam ea melius mutare quæ admirationi futura essent: Rñdet q̄dam mutare posse quædā nō: sed qñ satis habes p̄noscere futurū siue illud p̄sperū fuerit: si ue aduersum: hoc tibi facile facere possumus. Prænoscere contentus: quid futurum fit: & non mutare: quia oīa cogunt ad id qd̄ petimus obsequi. Tellus: uideli-

inuenit mortuū quendā: q̄ pulmonē integrū & illa sum habebat: p̄ quē uox clarior emittit̄. Vocē de. i. unū corpus defunctū iuenit: qd̄ posset emitter uocē aī eius ab inferis excita. Fata pemptorū: aīa mortuorū oīum q̄ cāsi cāpis iacebāt: dubitabāt quē nā ex ipsis Erihctho uellet ab inferis esuscitare. Pendent. i. dubitāt. Superis. i. ad supos. Si tollere totas. i. suscitare: q̄a sciebāt si uoluisset illa potuisse oēs suscitare: ut iterū pugnant. Cessissent le. e. leges inferorū sunt ut q̄ semel ad inferos descēderit nūq̄ inde reuertat̄. Monstroq̄ potenti: mōstrū appellat erihctho: potius q̄ hoīem. Electū tādē: describit locum in quē cadauer illud traxerit unco: & mire idoneū suae arti locū delegit ubi necromantiā exerceret. Feralib⁹: ueneficis. Vnco inserto. f. iugulo. Miserū: q̄a uicturū iterū. Damnarat: bñ dixit: q̄a locus ille dānat⁹ dicebat̄: ubi dira sacra exercebant̄. Haud peul a ditis: toposhesia ē. i. ficta loci descriptio: describit. n. locū quo magicas aries erihctho exerce re solebat: p̄sertim cū p̄ necromantiā exciret ab inferis umbras: ut suscitato corpore futura p̄diceret: dicit̄ at̄ locū adeo p̄fūn dū fuisse: ut nō lōge esset a diis manib⁹. Cæcis: obscuris. Depressa: humilis.

¶ SVLPI. In p̄ceps subsedit humus: fouea inqt̄ est uicina inferno: quā inūbrat densa silua solis radios p̄hibens. Statius in thyresiae sacris lib. iiii. similem fere locū describit. sic & seneca in oedipo. Est peul ab urbe locus illicib⁹ niger. Dyrceae circa uallis irriguae loca. Depressa: pfunda. Conus p̄nis: ramis inclinatis. Nullo uertice: nullo arborū cacumine q̄ nō recte sed transuerse crescunt. Non puia phœbo: quā radiis solis ob densitatē non penetrāt. Taxus: arbor uenenata a q̄ toxica q̄si taxica dicta sunt. Marcentes tenebrae: obscur⁹ crassusq̄ aer. Situs: squalor & lanugo in ipsis arborib⁹. Non tenareis: nō adeo est obscura uallis tenarea a qua est ad inferos adit⁹. Statius libro th. scdo. Hoc ut fama loco pallētes deui⁹ umbras trames agit: nigriq̄ iouis uacua atria ditat Mortib⁹ arcadii phibēt si uera coloni stridor ibi & gemit⁹ penarum atrozq̄ tumultu Feruet ager saepe eumenidū uocesq̄ manusq̄. In mediū sonuere diem lethiq̄ triformis Ianitor agricolas cāpis audit⁹ abegit. Iners: obscur⁹ immot⁹ crassus. Tenareis faucib⁹: antro tenari montis in laconia Cōfine mundi latētis: termin⁹ inferni & est appositio. Quo: in quā uallem tenaream. Emittere: extra infernum mittere cū uideant̄ intra cōfinia esse. Dubiū est: dubitari pōt inqt̄ an erictō aspiciat umbrā: q̄a euocauerit & extraxerit: an q̄ ipsa descenderit in infernū. Discolor: uarii coloris & pallid⁹. Furialis cul. habit⁹ furia dign⁹. Vario: diuersorum colorum. Operit̄ uultus: circunuclat faciem. Sertis uipereis: adhibuerat enim uiperas comis furiarū more. & illis capillos no dabat. Iuuenis: sexti. Defixum lumina: habentem defixa lumina. Ponite: nolite metuere nam hic reuocabit̄ in uitam. Ut quis pauidi: ut ēt timidissimi nō metuāt. Si uero: Si oīa horrenda quae in inferno sunt uobis oñderē nō eēt uobis metuendū: quippe manes metuūt me praesentē. Ignib⁹: phlegetontis q̄ tartarū circuit. Me praesente: metuunt enī praesentiā meā.

¶ OMNIBO. Pallida. opaca. Taxus: arbor ē q̄ in umbrosis nascit̄ locis: ferens lethales baccas: qb⁹ uenenū inest: Sūt q̄ hinc toxica putāt appellata de q̄ multa Pli. Taxus opaca. i. dēsa: & ē numer⁹ p̄ numero. Per uia phœbo. q̄a adeo arbores dēse sunt: ut radii solis eo penetrare nō possint. Nullo uertice caesum: q̄a i antro adeo depresso sunt arbores ut aerē suspicere nequeāt. Lar. i. squalidā & sordidā. Pallēsq̄ sub ātris: i. interiori pte hui⁹ cauernae ē situs. Situs: pprie dī imūdicia: q̄ nascit̄ i locis humidis: & sanguinis specie imitat̄. Nocte. i. tenebris. Nō tenareis: dicit nō eēt tā tenebrosū aerē in faucib⁹ tenari mōtis laconia: q̄ dī eē defensus ad inferos: q̄ illic. Aer iers: crassus. Mūdi latētis: inferorū. Ac nrī. i. suporū: dicit ibi esse cōfinia superi & inferi aeris. Cōfine mōestum. i. terminus tristis. Quo non metuāt: locus ille adeo tenebrosus est: ut nihilominus eo ueniāt umbrā inferorū. q̄ in tartarū descēdere solēt: est ergo is loc⁹ tartaro similis. Tartari reges: ut pluto & p̄serpina: nā & Regē & Reginā dixit. Nā quis thessala: quis. n. cōtra uolūtātē deorū inferorū aias excitet: illic tñ icertū ē uiuāt ne an mortui sint: uel q̄ quis ab inferis excitent̄ tñ adhuc ad inferos descendunt uel q̄ adeo obscurus locus ē. ut adhuc apud inferos esse uideant̄. Discolor & uario: describit nunc habitum Erihctōis quo se parauit: ut ūbrā excitaret ab inferis. Furialis. i. similis furiae. Induit̄: ab Erihctho. Vult⁹ aperit̄: oñdit̄. Crine remoto: reiecto in tergum. Ut pauidos: iuuenes co. erihctho cū se oñdisset eo habitu quo solet cum cadauerum excitat umbras: uidit sextum Pompeium cum comitibus terrore percussum quem reprehendens allocuta est. Iam noua: iam hic quem mortuum iacere uidetis excitabitur & uiuere incipiet. Vera: uersus hic est per penthimerim: nam sic iungitur: noua simul & uera uita. Ut quanuis pa. multo ma

In p̄ceps subsedit humus q̄ pallida p̄nis
Urget sylua comis: & nullo uertice caelum
Suspiciens: phœbo nō per uia taxus opacat
Marcētes intus tenebrae pallensq̄ sub ātro
Longa nocte situs: nunq̄ nisi carmine factū
Lumen habet: non tenareis sic faucibus aer
Sedit iners: mōestum mundi cōfine latentis
Ac nostri: quo non metuūt emitter manes
Tartarei reges. nam quis thessala uates
Vim. faciat satis: dubiū est qd̄ traxerit illuc
Aspiciat stygias an qd̄ descēderit umbras.
Discolor & uario furialis cultus amictu
Induit̄ uultusq̄ aperit̄ crine remoto
Et coma uipereis substrigit̄ horrida sertis
Ut pauidos iuuenis comites ipsūq̄ tremētē
Conspicit exanimi defixum lumina uultu
Ponite ait trepide cōceptos mēte timores
Iam noua iam uera reddet̄ uita figura
Ut quanuis pauidi possit audire loquentē
Si uero stygiosq̄ lacus ripamq̄ sonantem
Ignibus ostendam: si me praesente uideri

gis intrepidus. Si uero styg. arguit Sextū Pō. comitesq; suos ignauia: dicēs si ego possū cerneŕ oculis meis Eumenidas. Plutonē proserpinā. Cerberū tricipitē. & mōstra inferorū oia: q̄s tāt' p̄uor aios uestros occupat: ut timeatis umbrā ab iferis excitatā uidere ordo ē o ignauū metuētes cernere manes q̄s timor. Ripāq; so. flu. i. flegethōtē nā flu. ē iferorū sic appellat': q̄ tot' igneus sit φλῆγειν significat ardere.

Eumenides possēt: uilloſaq; colla colubris
 Cerbar' excutiēs: & uicti in terga gigātes
 Quis timor ignauū metuētes cerneŕ māes
 Pectora tūc primū feruētī sanguie supplet
 Vulneribus laxata nouis: taboq; medullas
 Abluit: & uirus large lunare ministrat.
 Huc quicquid foetu genuit natura sinistro
 Miscet: nō spūa canū quib' ūda timori ē:
 Viscera nō lyncis nō duræ nodus hienæ
 Defuit: & cerui pasti serpente medulla.
 Nō puppim retinēs euro tendēte rudentes
 In mediis echnus aquis: oculiq; draconū:
 Quæq; sonāt foeta tepefacta sub alite saxa.

SVLPI. Villosa colla: uellut uillis: serpētib' plena. Vincti in terga: habentes manus reuinctas in terga. Metuentes: me & uos. Suplet: implet. Laxata apta Feruenti: calido & recenti. Taboq; medullas abluir: purgat interiora sanie. Virus lunare: spumā lunæ de qua supra diximus: possumus et de menstruo intelligere. qd in lunæ singulis mensib' mulieres emittunt: estq; mire potētia. Huc: in pectus. Quicquid natura genuit: omne monstri genus qd cōtra naturā: aut naturæ defectu aut in eius nimia natum ē Spuma canum: non aconitū intelligit: sed spumas rabidi canis: qui metuunt suā imaginē in aqua cōspicere quo quidem metu et illi quos momordere afficiunt: ait enim plinius. Ita morsis lethalis aq̄ metus. Est at Ouidii testimonii id genus morsus incurabile. Soluere nodo fam nescit medicina podagram nec formidatis auxiliatur aquis. Lyncis: Lynx ut plinius tradit clarissime oium quadrupedū cernit. Eius urina in calculi pretio si duritiem transit: qd lyncuriū uocāt. Nodus hyene. hoc est iunctura hēt enim spinā cōtinuā unico tantū

nodo Pli. li. viii. Hyeni utraq; esse naturā ait. & alternis annis esse marē alternis feminā fieri: pareŕ sine mare uulguſ credit Aristoteles negat. Collū & iuba cōtinuitate spinæ porrigit flectiq; nisi circūactu totius corporis neq; multa p̄teŕea mira tradunt. Sed maxie sermonē humanū iter pastorū stabula assimulare: nō mēq; alicuius ediscere: quē euocatū foras laceret. Itē uomitionē hoīs imitari ad sollicitandos canes quos in uadat. Ab uno aīali sepulchra erui inq̄sitionē corporū: feminā raro capi: oculis mille eē uarietates colorūq; mutatōes: p̄teŕea umbræ eius cōtractu canes obmutescere: & q̄busdā magicis artibus: oē aīal qd ter-lustra uerit in uestigio inherere. Cerui pasti serpēte: Mos ceruorū est ut serpētes narib' attrahāt atate cōfecti nā illarū haustu iuuenescūt. Auctores sunt plinius & Solinus. Tedēte rudētes: iplēte uela q̄bus tēsis funes et tedunt. Echeneis: plinius lib. viii. inq̄t. Est paruus admodū pissis assuet' petris echeneis appellat': hoc carinis adherēte naues tardius ire credunt: inde noīe iposito: q̄ ob cām amatoris quocq; ueneficiis infamis iuditiorū ac litiū more: quæ crimina una laude p̄fat: fluxus grauidarū utero sistēs ptulq; cōtinēs ad puerperium tñ in cibos nō admittit. est at semipedalis & limaci similis ut idem tradit. xxxii. dictusq; ab εχον qd est tenere & ηχον qd nauē significat. Echinus at est pisciculū in formā echi in castanacei in q̄bus spine p̄ pedibus. Ingredi est iis in orbē uolui. Draconū: q̄ nascunt in æthyopia. Saxa tepefacta: pli. lib. viii. inq̄t. Tribus primis & q̄nto aquilarū generi medicat nido lapis æthites quem aliqui dixere gagytem ad multa remedia utilis: nihil igne deperdens. Est at lapis iste pregnans intus quū quatiā alio uelut in utero sonante sed uis illa medica non nisi in nido direptis. Saxa: gagytes. Alite feta: aquila quæ peperit.

COMNIBO. Eumenides: diras significat: q̄s alio noīe furias appellāt κατὰ εὐφροσύνην nā εὐφροσύνη beniuolū significat q̄ sint oibus maliuolæ. Colla colubris: q̄ circa colla cerberi serpētes sint. Gigātes: dicit titanæ ausos bellū iferre Ioui quos de cælo Iuppiter ad inferos fulminauit: & catenis ferreis manus post terga reuinxit. Si me. p. ui. iō nec paueretis uidere eumenidas: q̄a p̄ntia mea nihil uobis mali auderent inferre. Manes: umbras: nō deos inferos. Pectora tum pri. dicit quid fecerit Erichtho ut p̄ araret cadauer qd esset aptū recipe aīam. Sanguine fer. s. uictimæ. Vulneribus nouis: quia uulnera fecit ut irrumpere posset sanguis. Tabo: sanguine. Lunare. i. spumā lunæ: q̄ (ut ante dictū luna de cælo detractā nō prius redire dimittebat q̄ spumā eiiceret sup herbas: q̄ utebant ueneficæ. Huc qcqd. s. nō tam facile pōt excicari hæc umbra ab inferis: sed neesse est ut multis herbis multisq; aīalib' id fiat q̄ uim habeant magicam. Miscet huc. i. in pect' huius cadaueris. Quicquid. s. g. n. s. i. qcqd mōstruosum natū est. Quib' un. ti. est. i. canum lymphati corū: nā lymphatici canes dicunt q̄ uāhemēter aq̄ timēt: lymphæ aq̄ dē inde lymphaticus canis: cui occurſus lymphæ terrorē iniicit: sicut ceritor furoŕ Cereris entheatos dicim'. Lyncis: Lynces sunt feræ maculis distinctæ: quorū urinæ coeunt in duricē p̄ciosi calculi: quod p̄sentiscentes egestum liquorem ilico arenarum cumulis contegunt & λυγκοίριον dicit: athi quos ceruarios dicimus: cū post longa ieiunia ægre carnes mandere cōperint: ubi quid casu respiciunt: obliuiscunt & immemores p̄ntis copię: eunt q̄situm: quam reliquerunt facietatem: Lyncis uiscera aptissima sunt magicis. Nodus hyenæ: aīal hoc est aptissimum ueneficiis cæterorum omnium: hyena est aīal cuius collum rigenti spina flecti nō potest nisi toto corpore moueāt: stabulum perſequit pastorum: & uocem humanā exprimer discit: ut haſtu hoīem noctu accitum deuoret: uomitus mentiē humanos ut illectos canes deuoret: qui si umbram eius contigerit latrare non possunt in oculis multiplex uarietas mutatioq; coloris: in pupillis oculorū nascit lapis hien: q̄ lingua hoīs subdit' futura prædicere facit: p̄pterea cōuenit magicis: oculos nōnunq; cōniuet: gingiuā nō habet: detē

unus ossis tmmō hēt nunc ēt dicunt coire cū leena: & inde nasci monstrū q̄ appellat̄ Corc coēte. Solinus
Et cerui pasti. se. me. cerui cū ad decrepitā aetate: uenerint ad cauernas: ubi delitescunt serpentes & narib⁹
attractos p̄ cauernas hauriunt: & ita uenenū illud p̄ uenas diffusum eos re iuuenescere facit: Nō pup. r. eche
neis (ut scribit plinius) semipedalis est: assuet⁹ petris quo carinis adhærēte naues tardius irā credunt: ide
noīe iposito nā ἐχῶ significat teneo v̄v̄σ̄ nauis.

¶ SVLPI. Serpens uolucer. iaculus arabic⁹ alar⁹ q̄
se e sublimi demitens corpora penetrat. Innataq; ru
bris Ci. in tertio de finibus hæc habet. At alia q̄ in cō
cha patula pina diciē is qui enat e concha: quiq; eam
custodit p̄noteres uocat: in eamq; cum se recipit in
cludit ut uideat̄ monuisse ut caueret. plini. ubi de cā
cris ait p̄noteres uocat minimis ex omni genere iō
oportunas iniuria: huic solertia inania ostrearū testis
se cōdere & cū accreuerit migrare in capatiores. Vi
pera: p̄noteres: Pretiosæ: quia p̄ducit uniones: In ru
bris æquoribus in mari rubro q̄ est in arabia. Non de
fuit ēt mēbrana cerastræ: id est corium serpentis. Cera
stis corpore eminere cornicula sæpe quadrigentina:
quorū motu reliquo corpore occultato sollicitent ad se
aues. Phenicis auis de qua Ouidius. Vna est quæ re
parat seq; ipsa reserminat ales Assyrii phenica uocat̄.
Hic aromata cōgerēs in arā quandā alarū agitatione
accendit: cū ipsa cōburiē & ex cinere uermiculus na
scitur qui Postea rediit in phenicem q̄ semp est unica
lege plinium Lactantiū & Ouidium. Eoa: orientali:
Quo: in quem locū. Pestes uilles uenena & monstra.
Frondes saturatas: arborum ramos prius excantatos.
Et herbas: quas cum tenere essent & nascerent̄ salua
respexerat. Os dirum. ipsa eric̄to dira. Dedit mundo
adinuenit & fecit. Pollentior: potentior. Excantare:
ad excantandū. Cōfundit murmura celeriter murmu
rat ita ut uerba cōpræssa nō intelligant̄. Discordia:
aliena ab hominū sermone. Habet latratus canū: imi
tanē canes latrantes. Bubo nocturna auis maior oto

q̄ ē maior noctua. Stryx: uolucris nocturna q̄ ifantes noctu iuadit ut Ouidi⁹ fastorū sexto & plinius. xi. tra
dit. Exprimit: enūciat expromit. Plāct⁹: sonit⁹ fluct⁹ in saxo repcusi. Vna uox: ipsa sola tot uocis fecit diuer
sitates. Penetrat i tartara. exaudiē ab iferis excātatio ei⁹. Eumēides: furias deosq; iferos iuocās orat ut p̄ sce
lerib⁹ suis remittat̄ ūbrā i corp⁹ defuncti. Chaos: cōfusio & pfunditas tartari. Mūdos inūeros ēt si inūer
ri essent ut ex Democriti auctate Anaxarchus Alexādro psuadebat. Auidū: infaciabilis. n. ē aīarū orcus.

¶ OMNIBO. Quā ob cām amatoris quoq; bñficiis infamis est & alio loco p̄sequit̄. Ruant uenti licet
& sauant pcellæ imperat furori. uiresq; tantas compescit & cogit stare nauigia q̄ non uincula ulla non an
coræ irreuocabili pondere factæ. infrenat impetus & domat mundi rabiem nullo suo labore non retinēdo
aut alto modo q̄ adhærēdo hunc piscem latini Remorā appellant. Qui igiē Echinū legebat̄ duplici erro
re tenebant̄ nā & prima syllaba repugnabat & Echini sunt ex cancrum genere p̄ pedibus habentes spinas
diuersi ab Echeneide. De quibus iuuenalis. Er semel aspecti litus dicebat echini. Rudētes quia infinitas ēt
uelis per uentū. tñ usq; adeo detinet nauem ut moueri nō possit. Saxa. idest non defuit actites lapis frigi
dissimus quem ab extremis orbis partibus ales iouis alit custodem nidi seruatoremq; futurum quo ualeat
pullis dubios auertere casus nā hic lapis summæ frigiditatis est ideo hunc immiscet ouis: ne quia ipsa aliqua
calidissima est dum ea fouet decoquat & pulli nasci non possint. Sonāt. mire dixit nam lapis iste actites seu
gagites intus prægnans est & quum quatiā alius uelut in utero sonat pli. x. Volucer serpens. idest alatus
draco non defuit & nascit̄ in ea parte Arabiæ quæ est ultra flu. manufactū. quæ regio prope deserta est in
festantibus feris ibi tamen pandaci enielchi habitant & opiophagi. ideo dicti: quia serpentes comedunt.
Æquoribus custos: idest india superiori in rubro mari nascit̄ indica testudo cuius custos est uipera & hæc
testudo lapidem emittit chelonitem: gratum purpureo uarioq; colore nitentem quem si sub lingua loto q̄
gesserit ore posse magis crediē hunc diuinare futura chelonia item oculus est indicæ testudinis uel porten
tosissima magorū mendacis melle. n. colluto ore impositā linguæ futurorū diuinationē p̄stare pmittunt
pli. Conchæ. i. custos testudinis indicæ quæ chelonitē lapidē emittit. Cerastræ. spēs cornut⁹ απoρoῦ κῆρ
ροσ: a cornu. Mēbrana. reticulū illud q̄ de uiuo serpente abduxerat. Phenicis: phenix una auis tm̄ est in ara
bia nascens & cū ad qngentos uenerit annos ipsa sibi rogam constituit: ex lignis odoriferis ut ex cināomo
thur exilobalsamo & casib. radiisq; solaribus oppositū se supiniicit. interea rogam illē quia in eum sol perdē
diculariter uerberat solis radius accendit: & ipsa cum rogo cōburiē deinde uerniculus quidam ex ossibus &
medullis nascitur ex quo alius phenix renouatur. Eoa ara: nam postquā phenix puulus adoleuit principio

Non arabū uolucer serpens: inataq; rubrif
Æquoribus custos pretiosæ uipera conche
Aut uiuētis adhuc libycæ mēbrana cerastræ
Aut cinis eoa positi phœnicis in ara.

Quo postq̄ uiles & habētes nomia pestes
Contulit infando saturatis carmie frondes
Et quib⁹ hoc dirū nascētib⁹ inspuīt herbas
Addidit: & quicq; d mūdo dedit ipsa ueneni.
Tunc uox letheos cunctis pollētior herbis
Excantat̄ deos: cōfundit murmura primum
Dissōa: & humanæ multū discordia linguæ
Latratus habet illa canū gemitusq; luporū
Q̄ d̄ trēpid⁹ bubo: q̄ d̄ strix nocturna q̄ rūt
Quod stridēt ululātq; feræ q̄ d̄ sibilat āguis
Exprimit & plāctus illis cautibus undæ.
Siluarūq; sonā: fractæq; tonitrua nubis
Tot rex uox una fuit: mox cetera cantu
Explicat hemōio: penetratq; i tartara lingua
Eumenides stygiūq; nefas penecq; nocentū
Et chaos inūeros auidū cōfundeī mūdos

funeri priori iusta reddit: & totū defert nidū ppe pācāiā in solis urbē: & i ara ibi deponit. Pli. hāc arā phce
 bi eōā dicit Luca. Viles & habentes noīa. i. nobiles: & ignobiles. Frondes. f. arborū colligit: & ipsis immur
 murabat. Inspumuit: ut herbæ nascerent uenenatæ & idoneæ ad ueneficia Tunc uero: his oibus in unū cō
 gestis q̄ plurimū ualere ad cogendos manes: addidit uoces terribiles q̄ plus uiriū hēent q̄ herbæ quas su
 pra memorauit. Pollentior: potentior. Excantare: ad exorādū deos. Discordia humanæ linguæ: nā nō ui
 debat humanā uocē emittere: sed similit̄ aīalibus brutis. Trepidus bubo stryx. aues sunt q̄ tpe solum noctis
 apparent. q̄ suo cantu semp malū omen significāt. Feræ: siue lupi siue leones. Sibilat anguis. i. sibilū emittit
 qualem anguis. Syluarūq; sonum. i. fragorē arborū. Tonitrua nubis. i. imitat̄ Vox una. i. unius
 Ericthus uox explicat: exprimit. Tartara: tartarus est locus pfundior inferorū ubi gigantes uincti tenent̄
 qui bellū Ioui itulerunt nullū relinqt ex diis quē detestabilis & sacrilega mulier non inuocaret. Stygiū ne
 fas: nā nihil habent inferi s̄cuius nihilq; immanius Thesiphone: Megæra: & Alecto. Chaos. i. o herebe: nā
 chaos confusio est elementorum oīum: apud inferos uero non discernuntur elementa: sed confusa sunt pro
 pter obscuritatem. Innumeras mun. quia ex chao omnia nata sunt secundum Hesiodum.

Et rector terræ quē lōga in secula torquet:
 Mors illata deū: styx & quos nulla moret̄
 Thessalia elysi. cœlum matrēq; perosa
 Persephōe nostræq; hecates ps ultima p̄ q̄
 Manibus & mihī sūt tacitæ comercia linguæ
 Ianitor & sedis laxæ: qui uiscera saxo
 Spargis nostra canī. repetitaq; fila sorores
 Tracturæ. tuq; o flagrantis portitor undæ
 Iā lassate senex ad me redeūtibus umbris.
 Exaudite preces si uos satis ore nefando:
 Pollutoq; uoco. si nunq̄ hāc carmina fibris
 Humanis ieiuna cano. si pectora plena
 Sæpe dedi: & laui calido p̄fecta cerebro.
 Si quis quū uestris caput extaq; lacib; ifās
 Imposuit uicturus erat parere precanti:
 Nō in tartareo latitantem poscimus antro
 Assuetāq; diu tenebris modo luce fugatæ:
 Descendentē animā primo pallētis hiatu
 Heret adhuc orci licet has exaudiat herbas

uestris: si infantē uicturū & morbo non correptū sacrificauī. Vestrīs lancibus: patinis dicatis uobis. Nō i tar
 tareo: facilitatē rei ostendit: q̄ recentē & isepulti: & ad ripas stygias uix appullā animā petit quā decetero
 securā fore pmittit. Modo luce fugatæ: q̄ dudū mortua ē & iter hēt ad inferos. Hiatu: alicibus igressu. Orci
 inferui: Licet has: licitū ē ut illa q̄ nunq̄ amplius a me euocabit̄ & semel istuc ueniet moueat̄ ueneficiis meis.
COMNIBO. Rector: o Pluto. Torquet: cruciat. Mors dilata. i. phibita. idest q̄ imortales sunt dii: iō
 cruciaris. Styx: per quā dii iurare timent. Thessalis elysios: q̄ sunt sacrilegæ & polutæ thessalicæ oēs mu
 lieres: ideo ad elysios cāpos nō descēdunt. Persephone. i. o. proserpina græcū est. Cælū ma
 tremq; p̄sa: secundū fabulā dixit q̄ p̄serpina apud Aetnā montē a Plutone raptā ad inferos descēdit: ipsam
 q̄ m̄rimonio sibi cōiunxit Pluto: & eam herebi reginā feci. Mater ceres cū eam diu quesisset: tandē indican
 te arethusa cognouit eā a Plutone raptam: Venit igitur ad Iouem q̄rens qd sibi facere iuberet: r̄ndit: si nihil
 apud inferos gustasset: reducere: si ipsa uellet: mater ad Plutonē cū uenisset: eiq; m̄adata Iouis exposuisset:
 primo qdem quæsiuit num redire uellet ad matrē: illa negauit: ex quo cognitū est illā libenter apud inferos
 manere: deinde scire: uoluit: nunqd aliqd gustasset cū nō inueniretur aliqd gustasse. Ascalaphus idicauit ip
 sam comedisse septē grana mali punici: ut redire n̄ posset Virg. Nec repita seq̄ curet p̄serpina matrē. Cælū
 q̄ noluisti in cælū redire: uñ Iuppiter p̄cepit ut sex mensib; in cælo apud matrē esset: & totidē apud iferos
 cū Plutone: & hoc ē q̄ luna uno quoq; mēse crescit & decrescit usq; ad annū. vii. mēsis apud nos & totidē
 apud antipodas. Pars ultima: q̄ prima pars p̄serpinæ est luna. Secūda ē diana. Ultima uero p̄serpina siue
 hecate est in inferno. Nostræ hecates. i. p̄serpinæ deæ infernæ. Nostræ. i. quæ præ est nostris incantationi
 bus. Cōmertia linguæ. i. colloquia cū diis inferis. Ianitor. i. cerbere q̄ custos dicitur portæ inferi. Sedis la
 xæ: lati: regni inferarum. Saxo canī: idest tibi ipsi. Viscera: nam dī recumbere cadaueribus mortuorum.

SVLPI. O rector stygiæ terræ: o Pluto uel Iuppi
 ter stygie. Quæ mors dilata torquet: qui mori nō po
 tes & uita est tibi molesta. Styx: palus. Et quos: supple
 o elysii. Nulla thessalis: nā omnes impie sunt: & in ely
 sios non nisi pii admittunt̄. Persephone posā celū &
 matrem p̄serpina odio habēs superos & Cærerem q̄
 ipsam raptā desiderabat cū ardentē plutonem amaret
 Virg. Nec repetita seq̄ curet p̄serpina matrem. No
 stræq; he. pars ultima: abyssi profunda inuocat hecha
 tem a centū potestatibus quas: habet: hechaton enim
 centū sonat: nostræ dixit q̄ illius tutela fruunt̄ in ma
 gicis. Per: quā: qua media & cuius motu cum stygiis
 deis mutuo colloquor. Ianitor laxæ sedis: cerbere cu
 stos ampli inferni. Qui spargis uiscera qui ab sorbes
 carnem tibi ipsi & ad uerbi allusit ethimon. dictus est
 enī quod carnē uoret Creas enī caro est & uorās.
 Sorores: parce. Tracturæ: daturæ uitā huic quem in
 lucem reuoco. Fila repe. uitā redditam. Cloto. n. colū
 habere: lachesis filare: Atropos uero fila rūpere dicit̄.
 Seuex laxate: charon animarū uector fatigate. Vnde
 flagrantis: phlegetontis: fluuii ignei q̄ circuit tartarū
 q̄ reuera p̄tinens ipse ad stygem paludem uelificat.
 Umbris: ob umbras quas reuocaui. Ore satis nefando
 si sum satis impiæ linguæ & oris carne humana ifecti
 & ideo uobis grata. Carmina: excantationē. Ieiuna fi
 bris: q̄ ante gustauerim carnem humanam. Pectora
 plena corpus grauidæ mulieris. P̄fecta: exta alicu
 ius infantis itaq; sunt quos diis p̄secuntur. Si quis quū
 uelut

& carnibus eorum uesci: nam cerberus dicitur quasi κρῆσσ βορρῶν. i. carnem uorans. Sorores. i. parcae: uidelicet Lachesis. Clotho: Atropos. Fila. s. reuiuiscantis ideo repetita dicitur quia iterum uicturus erat hic iuuenis quae ex catabat. Flagrantis unde. i. ardentis flegethontis. Portitor: charon: Virg. Portior ille charon. Iam lassate senex: significat se umbras saepius ab inferis excitasse: quia dicit charonta lassatum esse referendo umbras quas ipsa ad corpora reuocauit. Si uos satis: nunc honestam petitionem ostendit: quia bene merita est de diis omnibus. Ne fando: sacrilego execrabili. Si nunquam haec car. s. & si nunquam carmina praeces uobis facio: quin prius carnes humanas deuorauerim: ordo est pareret panti. Fibrae: sunt uenae iccoris. Si pectora plena si occidi & imolauit uobis grauidas mulieres. Si lau. i. profecta ipsarum mulierum calido cruore. Profecta: dicuntur maiora intestina: quae alio nomine dicuntur exta: eo quod extent. i. emineant supra alia: & dicuntur a psecando: quia prius secta aris redunt. Vir. Lancibus & pandis sumantia reddimus exta. Si quis qui uestris: & si ego saepe imolauit uobis infantes: & eorum capita obtuli: qui adhuc uicturi erant. Non in tartareo: nunc ostendit possibilitatem: dicit. n. facile esse animam quae paulo ante descenderit ad inferos remitti posse. Tartarus: locus inferorum profundior nam tartarus perturbatus atque confusus dicitur significat turbo: eo quod in profundiori loco turbata sunt omnia. Modo paulo ante. s. poscimus. Luce. i. uita Primo hiatu. i. introitu. Has exhaurit: quia cum nondum puenerit ad locum destinatum: etiam si reuocata fuerit non praeteribit leges heribi: postquam huc uenerit.

SVLPI. Canat nato ducis omnia poepeiana uaticinetur filioli popei omne fratrum patris. Omnia: diuinationes & fata. Si bene merent: conferunt in uos beneficium: nam ex bellis ciuilibus multas simul animas consequimini. Leuauit: erexit. Spumantia: pre celerata multorum carminum pronuntiatione. Proiecti: iacentis. Claustra: carcerem corporis Claustrum enim locus clausus dicitur & ipsius clausurae instrumentum. Lethali: mortifero. Cui eripit munus extremum: quod priuatur mortis beneficio. Immotum: quod non mouebatur. Has fati licuisse moras quod statim non paruerint. Viuo serpente: quem habebat in manibus. Illatrat: clamat contra manes. Quas egit: excitationibus. n. terram in rimas per quas uocem imiteret apparuerat. Rumpit silentia: uocem imittit. Secura uocis meae: quae non pares & negligis carmen. Non agitis: non persequimini simulat. n. se non uidisse eam. Perinane heribi: per uacuum infernum & capacissimum. nam umbrarum locum non occupant. Eliciam: in lucem educam. Vero nomine: non enim uos eumenides appellabo: sed quantum proprio suo. Canes stygias: uos ipsas quae canes appellamini. Per busta sequar: persequar & fugabo. Funera exequias. Custos: uos obseruans. Teque deis proserpine minitatur se ostenturam iam eo quo est apud inferos uultu. Alio: diuerso ab eo quem ostendis mortalibus. Ficta: composita. Tabida: macilenta squallida & est uocandi casus.

OMNIBO. Ad manes uentura: nondum enim ad inferos puerat. Omnia poepeiana. i. diuinae futurae & auspicia quae Pompeio iminent. Nostri. m. i. huiusmodi cadaueris: quod paulo ante noster miles erat: quasi seipsam facit comitem. Po. Si. b. de uo. q. d. bene merentur: nam bellis ciuilibus multi occiduntur quod facient ut multarum umbrarum domini sitis: & est loco remuneracionis. Haec. u. f. haec ubi dixit erichtho sustulit oculos: & uidit animam huiusmodi infelicis cadaueris quae haerebat saxi & timebat ingredi corpus suum: neque. n. tentare uolebat repetere quod antea sibi molestum tentauerat: uidelicet ut denuo moreret. Spumantia: quia tanquam insana & rabie plena ore spumam euomebat. Proiecti: mortui. Inuisa claustra. i. corporis: nam nostrum corpus nihil aliud est quam anima claustrum. Vir. clausa tenebris & carcere caeco. Antiqua car. corporis: in quo diu habitauerat: hinc est quod a graecis corpus dicitur quasi .i. uinculum animae: & alio nomine quasi .i. sepulchrum animae. In pectus apertum: nam illud aperuerat ut ueneficii genera multa infunderet. quae supra commemorauit. Ruptas. i. uulneratas. Ah miser: quasi luca. infelicem umbram illius commiserat: quae non potest id consequi: quod iam assecuta fuerat: uidelicet mortem quam corpus repetere cogit. Extremum munus. s. mortis quae malorum omnium finis est. Miratur erichtho: quae carminibus uisa fuerat acrioribus: quibus facile manes cogeret: pati non poterat sine admiratione hanc tarditatem: ut umbra non auderet aut nollet ingredi corpus: ergo exarsit & incanduit ira. Fatis. i. parca hoc loco fata parca appellat: neque est quisquam poetae usus tam late huius nominis significatu. Moras: quae moratae fuerunt hanc animam in corpus suum remittere. Irata morti: quia non permetteret hanc animam corpus ingredi coepit uno serpente cedere cadauer. Rimae cauas. i. scissuras terrae quas ipsa carminibus suis aperuerat

Ad manes uentura semel: ducis omnia nato
Pompeiana canat nostri modo militis umbra
Si bene de uobis ciuilia bella merentur
Haec ubi fata: caput spumantiaque ora leuauit
Aspicit astantem proiecti corporis umbram
Exanimis artus. inuisaque claustra timetem
Carceris antiqui: pauet ire in pectus apertum
Visceraque & ruptas lethali uulnere fibras.
Ah miser extremum cui mortis munus iniq:
Eripitur non posse mori. miratur erichtho
Has fati licuisse moras: irataque morti.
Verberat imotum uiuo serpente cadauer.
Perque cauas terrae quas egit carmine rimas
Manibus illatrat. regnique silentia rumpit
Thesiphone. uocisque meae secura megæra
Non agitis saeuis heribi per inane flagellis
Infelicem animam. iam uos ego nomine uero
Eliciam. stygiasque canes in luce superna
Destituam. per busta sequar per funera custos
Expellam tumulis: abigam uos omnibus urnis.
Teque deis ad quos alio procedere uultu:
Ficta soles hec hae pallenti tabida forma:
Ostendam. faciemque heribi nutare uetabo.

ut quos uellet manes alloqueretur: & in murare cepit indignatione concitata. Illatrat: non loquitur: quia uox eius potius latratus erat quam humanus sermo. Regniq; silentia rupit: quia uox eius ad inferos penetrans in terrumpebat silentium quod apud inferos perpetuum manet. Secura. i. negliges ut Vir. Securus amorum germana. Agitis agitaris. Per inane: per uacuum: nam inanem heredium appellauit: ubi omnia sine corpore sunt: & oes quod sine corpore e locum non occupat. Noie uero. i. proprio nam iratus non appellat proprio noie superiores: sicut apud Virg. in geor. mater cyrenae mater & te crudele nomine dicit. Vero: non dicam uos eumenides: sed proprio nomine compellabo. Eliciam: extraham. Stygiaeque canes: quia canes infernae estis: uos destituam. Et gener muliebri canes dicuntur furiae. Luce superna: quae uobis inuisa est: nam semper in tenebris inferorum habitare consueuerunt. id non possunt hanc lucem sustinere. Per. b. nec dimittam uos in mortuorum sepulchris habitare: quae sedes gravior est uobis. Expellam: prosequar uos quocumque. Abigam: excludam sepulchris. Teq; dei. O persepina ostendam te pallidam & deformem qualis esse soles ad inferos: non cum redis ad superiores: ut domina caeli esse uidearis. Tabida: marcescens: unum sequitur ex reliquo corpus quod marcescit pallorem contrahit. Ficta: non ueram sed simulatam te soles ostendere. Faciem heredi. i. cogam te non commutari posse.

Eloquar immenso terrae sub pondere quae te
Contineat etnea dapes: quo caedere mœstu
Regem noctis ames, quae te contagia passam
Noluerit reuocare ceres. tibi pessime mundi
Arbiter. immittam ruptis titanae cauernis
Et subito feriet die paretis: an ille
Compellendus erit. quo nunquam terra uocato
Non excussa tremit. quae gorgona cernit apertam
Verberibusque suis trepidam castigat erymanem
Indespecta tenet uobis qui tartara. cuius
Vos estis superi. stygias qui pierat undas.
Protinus astrictus caluit cruor atraque fouit
Vulnera: & in uenas extrinsecusque membra cucurrit
Percussae gelido trepidant sub pectore fibrae
Et noua desuetis subrepens uita medullis
Miscet morti. tunc omnis palpitat artus
Tendunt nerui nec se telluris cadauer
Paulatim per membra leuat terraque repulsum est

in uulneribus. Fibrae: uitalia iecur pulmo & cor. Trepidant: mouent palpitant. Subrepens: subintrans. Desuetis: quae uiuere iam cessant. Palpitat: motitat se. Tenduntur extenduntur nam lenti laxique erat. Nec se tellure cadauer. Cadauer inquit uno impetu repente surrexit. Tellure: a terra repulsum percussum & terrae impetu subleuatum.
OMNIBO. Eloquar immenso: dicam et quae caelum apud inferos stare delecteris: & quibus dapidus illecta inde exite noluit. Aetnae. i. apud aetnam monte a Plutone rapta. Eloquar: effabor declarabo. Dapes: nam cum lege iuppiter imposuisset: ut rediret ab inferis si nihil gustasset. Ascalaphus indicauit eam septem grana mali punici degustasse. Foedere. i. coniugii: quia matrimonio concesserata erat. Vel foedere. i. lege: nam ita conuenerunt Pluto coniunx & mater ceres: ut sex mensibus apud inferos esset: & totidem in caelo. Noluerit reuocare: hoc irata fingit erichtho quod ceres puduerit reuocare ad suos filiam: quae iam terribili plutonis concubitu passa fuisset. Contagia. i. concubitu. Tibi pessime mundi arbiter: & tu o pessime Pluto faciam dehisce terram: ut repente ad inferos descendat lux solis: quae oppressus nescies quid agere debeas: sicut Vir. trepidetque imiso lumine manes Titana: solem nepotem titani. Paretis: cum haec dixisset: umbra morabatur adhuc ingredi corpus: tunc indignata uoce clamauit paretis an necesse est: uocem deum illum: quo quidem uocato semper terra concutitur. Nunquam. non. i. semper. Quo uocato: Damogorontem significat multi dicunt per hunc Damogorontem intelligi animam mundanam: quae uegetat omnia: quae omnibus naturis praeposita est: de cuius semine firmamentum: solem & lunam & stellas natas esse dicebant. & hoc secundum Seruium: sed secundum Theocletem. philosophi dicunt demogorontem esse rerum omnium & deorum principem genitorem terrae heredi. & parcarum a sapientem: quia intelligentiam maximam rerum omnium habeat. Gorgona. nam interpretatur stupor. unde Medusa & sorores interpretantur stupor: quas qui aspexerint. fingitur in lapides fuisse conuersos quod praeter nimiam pulchritudinem earum obstupescerant & quasi saxa rigebant qui autem hic demogoron cernat gorgona apertam significat eum manifestum stuporem diuinitatis esse nam nullus est qui diuinitatem comprehendere possit: praeter deum qui illam intelligit. Apertam: sibi aliis uero occultam. Gorgona. id est diuinitatem obstu-

SVLPI. Ennea: persepina dicta ab enna oppido in sicilia ad quam rapta est & ubi est eius templum celeberrimum. Quae dapes: Proserpina rapta cum Ceres eius mater a Ioue impetrauisset ut ad superiores reuocaret si nihil gustasset: indicata est ab ascalapho. vii. punici mali grana hausisse. Itaque iussit Iuppiter ut aequo tempore spatio nunc apud superiores: nunc apud inferos esset. Dapes: septem punici mali grana. Quo caedere: indicabo stuprum stuprum tuum & ut patrum turpi coitu delectaris. Regem noctis: plutonem. Contagia: stuprum intelligit: quo mater ipsam uisam est neglexisse & non magnificuisse reuocare. Pessime arbiter. o Pluto qui lucem odisti: ego rupta terra radios salis in te immittam. Feriere: percussis. Die: luce. Ille: Demogorgon qui est omnium deorum pater & iacet in imo tartaro interpretaturque terrae deus siue terribilis deus. Compellendus: uocandus & alloquendus. Quo nunquam terra uocato: ad cuius nomen inuocatum fit terremotus. Apertam gorgona: patentem medusam quam alii impune uidere non possunt. Erymanem: furiam. Tenet: possidet. Indespecta: non uisa quae sunt in penetralibus imique tartari partibus. Cuius: demogorgonis. Estis superi: adeo. n. e. in inferno demeritis ut uos caelum incolere uideamini. Pierat stygias undas: piuratum stygem paludem quod aliis deis non licet: Maro Dii cuius iurare timet & fallere numen. Astrictus: densatus. Caluit: solutus est & commotus. Fouit uulnera: apparuit in uulneribus.

pefcendā. Verberibusq; suis. t. c. e. i. superbiā dæmonū: nam poetæ his fabulis ēt ueritatē occultarunt nam qui omniū deorū est deus superbiā dæmonū castigat. Trepidā q̄tum q̄dem p̄inet ad deum: nā superbia nō est trepida imo audax. sed respectu dei a quo punitur ē trepida: nā scitis quō e celo superbi angeli eieci fuerunt: unde ipse de se Apollo ita respondit. cū queretur quis esset coactus est r̄ndere q̄ per terrā & fundū ambulant infatigabiles domantur sub flagello iouis. Indespecta te. uo. q. t. i. qui omnia continet. s. latitudinem & profunditatem & a nullo cōtinetur. Tartara. i. pfunditatē quam uos despiciere & intelligere nō potestis o dæmones. Indespecta nō despecta a uobis quæ nō potestis aspicere. Superi: uidelicet uos estis exclusi ab illa profunditate & abisso diuinitatis. Stygias qui peierat undas. idest qui nulli necessitati astringitur: nam dii p̄ stygiā paludem iurare timent: p̄ter dæmogorontē. Protinus: cōtinuo aīa ingressa est corpus postq̄ erichtho indignabunda his uerbis usa est ad eos manes. Astrictus. i. cōgelatus. Fouit: calefecit. Extrema. i. per extremas ptes membrorū. Percussæ. s. a sanguine. Trepidat. i. mouentē sanguis infusus in uenas palpitare cœpit. Et noua: & tandē uita totū corpus occupauit. Misceē morti. i. mortuo cadaueri coniūgitur. Medul. def. s. ab anima q̄ iam medullæ & ossa diu caruerāt anima. Nerui. s. cōtracti tendūtur. Nec tel. ca. dicit aut cadauer illud nō sensim surrexisse sicuti q̄ uiuunt: sed repente exiliuit: quemadmodū si pila terræ incuteretur & repellēt a terra. Simul: uno tpe. Lumina: quia toruis oculis suspiciebat quasi attonitus.

CSVLPI. Distento lumina rictu nudant: apte ore oculi aperiunt. Nondū facies uiuentis: non uidebat uiuere sed mori: Rigor: distētio corporis. Stupet: q̄ i uitā redierit. Sed murmur nullo: sed nō loquebat ore iam stricto. Tantū responsura. solū ut respondeat nō ut loqui incipiat. Thessala: erichtho. Mercede: p̄mio. Nam ea lege te dimittā ut nullis carminibus & ueneficiis in uitam ualeas reuocari. Immune: liberū & cui nō nocent ueneficia. Toto æuo: toto tpe futuro. Tali tua: ea diligentia te sepeliā & talibus lignis aduram. Tua membra supple cōdam. Exaudiat magos: pareat excantationibus. Sit tanti: magno beneficio & felicitati tibi ascribe quod p̄ me fueris reuocatus in uitam. Verba: carmina. Somnū lōge lethes: mortem nil enī aliud mors est nisi longus somnus Lethe autē fluuius est in inferno qui animis ipsum potātibus obliuionē inducit ponit & pro ipsa obliuione. Tripodas uatesq; deorum sors obscura tenet: Dii & uates responsū obscurum dant. Necromansia uero aperte oīa indicat. Tripodas: mensas apollinis methonymia. Fortis adit oracula: q̄ magnanimus est necromansiā aggreditur. Dure: inflexibilis. Ne parce: ne abstine. Da noīa: dic nominatim. Da uocē: emitte claram uocē. Loquant̄ mecū: futura aperiant. Addidit & carmen: post hæc excātauit umbrā ut sciret quicquid rogaretur. Dedit præstitit cōcessit. Manante fletu: abundantibus lachrimis. Trista: Quid parce ordinent quoniā ab acherontis ripa sit reuocat. se uidisse negat id tamē quod ex umbris intelligere potuit eloquitur. Ab aggere a ripa acherontis.

OMNIBO. Distento ritu. i. aperto: q̄ in diuersas partes intēdebat oculos. Nondū facies: facies similis erat inter morientē & uiuētem: ut nō discerni posset uiueret ne: an mortua esset. Rigorq; & duries illa q̄ solet esse in mortuo adhuc remanebat. Mundo: in mūdū. Astricta. i. clausa. respōsura datur: cōceditur ut in interrogatus respondeat. Nam uera loca est remuneratio huius petitionis: q̄ nunq̄ postea umbra eius a ueneficia aliqua muliere ab inferis reuocari possit. Inmunē: liberum ab artibus thessalis. Exurā tua membra uerbū sape unū duas sententias: clausit: sed uni tantummodo conuenit: ut hoc loco: nam exuram claudit duas snias. s. tali tua membra sepulchro & talibus exurā syluis: sed uni tantum conuenit: uidelicet talibus syluis alteri uero subintelligendū est: uerbū Concedā: sic Maro. Disce puer uirtutem ex me uerumq; laborem: fortunā ex aliis. s. opta. Stygio car. inferna incantatione. Nec uerba: carmina. Nec herbæ. s. ueneficarū poterunt tuā quietē interrūpere. Soluere: interrūpere. Læthes. i. obliuionis: significat obliuionem: dicūt poetæ umbras haurire lætheam aquā: qua hausta omniū in uita malorū: quæ perpeffæ sunt obliuiscuntur. Tripodas: nolo inq̄t mihi r̄nsa des: qualia solet dare apollo: q̄ semper obscura sunt & incerta: sed canas oīa manifesta ut intelligi possint. Sors. i. responsum obscurum. Vates. i. sacerdotes aliorū deorū: ut Amphirai & Themidis. Certus disce ab um. quicunq; petit scire futura per Necromantiā: disceda hinc certus: & nō ambiguus. Fortis: q̄ non cuiuslibet ēt sustine manes nā nisi magnanimus fuerit: terrore nonnunq̄ exa

Erectumq; semel: distento lumina rictu:
Nudantur. nondum facies uiuentis in illo.
Iam moriētis erat, remanet pallorq; rigorq;
Et stupet illatus mūdo. sed murmur nullo
Ora astricta sonant: uox illi linguaq; tantū
Responsura dat' dic inq̄t thessalia magna:
Q̄ diubeo mercede mihi: nā uera locutū,
Immunem toto mundi præstabimus æuo.
Artib⁹ harmoniis. tali tua mēbra sepulchro
Talibus exuram stygio cum carmine siluis
Ut nullos cantata magos exaudiat umbra
Sit tanti uixisse iteꝝ nec uerba nec herbæ:
Audebunt longe somnū tibi solueꝝ lethes.
A me morte data. tripodas uatesq; deorū
Sors obscura tenet. cert⁹ discedit ab ūbris
Quisq; uera petit: duraq; oracula mortis
Fortis adit: ne p̄ce p̄cor. da nomina rebus.
Da loca. da uocem. qua mecū fata loquant̄
Addidit & carmē quo qcq̄d cōsulit umbrā
Sciꝝ dedit mœstum fletu manāte cadauer
Tristia non equidem p̄caꝝ stamina dixit
Aspexi. tacitæ reuocatus ab agge: e ripæ

ninauit. Dure Inexorande. Da: dic. Vir. Da Tityre nobis. Fata loquant: ipse parca mihi futura pdicent.
 Addidit & carmē. i. imurmurauit carmē: quo statim ille præsciuit futura: ea pferim q̄ iuuenis Sextus Pō
 peius scire uolebat: & ut sciatis: hæc est fictio poetica: nā licet Lucanus uideat describere historiā: tñ poeti
 co more hæc de Erictho fingit sicut inferius multa de serpentibus Medusæ: sed ueritas sic se habet Sextus
 Pom. nō modo nō adiit erictho: sed nec id facere poterat: nā Mitylenis cū puer esset adhuc una cū Cor. ma
 tre positus fuit. Mœstū nūc dicit qd responderit cadauer. Tristia nō equidē. i. nōdū ad eā ptem pueni ubi
 pca habitāt: qbus p̄scire futura potuerim: nā me reuocasti anteq̄ eas adirē. Aggere. f. fluminis acherontis.

Q d̄ tñ e cūctis mihi noscer cōtigīt umbris
 Efferra romanos agitat discordia manes.
 Impiaq; infernam ruperunt arma quietem
 Elysiā alii sedes: ac tartara mœsta
 Diuersi liquere duces. quid fata pararent
 Hi fecere palam: tristis fœlicibus umbris
 Vultus erat uidi decios natumq; patremq;
 Lustrales animas bellis flētemq; camillum
 Et curios. syllam de te fortuna querentem
 Deplorat libycis perituram scipio terris
 Infaustam sobolē maior carthaginis hostis
 Non seruituti mœret cato fata nepotis
 Solum te consul depulsis prime tyrannis
 Brutæ pias inter gaudentē uidim⁹ umbras
 Abruptis catilina minax fractisq; cathenis
 Exultat. mariiq; truces nudiq; cethegi

CSVLPI. Efferra: imanis. Agitat: uexat nam inter
 se certant. Arma impia: ciuilia bella. Quietē pacē &
 silentiū maniū. Tartara: in qbus scelesti puniuntur.
 Est enī munitissimus & pfundissimus locus tripliciq;
 muro munita ars & adamantinis turribus. Fecere pa
 lam: manifestarūt. Tristis fœlicibus: animis optimorū
 in erat in uultu tristitia. Natū: qui bello Sannitico p
 M. liciniū pontificem diis stygiis se deuouit. ut uicto
 riā suis relinqueret exemplo patris q̄ eodem successu
 bello latino per ualeriū se deuouerat. Lustrales: appo
 sitio hoc est expiatorias: nā sua deuotione romanorū
 peccata expiauerūt & exercitū incolumē p̄stiterunt.
 Camillū: furiū Camillum q̄ captā patriā a gallis seno
 nibus liberauit. Curios: Manius Curius dentar⁹ de sā
 nitibus sabinis & lucanus triūphauit & iterū de sabi
 nis. legatis s̄nitium aurū offerentibus cū rapas torre
 ret: malo hæc inquit in fictilibus meis esse: & aurū ha
 bentibus impare. Querentē: quod pompeius necessa
 rius suus esset a Cæsare superandus & in egypto pitu
 rus. Scipio: æmilianus cuius p̄genitus scipio consul
 pōpei gener pompeianæq; factionis in aphrica. Ca
 to maior hostis carthag. Cato censorinus qui cartha
 ginem in delendā senatu esse suasit precocē ficū inde
 allatā ostendens ut plini⁹ tradit. Mœret fata nepotis:

dolet mortē Catonis uticēsis solum te: Solus inquit Iunius brutus q̄ Tarquinos expulit: & patriā liberauit
 primusq; cōsul fuit lætus est qd uidet brutū ei⁹ progenitū Cæsare occisurū. & p̄iam iterū a tyrānide libera
 turū. Catilina. L. Catilina seditiosus cuius: & patriæ hostis cū reliqs impiis lætus est. Minax: minis plenus.
 Cathenis: qbus uictus erat & cruciabat̄ in tartaro. Marii. pater & filius. Cethegus: Cethegus fuit Catilinæ
 socius i cōiuratione. Nudi: allusit ad humerū exertū quo hæc familia in prelio utebat̄ ut dixim⁹ libro priō.
COMNIBO. Quod tñ e cūctis: sed qd potui ex oibus umbris cognoui bellū ciuile instare. Impiaq; i fer
 na: q̄ discordia ē inter romanos uiuos eadē est inter manes eorū apud inferos. Elysiā alii sedes: nam pii reli
 ctis elysiis mœsti discesserūt: at uero impii relicto tartaro læti cedebant: ut apparet meliorē ptem Pōpei
 aduersa fortuna afflictū iri: at uero deteriorē. f. Cæ. letari: ex quo facile cognosci poterat uter eorū uictoriā
 esset habiturus. Alii: ex Romanis uidelicet umbra piorū. Diuersi. animæ ipiorū. Palam. i. manifestū fecere.
 Vidi decios: q̄ pro repu. se deuouerūt: & uitā suā incolumitati patriæ postposuerūt: oēs hi mœsticiā & squa
 lorem quendā præ se ferebant. Decios. f. p̄rem q̄ p̄ repu. deuouit ne bello latino: filiū q̄ in bello gallico aias
 lustrales. i. expiatorias: qd p̄ patria & exercitibus Romanorū quasi piacula se deuouerint. Flentē camillum
 reip. amantissimū q̄ illā a gallorū manibus liberauit. Curios q̄ & ipse p̄ patria cōtra Pyrrhū Epirotarū Regē
 fortiter pugnauit. Syllā de te. f. q. namq; Syllæ partes cū Pō. adolescens esset armatus defendit: q̄ cōstructo
 ualido exercitu uoluntariorū: ad syllam uenit ad quē deserta ppe urbe: nobilitas omnis se in castra confere
 bat: ptem nobilitatis defendebat syllā: partē uero plæbis Marius: deinde successerat in partē syllæ pōpe. in
 partem uero marii Cæ. Fortuna: q̄ cū antea ipsi fauere consueuisses: nūc mutato uultu fauere inciperes. De
 plorat liby. scipio etiā deplorat filium suū piturū eē in terris libycis: quas ipse aliqñ imperio Roma. subege
 rat: & de qbus triumphauerat: nā scipio cū rege iuba uictus est in Numida. Scipio. f. african⁹. Infaustā sobo
 lem: infelicem scipionē socerū Pompe. Maior: nā duo scipiones fuerunt. f. maior & minor: uel potius ordo
 sit. Cato maior hostis carthaginis q̄ fuerit scipio. nam Cato assidua uociferatione suasit excidēdam esse car
 thaginem: allatis in senatum ficibus: historia est nota apud Plini. ita uidetur carthago deleta prius consilio
 catonis. quā armis scipionis. Cato. f. uticensis: qui ne cæsari seruiret sibi mortem consciiuit. Solum te consul
 cæterorū quidem umbræ oēs quæ in campis elysiis erāt tristitiam præ se ferebant. solus Brutus lætabatur:
 ex quo illud innuere uolebat p̄geniē suam fata maiorum suorum imitaturam: q̄ uidelicet patriā suam libe
 raret: sicuti ille brutus in libertatem patriam asciiuit expulsū tyrannis: hic est brutus a quo descendit Brutus
 ille qui princeps cōiurationis Cæsarem in curia Pompeiana. xxxiii. uulneribus confodit quo occiso iterū
 in libertatem patriā rediit tametsi breui tempore frui licuerit. Depulsis tyrannis: nam exactis regibus tarqui
 niis propter stuprum Lucretiæ: primus cōsul fuit Brutus. Catilina: seditiosus ciuis. Exultat: q̄ uidet sui si

miles uicturos. Fractisq; cathenis: quia cathenis ad inferos circūligatus te nebatur. Mariiq; truces. s. exultant hi enim seditiosissimi oēs fuere: qui coniurarunt oēs: ut in historiis leges. C. marius bella ciuilia aduersus syllam gessit: & multa milia Romanorū cecidit. Nudiq; cethegi: qui socii Catilinæ fuerunt. Nudi: in sepulti: nā unco tracti sunt ad scalas gemonias: & inde præcipitati: honore sepulturæ priuati sunt.

CSVLPI. Drufos. Liuius Drusus trib. pl. socios & Italicos populos spe ciuitatis romanæ sollicitauit legibusq; agrariis & frumentariis latis cū ciuitatem præstare nō posset: italicis & senatui factus inuisus: uelut socialis belli auctos incertū a quo domi occisus ē Popularia noia: q; populo assentabant. Immodicos: nimios Grachos. C. & Tyberiu Trib. pl. seditiosos. Manus: facinorosorū & impiorū. Constrictæ nobis calybu: q; sunt in uinculis ferreis i tartaro Plausere: lætitiæ si gnū dedere. Turba nocēs: Impii ad elysios ire uolūt. Possessor: dis orcus pluto. Aperit: sedes: sinit ingredi & parat se ad puniendum nocentes quos & patetib; hostiis & admissurus: Asperat: in cruciatū animarū. Et durū: parat etiā uictori cæsari adamantina uincula. Placido manes: pōpeium cū tota familia in bellis ciuilibus periturū ostendit. Expectare: placido sinu: suscepturos blande & reuerēter. In serena pte in campis elysis. Nec gloria paruæ sollicitet: noli exilarare te breui uita. Veniet hora q; misceat omnes: qua pereant & pōpeiani & Cæsariani. Properate mori: moria mini libenter. Magno: forti & constāti. Descendite ite ad inferos. Quāuis e paruis bustis: quale fuit pōpeii. Calcate manes deorū: pedibus contundite aias occupatorum patriæ q; in deos ferentē esse conuersi: nam uos eritis corū superi: quippe i tartaro cruciabūtur hocq; dixit pp cæsarem Augustū & Claudium. Querit: a manibus. Quem: ex ducibus. Tumultum nili: sepulchrum apud nilum ubi pōpeius sepelietur.

Quē Tybridis: hoc ppter Cæsare dicit q; sepultus est in campo martio. Ducibus: manibus corū qui duces fuere. Tu: o sexte. Parca dabunt: fata tibi inferent etiam si nō dixerō. Tibi certior: Imago tui patris in somnis omnia tua incōmoda sicilia tibi uaticinabit. **COMNIBO.** Vidi ego le. uidi alios seditiois auctores: iter quos uidi drufos: hoc dicit ppter liuiū drusum tribunū plæbis: q; & ipse seditiosus fuit: cū trib. plæ. esset. uires sibi acquireret. pntiosa largitionis plæbem cōcitauit: & socios italicos populos spe amicitia Romanæ sollicitauit: hisq; adiuuantibus p uim legibus agrariis frumentariisq; latis iudiciariam quo pertulit: ut æqua parte iudicia penes senatū & equestre ordinē essent. Immodicos: intemperatos: in legibus suis: uidelicet in lege agraria. Grachos. s. tyberiu: & C. Grachū leges agrarias ferētes: uterq; aut eadem legis cā occisus est. Alter qdem. s. tiberius a Scipione nascica. Alter uero. s. Gaius a Lucio opinio: lætabant aut q; uidebant suos similes futuros esse uictores. Nodis: cathenis chalybeis. Camposq; piorum: & impii inuadunt ipios ut eos campis elysis expellant. Regni posses. Pluto aperit huiusmodi umbras. Aperit: quasi: paulopost imensam turbā suscepturus esset corū qui bellis ciuilib; perituri sunt. Regni inertis. i. tartari ppter aeris crassitudinē. Abrutaq; laxa: respicit ad illud quod Virg. dicit. Et e catilina minaci pendētem scopulo describens catilinā scopulis pendētem: ut pœnas daret pturbatæ ciuitatis. Abrupta: p̄cipitia. Asperat. i. asperiora facit ut noua supplicia præparet uenturis. Adamanta: pro cathenas adamantinas. Victori pœnā. i. ubi pœnis afficiat Cæsare. Refer hæc solacia tecū conuertit se ad sextū Pompeiū dicens: o sexte horū malorū hoc debet tibi eē solaciū nō mediocre: q; tuorū oīum & tui ipsius umbræ ad campos elysios puenient. Domū. s. uestrā. Nec gloria paruæ: nec doleas qd post uos uiuat ipse Cæsar: nā paulopost et uictores morient. Misceat: pturbet cōfundat. Oēs duces: sicut fuit pōstea: nā bella ciuilia gesta sunt inter. M. anto. & Octauiu ab una pte: & Cassiū & Brutum ab altera Deuictis Cassio & Bruto: tunc octauius & anto. necnon Lepidus inter se partiti sunt orbē: & p trienniū triumuiro si mul cordes fuere: paulopost discordia orta est inter illos q; Octauiam Octauii sororē quā in matrimoniū acceperat anto. repudiavit: Octauius uero bellū monit aduersus anto. & apud Leucada bello nauali anto nius uictus est cū classibus psecutus eū Octauius alexandriā usq;. Tandem eū ad mortem coegit. Paruis bustis: illud respicit: q; Pō. occisus est ab septimo ptolemæi, iussu consilio Photini & achillæ & Theodori cuius magna apud regē auctoritas erat: & cadauer eius in maris undas eiectum tandē in littore a Codro sepultus est inopi sepulchro. Cn. Pō. magni pompeii filius maior in Hispania occisus est: haud pcul a mūda ibi & ipse pauperem sepulturam consecutus est. At uero Sextus pompeius minor natus in asia apud miletū occubuit. Et Romanorum manes: imperatorum Ro. respexit ad umbras Cæsaris & augusti: qui post

Vidi ego lætātes popularia nomia drufos
Legib; immodicos: ausosq; ingētia gracchos
Aeternis chalybum nodis & carcerē ditis
Cōstrictæ plausere manus: cāposq; piorum
Poscit turba nocens regni possessor inertis
Pallentes apit sedes abruptaq; saxa
Aspa. & dur; uinclis adamantina paratq;
Pœnam uictori. refer hæc solatia tecum
Oiuuenis. placido manes. p̄remq; domūq;
Expectar sinu. regniq; in pte serena
Pompeio sua locuni. nec gloria paruæ
Solicitat uitæ. ueniet quæ misceat omnis
Hora duces p̄perate mori magnoq; supbi
Quauis e paruis animo descendite bustis
Et romanorū manes calcar deorū
Quā tumultū nili quē tybridis abluat unda
Quarit. & ducibus tm̄ de funerē pugna ē
Tu fatum ne quar tuū. cognoscer parca
Me reticente dabunt. tibi certior oia uates
Ipse canet siculis genitor pōpei in aruis

mortem in deorū numero habiti sunt. Calcate: inuidiose. i. pedibus subicite Ro. deorū manes quia uos in campis elysiis habitatis: ipsi uero ad inferos detrudent: licet ro. tantū dii uocari meruerint. Et ducib' tantū: nō de uictoria inquit certatur sed de tumulo uterq; enim moriturus est. q. d. nō meliorem multo fortunā habebit Cæ. quā Pom. Quem tumulū ni. nam in ripa nili sepultus est pompe. in campo aut Martio qui iuxta Tiberim est: sepultus est Cæsar. Tu fatum: quod ad te pertinet o Sexte: parce: deæ quæ apud inferos fata dispensant dabunt tibi cognoscere mortem tuā. Tibi certior: ficta sunt hæc oia: nam nunq̄ legimus Pō. filio in somnis apparuisse. Genitor canet: diuinabit cui' umbra tibi apparebit: & hæc oia tibi futura p̄dicet.

Ille quoq; incertus quo te uocet un̄ repellat
 Quas iubeat uitæ plagas quæ sidera mūdi
 Europam miserī libyāq; asiamq; timete
 Distribuet tumulos uestris fortūa triūphīs
 O miseranda dom' toto nihil orbe uidebis
 Tutius æmathia. sic postquam fata peregit
 Stat uultu mœstus tacito mortēq; repolcit
 Carminib' magicis op' ē herbisq; cadauer
 Ut cadat: & nequeūt animā sibi redder̄ fata
 Cōsumpto iam iure semel. tū robore multo
 Extruit illa rogam. uadit defūct' ad ignes
 Accēsa iuuenem positū strue linquit ericto
 Tandē passa mori: sextoq; ad castra parētis
 It comes & cœlo lucis ducente colorem.
 Dum ferrent tutos intra tentoria gressus
 Iussa tenere diē densas nox præstitit ūbras.

CSVLPI. Quo uocet: re in quem locum consulat fugias ut sis tutus. Plagas: regiones. Quæ sidera: quæ forma suis subsiderib' positam. Europam miserī. Nul la orbis pars illesos seruare uos poterit. Distribuet tumulos diuidet sepulchra pro uictoriis uestris. Pompeius. n. qui uictor in asia fuit ad nilum sepelietur Sextus in asia. Gn. filius in hispania Cato & scipio i aphrica. Nil tutius æmathia quoniā illic nullus ex pōpeiū domo peribit: sed alibi. Sextus. n. ipse postquā uictus ab augusto in freto siculo fuit. i. asiam fugiens Amyntæ regi nullo se scedere tradidit. a quo Miletī ē obtrūcatus. quū ageret quadragesimum annum: frater uero eius ad Carteiam in hispania cecidit: ubi Cæsarem ad desperationē redegerat. Repolcit: nutu indicat se uelle mori. Ut cadat: ut moriā. Reddere animā sibi: ad se animā reuocare nisi permittat Ericto. Consumpto iam iure semel: quia semel e sua ditione eam liberauerunt & iuris alieni fecerunt. Extruit rogam lignorum congeriem parat. Venit: iuit pedib' suis. Strue: in pyra. Tandem: ex defuncti desiderio dixit. It comes: comitata est sextum. Et cœlo lucis: & cum iam i staret dies suis carminib' noctem produxit tenebris geminatis ne conspiceretur ab aliquo. Tenere diem: retinere lucem. Præstitit: effecit.

COMNIBO. Ille quoq; incert': hoc dicit quia postq̄ Agrippa Octauii Cæ. Auspicio bello nauali in Sicilia uicit Sextū pompeii. Sextus primo uenit Mitylenas: ubi quondā cū Cornelia a patre suo contra Cæsarem bellū gesturo: adhuc puer reposit' fuerat post dies aliquot cogitauit: qd facturus esset: primo uoluit tentare ut se cū antonio cōiungeret: iā enī inter Octauii & antoniū similitates erāt: sed postq̄ audiuit a Medis contra quos exercitū duxerat parthisq; fufum: sperauit se illi successorē fore si interisset. In at cū illo imperiū diuisurū. Legatis ad antoniū missis. simul ad parthorū Regē & in Thracia & pōtū mittit clāculū cū regulis in iuris scodus: legatis deinde interceptis: & ad antoniū ductis: Lāplacū p̄ pditionē cœpit & Furniū resistētē fugauit. Nicea quoq; & nicomedia capta pecuniis potitus est. Tertius deinde ob Titii aduētū naues inscēdit: destitit' uero ab amicis: ad Bityniæ mediterranea se cōuertit. quē Furnius & Titi' & Amyntal insecuti sunt: & cum se dedere uellet: Furnio non admittente eo Amyntæ se committere tentauit: qui nec ipse uidebāt susceptur'. Noctē igit̄ clanculū tentorio egrediē ad mare p̄gressurus. Sed scaurus quidā transfuga eius iter pdidit. Tū uere Amyntas illū mille & quingentis eqtib' secutus est: ad quem omnes qui cum pompeio erant transfugerūt. destitutus igit̄ ab omnib' Amyntæ seipsum nullo scedere tradidit. quē ille Miletī interemit: cū & quadragesimū annū Attingeret. Certior: quia primo tētauit Reges Thraciæ & ponti: & in bithyniam inclinauit: eo aīo ut se transferret in Armeniam: Quas pla. i. uniuersum orbē terrarum. Europam: ubi sepultus est sextus pompeius. Libyam: ubi. Gn. Pompeius magnus sepult' est. Asiam: ubi uictus est Sextus pompeius: Vnde Mar. pōpeios luuenes asia: atq; europa: sed ipsum terra tegit libyes si tñ ulla tegit. Distribuit. t. quia ubi uictores aliqui fuistis: ibi ē sepulti eritis: nam magnus pompeius aliquando in Regnum collocauit Regem ptolæmeum: quem tamē consilio photini & Achillæ occidit Sextus in sicilia uictor fuit. & insulam aliquandiu tenuit: & Sardiniam simul & Corsicam. Gn. etiam pōpeius aliquando uictor extitit in Hispania: adeo ut de salute sua Cæsar dubitauerit. Domus. s. pompeii. Tutius æmathia: quia ibi nullus eorum periit: quis ibi uicti fuerint. Sic postq̄ .s. p. nunc dicit quō se habuerit cadauer postq̄ r̄ndit ad ea quæ erichtho interrogauerat. Peregit fata. i. responsa dedil. Mortemq; rep. s. ut præmitteret umbram suam a corpore discedere. Car. ma. opus est: nec mori poterat nisi carminib' erichtho ut quæ ipsum excitauerat: eadem mori permetteret. Fata. idest parca. Animā sibi reddere. idest repetere: & ad se retrahere: nisi erichtho euellet q̄ ipsa erichthoni concesserant. Consumpto iam iure se. nam omnib' statutū est semel mori: hic semel mortuus erat ergo iterū mori non poterat: nisi erichtho iuberet. Robore. m. idest arboribus quernis. Ac strue. in censa pyra. Sextoq; ad ca. dicit autem erichtho comitatam fuisse sextum pompeium ad castra patris redeuntem. Et cœlo. lu. iussit erichtho carminibus magicis: ne dies superueniret priusquam in castra patris rediret sextus ne ab hostibus captus ad Cæ. deferretur. Ducente co. non lucescente die: & aurora apparente. Dum ferrent idest dum beneficio noctis tuti in castra redirent. Iussa

f. carminibus magicis. Tenere: retinere diem ne superueniret. Nox praestitit umbras. i. semp nox fuit.

Io. Sulpitii Verulani In septimum Lucani Interpretatio.

Egnior oceano: Cum filii dies certo fato in stare. Sol moestus inq; poeta ortus est solito segnius: & uoluit eclipsum pati. seq; nubibus inumbravit: ne puris in thessalia radiis luceret. Luctificus: moestus: luctusq; nati. Segnior: tardior: Lex aeterna: institutum ei a natura impositum ut certo tpe oriatur certumq; cursum pagat. Vocabat oceano: euo cabat e mari unde uidet egredi. Egit aequos: impulit quadrigas. Contra ethera: contra motum mundi qui est ab oriente in occidentem cum ipse uehat cursu contrario ab occidente in orientem Ouidius rapido contrarius euehor orbi. Retorsit cursum: contra nixus est. Polo rapiente: cogente ipsum ad motum mundi sequendum cui repugnabat ne oriretur: & futuram cladem spectaturus esset. Defectum: eclipsum. Labores raptae lucis Videtur enim sol laborare quum nobis eius splendor per lunae interpositionem auferret. Non pabula flammis non: ut aleret seipsum. Nam ignes celestes humore nutriri primo libro super eo uersu docuimus Flamiger an titan ut alentes hauriat undas. At nox somnum pompeii comemorat quod ei occurrit in illa ultima nocte felicitatis Pars ultima appositum est. Felicis: post haec. n. infelix fuit. Sollicitos inquietos. Imagine: somno Pompeiani: quod ipsemet extruxerat. Cornelius tacitus sic habet: Quum Gn. quoq; pompeium incusatum a Senioribus ferunt quod mensuram theatri sedem posuisset nam antea subitariis gradibus & scena in tempus structa fuerat: sed consultum parsimonie. quod perpetua sedes theatro locata sit potiusquam immenso sumptu singulos per annos consurgeret ac strueretur. Effigiem plebis imaginem populi romani. Atolli erigi clamore. Cuneos sonantes: multitudinem in theatro certatim clamare & plaudere. Facies populi. apparentia & latitia illa quum primum triumphauit e sicilia aethiopia reuersus. perperna Domitio & hiarba uictis. Iuuenis: quartum enim & uicesimum annum agebat. Iberus torrens: flu. in hispania uelox & uehemens. Ambit circuit.

Egnior ocea quam lex aeter. uo. Hic septimus continet primo quod somnium pompeii: in quo existimabat se romae in theatro esse. quod ipse magnificentissimum aedificauerat & ibi plausu maximo a po. Ro. excipiebatur. Deinde quomodo uictus tandem incolumitati suorum arma non negauit. magis quam concessit: post haec describit pugna commissa inter utrumque exercitum. qua tandem uictus pompeius aufugit. relictis castris postremo inuectiones poeta sequitur primum contra Caesarem. quod caesorum corpora sepultura prohibuerit. Alteram contra aethiam: quae belli ciuilem cladem tandem fecerit. primum igitur dicit sole iuitum reuexisse diem: quo tamen tetrum ac atrox bellum futurum erat inter Romanos: ubi uniuersi orbis populi ad internationem prope modum caesi sunt deinde somnium pompeii describit. Segnior oce. nunquam inquit sol magis iuitus die reuexit: quam hoc tpe cum bellum ciuile secuturum esset. Quia lex aeter. i. lex quae ab aeterno posita est soli. Luctificos equos. i. nunquam magis tardauit luctificum diem. i. quod luctus inducturus erat: prope caedes eorum: quod bello ciuili perire. Aetherea co. quia luna & caeteri planetae motus habent: motui sphaerae caelestis contrarios cum enim firmamentum in occidentem ferat: sol oriente uersus uergit. Contra aethera: contra sphaeram firmamenti caelestem. Retorsit: retrouertit. Polo. ra. i. quis poli circa quos uertitur firmamentum raperent solem tamen retinebatur contra motum ipsius sphaerae & firmamenti. Defectus. i. eclipsum. Raptaeque la. i. i. eclipsis non quod ita naturaliter obscuraret: sed ne uideret eadem in campis philippicis futuram. Attraxit nubes: id est tenebras: non nubes quibus ignem caelestem pasceret sed ut caput obtegeret: nam ideo nubes trahuntur a corporibus caelestibus: quod ignea sunt: & terrae maris & aquarum uaporibus aluntur qui ex aquis excitantur quod nisi uaporibus alerentur. consumerentur. & astronomice loquitur. Non pabula flam ut recrearet ignes suos. At nos felicis: at uero nocte in somniis Pompeius existimauit se in theatro quod Romae magnificentissimum construxerat: magno plausu totius populi romani excipi: & latius

IO. SVLPITII ARGVMENTVM IN LVCANI SEPTIMVM LIBRVM.

Eptim? ut magni narrauit sonia plorat
f Fata ducis. mox turba ois sibi plia poscit
Censet idē cupidus facūdo tullius ore:
Dux dat id inuitus. scribit tum dira poeta:
Prodigia: instructas acies factura ducumq;
Verba suis animos: & praelia gesta fugaq;
Inuehitur post haec in te sauisime caesar.
Danans pharsali cōpletos sanguine cāpos.

.M. ANNEI LVCANI PHARSA
LIAE LIBER SEPTIMVS.

Egnior oceano quam lex aeterna uocabat
f Luctificus titam nunquam magis aethera contra
Egit equos cursuq; polo rapiēte retorsit
Defectusq; pati uoluit: raptaeq; labores
Lucis: & attraxit nubes: non pabula flammis.
Sed ne thessalico purus luceret in orbe:
Ut nox felicitis magni pars ultima uitae
Sollicitos uana decepit imagine somnos
Nam pompeiani uisus sibi sede theatri.
Innumeram effugiem romanae cerne plæbis
Attolliq; suum latis ad sidera nomen
Vocibus & plausu cuneos certare sonantes
Qualis erat populi facies. clamorq; fauetis
Olim quum iuuenis primiq; aetate triumphis:
Post domitas gētes quos torrens ambit iberus

tia urbis reuocari quasi uictor in patriam rediisset. Nox: ap. pars ultima. Felicis uitae: quia post hanc noctem oia semp aduersa fuerunt po. In nu. effi. p innumerabilis ro. plæbis imaginem. Soli. som. i. solitudine ple- nos: non. n. sine solitudine instantis: belli quiescebat po. Nā po. nam uisus est se suscipi a po. ro. ea laetitia qua quodā cū ro. eques eēt triumphauit. Pōpeiani theatri. i. sui q̄ de noīe cōditoris pō. appellabat. Martialis in pōpeiano dormis leuine theatro. Atroliq; suū: q̄ sic cōsueuerat po. ro. cū p̄cipes suos uideret bñ de repu. meritos manuū plausib⁹: & uocib⁹: & laudib⁹ nomē eorū efferre. Cuneos so. i. multitudinē clamantē. Qualis erat: q̄lis tūc fuit: cū sublimis curru triūphās cū toti⁹ orbis clamorē eqs albis uehereēt p urbē ad capī toliū deuictō Michridate: aut storio. Facies. i. uult⁹ & hīr⁹ ppli Iber⁹: hispāiæ flu. a quo iberia dcā ē hispāia.

Et quæcūq; fugax storius impulit arma
 Vespe pacato: pura uenerabilis æque
 Quā currus ornate toga plaudete senatu
 Sedit adhuc roman⁹ eques seu sine bonorū
 Anxia uenturis ad tpa lata refugit
 Siue p ambagas solitas: contraria uisis
 Vaticinata quics: magni tulit omnia plāt⁹
 Seu uetito p̄rias ultra tibi cernef sedes
 Sic romā fortuna dedit: ne rūpīte somnos
 Castrorū uigiles: nulla t̄ba uerberet aures.
 Crastina dira q̄es. & imaginē mœsta diurna
 Vndiq; functas acies feret. undiq; bellū
 Vnde pares somnos ppli noctēq; beatā.
 O felix si te uel sic tua roma uideret
 Donassent utinā supi p̄riæq; tibiq;
 Vnū magne diem. quo fati certus uterq;
 Extremū tantī fructū capetis amoris
 Tu uelut aufonia nadis moriturus in urbe
 Illa rati semp de te sibi conscia uoti
 Hoc scelus haud unq; fati hærere putauit
 Sic se dilecti tumultū quoq; p̄dere magni
 Temisto flectet luctu iuuenisq; senexq;

pariter libertatē: ut mutuā inter uos caritatis officia ut lætitiā & luctū oñderetis. Fructū: affect⁹ ueneratōes & lachrimas. Fati: calamitatis. Vterq; pplis & tu. Velut moritur⁹: tāq; reditur⁹ ro. uictor. Semp sibi cōscia: quæ sp cōtinet firmū desiderū tui n̄ putauit te alibi piturū. Rati: firmi. Hæreri: fixū eē & eueniri posse. Hoc scel⁹: ut te tuoq; tumulo priuareēt. Quoq; ēt. Sic dilecti: tā amati & culti. Mistō luctu: cōsulis lachrimis.

COMNIBO. Et quæcūq; fugax: nā sertorius hostis po. ro. iudicat: uniuersam hispaniam contra ro. concitauit. Aduersus eum primo missus est metellus: deinde pō. a quo tandem debellatus est nec de sertorio triumphum egit: quia ciuis ro. erat: nec de ciue ro. ulli triumphare licebat: sed de hispaniis qui eū secuti erant triumphauit. Vespe pacato. i. occidente: in quo est hispania. Aequē. i. tam uenerabilis. Romanos eques: quia ante ætatem a phrica tota subacta triumphauit: nondum. n. ad eam ætatem peruenerat: q̄a somnum impertum gerere posset. nam uiginti quinque āno triumphum egit: cum antea nemo posset: nisi post trigessimū annum per leges triumphare. Adhuc ro. eques. i. nondum senatoriū ordinem ingressus. Seu sine bonorum: causas exquirat: quare hoc somnium uidit pō. cum sequenti die in tantam calamitatem incidit: ut p̄fligatus relictis castris fugere coactus sit. dicit triplici ratione hoc potuisse fieri. Seu quod somnium illud sollicitum fueris malis tempora scelliciora repetebat. Sine bonorum: quia iam scelix pom. fortuna ad finem peruenerat. Refugit. i. redit ad scelicitatem præteritam. Siue per: seu somnium contraria ostendit: his quæ futura sunt. Per am. so. quia per ambages ire consueuit. Contraria uisis: quia lætum somnium uidit: ideo tristitia secuta sunt omnia. Seu uetito: apostrophat ad ipsū pompeium seu fata uoluerūt ut uel hoc modo romam uideres: quam tibi postea uidentem negarunt. Sic: per somnium. Nec romam: nunc conuersus ad milites pompeii rogat ut silentium teneant. pompeium quiescere sinant: ut in hac lætitia somnii diutius permaneat. Et ima. mœsta. di. quia diuersa erit imago diei: ab hac imagine notis: nam

SVLPI. Sertorius ro. exul qui cum totā hispaniā suscitasse in bella uictus est a pō. ut diximus libro secundo. Vespe: hispania. & occidente qui sub stella uespe est. Aequē: tam uenerabilis. Pura tota: candida ueste & non picta. Quā ornante currus: q̄ triumphali illa quæ stellata palmata ue fuit. Eques adhuc ante. n. q̄ senator eēt & ante legitimos annos ēt sylla improbante triumphauit. Seu: unde cōflatum fuerit Somnium p̄scrutat poeta: siue inquit q̄ mens ai aduer tens finem bonorum & calamitatem futuram conuertit se ad elapsam felicitatem. Siue id se obtulit somnium per contrariam significationem ut lætitia uerteret in luctum. Siue cum non concederet ei posthac ro. uide re uoluit fortuna ut saltē per somnium intueret. Anxia uenturis: mœsta futura calamitate. Fine: deest in. Ad tempora læta: ad pristinam fortunam. Per solitas ambages: per circuitiones & implicationes: nam somnium pprie est auctore Macrobio q̄ uelat ambagibus celat figuris. Uisis: somniis. Quāq; Visum pprie est phantasma: quæ inter uigiliā: & adulteriā quietē occurrit. Tulit oia: attulit auguria & fuit prænuntius. Ultra: post hac. Sic: per somnium. Dedit: concessit obtulit. Ne rumpite: per cōmiserationē apostrophe utiq; inquit nolite excitare pō. quia nox sequens erit ei inquieta dirisq; imaginibus agitabit. Nullas tuba: hypalage. Crastina quies: nox sequens. Dira: inquieta. Diurna imagine: his quæ uidebit in die uidelicet exercitū p̄fligatum. Feret: offeret repræsentabit. Functas: fune ribus affectas. Vnde: pp q̄. Pares somnos: somnia populum & due noctē felice. Vel sic: ēt per somnium aut uictum fugatū. Donassent utinā: utinā per diem tibi eē licuisset in urbe ro. ut pplis scirt te periturū amissurūq;

plena cædis & luctus erit. Vnde pares somni: quasi conquerit q̄ nunq̄ postea huiusmodi quiete habitur⁹ sit pō. ergo dum licet illū quiescere permittite. O felix. i. esses o pō. si ita te uideret ro. quæadmodū per somnū uidebat. Vel: p saltē. Sic: quæadmodū in somniis existimabas. Quo fa. cer. u. i. ut certes uoluntatis deorum: q̄ uidelicet pō. peritur⁹ esset & urbis ro. libertas. Tanti amo. quantus inter utrūq; fuit: nā pō. reipu. amantissimus fuit: & ro. bene de se meritū magna caritate pō. amplectabatur. Tu uelut: nunc dicit in magna incertitudine utrūq; uersatū esse: q̄ et maiore molestiā fecit. acrior. n. dolor qui fuerit inexpectat⁹ atq; improuissus esse solet: nā pō. discessit ab urbe: non quasi non rediturus: immo hac spe: ut uictor rediret & ro. eū dimisit: nō quasi non amplius suū futurū: immo illū magno desiderio expectabat. Vadis: di: cedis. Illa: ro. Conscia uoti: quia nouerat illa: quantū abs te amaret: & illud uotū tñ erat ut in patriā uictor redires. Rati: quia cuperes in patria mori. Hoc scelus: ut in aliis orbis terrarū partib⁹ uitā tuā finiret. Harere: imo tū eē. Te mixto flexet: si in p̄ria inqt uitā suā finisset pō. pueri & mulieres illū luxissent totū annū: sicuti fleuisse ferūt brutū.

¶ SVLPI. Iniussus: nō iussus a parentib⁹: sed sponte. Vulgus fœmineū: matronæ. Ceu bru. fu. Iunium brutū: qui arges eiecit uniuersæ matronæ deplorauere & per annum luxere. Tela: Cæ. uolentia. Funera: mortē: Sed dum: nō modo priuatū & pfectis diebus sed et festis & qñ Cæ. triumphabit. O miseri: miseros eos dicit qui metu doloris significationē cogebantur dissimulare & nō publicæ ipsū deplorauerunt. Gemitus odere dolorem: hypallage est. Vicerat astra iubar: lucifero inquit orto Stellæ aliæ obscurabantur.

Quū misto: cū turba superiorib⁹ elata uictoriis circumstetit pom. & petiit: ut signū pugnæ pponeret. Erat aut signum pugnæ uestis purpurea siue cruenta: ut ait Appianus. Sed huc ex historia aliquid afferamus. cū pō. de diuidendis bonis & honorib⁹. Cæ. & eius exercitus: deq; tabellis ferendis inimicitiisq; persequēdis inter se certarent & cōsultarent: Cæ. parata re frumētaria confirmatisq; militib⁹ tentandū existimauit qd nā pō. ppositi aut uolūtatis ad dimicandū h̄ret. ex castris eduxit exercitū acicq; instruxit pauloq; a castris pō. longius ut pgrederet ille e castris suis. pō. castris in colle habitis ad infimas radice mōtis aciem instruebat. semper ut uidebat expectans si iniquis locis Cæ. se subiiceret Cæ. nulla rōne ad pugnā elici posse pō. existimans. castra ex eo loco mouere & passim frumētari constituit. Signoq; pfectionis: iam dato tabernaculisq; incensis animaduersum est longius a Vallo eē aciem pō. pgressam: ut nō iniquo loco posse dimicari uideret. Tunc Cæ. ad suos cum iam esset agmē in portis: differendū est inquit iter in præsentia nobis & de prælio cogitandū. Trahentib⁹ orbem: mūdum in perniciem impellentib⁹. Nō uisitura totū diem: peritura ante noctem. Tentoria: prætorii castrorū. Accensa tumultu: inflamma concursu. Admouet: propinquas fecit & accelerat. Dira subit rabies: quisq; irascit & præliū cupit. Præcipitare: urgere sine ullo sui & publico respectu. Segnis: arguebant pō. q̄ piger q̄ timidus esset & q̄ gauderet bella p̄trahere: ut diutius in regno pseueraret: Nam toti orbi & et regib⁹ imperabat Vnde: ut Appianus scribit eum regem: regē & agamennona appellabāt. Indulgens regno: incumbens imperio. Iuris: potestatis. Timent pacem: ne imperiū & ius ingentes esset depositur⁹. Reges. ut Deiotar⁹ Arietes & Taxiles. Bella trahi: præliū differri nā cum superiores numero essent certā sibi uictoriā pollicebant. Hoc placet: cū admiratōe conquerit. q̄ dii eos quos euertere statuerunt in errorē & suæ culpā calamitatis inducunt. Vertere: apheresis: Crimen: culpam.

¶ OMNIBO. Iniussusq; puer: quia pueri non intelligūt cām doloris: tñ cū uidissent alios flere. & ipsi fleuissent. Fœmineum uulgus. multitudo mulierum. Fune. bru. quia (sicut Lilius scribit) matronæ totū annū luxere brutum: qui pulsus regib⁹ libertatem populo romano prius uindicauit. Nunc quoq; tela. quia cū et pcul a patria occubueris. flebunt tua funera. Tela pauēt. i. quis bella mineat Cæsar. tñ phiberi nō pnt quin te lugeant. Nūciet ipse. quid dixi licet paueant. sed flebūt te et dum sacrificia diis exhibebūt p uictoria Cæsaris. Lau. ferta. idest feret ioui lauream coronā p Cæsare qui coronat⁹ lauro triūphabat. Edere dolo. idest comedere. dolor et edit nūc cū in pectorē comprimūt. ut Vir. premit altum corde dolore. Miseri. fuerūt. i. ro. q̄ nō ausi sunt tuā mortē o pō. metu Cæ. deplorare. Vicerat astra iubar: nūc declarat quō se habuerint milites pō. postq̄ illuxit. dicit. n. frequenter ad prætorii populū cōuenisse petētes: ut signū pugnæ pō. ppone

Inuisusq; puer. lacerasset crine soluto
Pectora fœmineū ceu bruti funerū uulgus.
Nūc quoq; tela licet paueāt uictoris iniqui
Nunciet ipse licet cæsar tua funera: flebunt
Sed dū tura ferunt. dū laurea ferta tonātī.
O miseri quoq; gemitus edet dolorem
Qui te non pleno pariter plauere theatro
Vicerat astra iubar cū misto murmure tur
Castrorū fremuit fatiq; trahētib⁹ orbē (ba
Signa petit pugnæ. miseri pars maxia uulgi
Non totum uisura diem. tentoria circum
Ipsa ducis quarit magnoq; accensa tumultu
Mortis uicinæ pperantes admouet horas
Dira subit rabies. sua quisq; a publica fata
Præcipitar cupit. segnis pavidusq; uocat
Ac nimiū patiens soceri pompeius. & orbis
Indulgēs regno. qui tot simul undiq; gētes
Iuris haberi sui uellet pacemq; timeret.
Nec non & reges populiq; querunt coi
Bella trahi: patriaq; pcul tellure teneri
Hoc placet o supi quū uobis uertere cūcta
Propositū: nostris erroribus addere crimē

ret: & iā oēs ita cōcitati erāt ad pugnā ut cōtineri nō possent: sed negociū Ci. demādat: q̄ uerba p̄ uniuerso exercitu apud pō. h̄ret. describit at̄ tps̄ quo frequētes milites ad prātorū pō. cōuenerūt. simulatq; illuxit. Iubar. solis splendor eo. q̄ in iubarū modū spargit. Pars: quia pauci admodū erāt qui nō impugnā cōsenti-
rent. Fatis trahentib⁹. quia fata nolebāt exitiū inferre orbi terrarū. Tra. or. f. in perniciē. Totū diem. eodē die multi Cæsi fuerūt a Cæ. Circa tentoria. i. prātorū. nā prātorū pprie d̄r̄ īperatoris tabernaculū. Pro-
perantes admo. & mors ap̄propinquaret: ipsi ruebāt in mortē. & puocabāt ac stimulabāt. Dira rabies. i. pu-
gnandi scæuus furor. Pu. fata. i. mortē quia pereuntib⁹ ro. ciuib⁹ et̄ respu. peribat. Præcipitare. i. temere
euertere. Se. pa. q̄. uo. & pō. qui cōsulto bellū trahebat: mō ignauus: mō belli īperit⁹: mō timidus dicebat̄
q̄ nō auderet ipse se cū plurib⁹: aduersus Cæ. cū paucis pugnare. Patiens aliqñ remissioni animi tribuebāt
& aliqñ ipsum regni cupidū appellabāt. Indul. re. i. nimīū intent⁹. q̄ quasi res totius orbis diutius eē uellet
Sui iuris. i. ptātis. pulchrū pō. uidet̄ uniuersum orbē sub īperio suo retinere. & id est q̄ cū pficere possit bel-
lum. repugnat. Vndiq; nā ex plurib⁹ regionib⁹ orbis. populi. ac natōes ad pō. uenerāt. Pa. q̄. ti. i. q̄ nollet
pacē h̄re: ne priuat⁹ efficeret. Necnō & re. triganes rex armenia: Ariobarzanes. Deiotarus. Hoc pla. con-
querit̄ de diis. q̄ ipsi sua fata cōuertāt in culpā hoīum. Crimē. i. culpā. nā error est culpa. sed erramus nos
tunc cū uolumus id q̄ fata uetant: igit̄ error est: q̄ in fata nostra ruimus. tunc cū nos cogitis in perniciē nō
stram ruere sed huic errori o dii culpā addere uultis. ut id nostri erroris cā sc̄m esse dicat̄.

Cladib⁹ irruimus nocituraq; poscimus arma
In pompeianis uotum est pharsalia castris.
Cunctorum uoces romani maxim⁹ auctor
Tullius eloquiū. cuius sub iur̄ togaq;
Pacificalis scæuus tremuit catilina secures.
Pertulit: iratus bellis cum rostra forūq;
Optaret: passus tam longa silentia miles
Addidit inualidæ robur facundia causæ
Hoc p̄ tot meritis solum te magne p̄catur
Vt se fortuna uelis p̄ceresq; tuorū
Castroꝝ: regesq; tui cum supplice mūdo
Affusi: uinci socerū patiar̄ rogamus
Humani generis tam longo tempore bellū
Cæsar erit: merito pompeium uincer̄ lente
Gentib⁹ indignū est te trāscurrē subactis
Quo tibi feruor abit aut quo fiducia fati.

Procures: principes. Tui: tibi fauentes. Affusi: submissi & genuflexi. Socerū uinci. ut Cæ. uincat̄. Rogam⁹
syllepsis ē directa & deest nobiscū. Hūani: a rei indignitate loc⁹. Merito ē indignū. nō iuria cēset̄ iquū. Vice
relēte: n̄ accelerare uictoriā. Gētib⁹ subactis te trāscurrē. Argumēto a maiori ad min⁹ hoc ē cū trāscurrē
do p̄sequēdoq; mythridatē mltas uiceris natōes. ut iberes albāosq; & adiacētes bosphoro ad tanaim usq;. **OMNIBO.** Cladib⁹ irru. q̄ non ipsi n̄ra mala concupiscimus: iō nobis attribuit̄ q̄ fauetant. Phar. uo.
est. i. exercitū suū quasi uotū concupiscere. Pōpeianis: ibi. n. pars magna moritura erat ro. pharsalia. n. fata-
lis erat ciuib⁹ ro. Cunctorū uoces. i. totius exercit⁹ sniam. Tullius eloquiū. nam ipsæ ro. linguæ princeps
sine dubio perhibebat̄ de quo Mar. Hoc tibi roma caput quū loquereris erat: Cuius sub iure. i. ptāte & con-
sulatu. Togaq; quia non armis: sed consilio & uirtute Catilinam subegit cum coniuratis. Scæuus: impius
contra patriam. Iratus bellis: neq; n. forensi & causidico bella placebāt. Rostra: ut posset ad populū conti-
nes h̄re. Forum: ubi causas ageret: sicuti consueuerat. Longa si: nam qui modo in senatu: modo in foro mo-
do in contione dicere consueuerat: & eloquentia sua magnam laudem consequi posset indignabat̄: quod
tam diu miles pō. factus silentium tenuisse. Inualidæ cāæ: bene quia poscere bellū ciuile turpe uidebat̄. Ad-
di. ro. causæ idest hanc causam minus potentē & honestam eloquentia sua fecit: ut uim maiorem h̄ret. Hoc
pro tot me. hēt hęc ōo suasionem: ergo in deliberatiuo genere est cōstituta: non utitur phœmio quia sa-
tis auditorū animi parati erant ad audiendū: sed probat tm̄ modo q̄ intendit: uidelicet pugnam esse susci-
piendam. primo quidem probat a facili cum dicit fortunam ipsam rogare: ut se ipsa uelit uti pom. Est autē
argumētū sumptū ab attributo p̄sonæ: uidelicet a cā: in quo cōsiderat̄: quid euenit: qd̄ euenit & qd̄ euen-
surū sit quid eueniet pō. nam quia semp̄ uicit uicit igit̄ nunc quoq; uincet fortuna: ergo p̄icipiū suū seque-

CSVLPL. Irruimus: ultro imus. Pharsalia: loc⁹ ille
pernitiosus & conflictus. Est uotū in pom. castris. ue-
hementer optat̄. Cunctorū uoces Vnus Ci. pro om-
nibus pō. est allocut⁹. Maxim⁹ auctor eloquiū. Fabius
sic ait Dono quodā p̄uidentiæ genitus in quo totas
uires suas eloquentia experiret̄. idem Apud posteros
uero. i. consecutus: ut Ci. iā non hois nomen: sed elo-
quentia habeat̄. Sub iure: ptāte consulari. Togaq;
pacifico consilio & iustitia. Scæuus. in patriā impius.
Pacificalis secures consulatū. Non. n. u. sed cōsiliis Ca-
tilinæ cōiurationē deleuit & ipsum eiecit Pertulit uo-
ces: locut⁹ est. Irat⁹ bellis: ferens iniquo animo bella.
Rostra: unde concinaret̄ ad populū aut senatui con-
suleret. Forū: ubi causas ageret. Miles: qui militabat
sub pom. Facundia: eloquentia sua firmavit & persua-
sibilem facit cām infirmā nō enim erant satis ualidæ
rationes ad ineundū certamen: Hoc pro tot: suadens
præliū Cice. facilēq; uictoriā pollicens primū a felici-
tate argumentat̄. Adhortaturq; magnū ne fortunam
suā pristinā deserat. inde elicit argumenta ab auctori-
tate populorū & regum & indignitate rei & pigritiæ
fugienda. a deorū procliui benignitate. a ui & cōtem-
ptu fugiendo. Concluditq; per simplicē cōplexionē.
Tot meritis: q̄ in te cōtulit: Velis uti se ut utaris ipsa

tur. *Fortuna pro me. quia bene merita est de te fortuna. & feliciter tecum egit. Vti se. quia semper tibi fauit. ideo uelis uti se ipsa te postulante. Procereſq; tuorū. est argumētū ab auctoritate. in quo pbat. laudabile esse: ut hanc pugna suscipiat: quā oēs reges: oēs natōnes. deniq; uniuersus orbis terrarū pbat ergo omnes cōsentiunt. non debes tu solus resistere. Procereſ. senat⁹ populūſq; ro. Affusi. i. prostrati pedib⁹ tuis Humani generis. arguit a uindicatione. quia æquum est ut patriæ expugnatores uindicerent. nunquid inq; aliquando suppliciū sumet de Cæ. qui solus est pturbator totius pacis. Merito. arguit ab attributo psonæ. in quo satis attribuit. nomen natura dispositione siue effectū habitū præſidiū consilia fata casus. & orōnes. In cā considerat quid euenit. ut uicisti semper. ergo nunc eueniet ut uincas. nā si orbē terrarū uicisti trāscurrendo. quanto facilius nunc uincere poteris cū oēs te sequant. iō at trāscurrendo. quia dum mithridatem insequeret. uicit iberes. albanos & gentes oēs quæ adiacent bosforo usq; ad tanai. Trāscurrente: dignum est. n. cū trāscurrendo subegeris orbē terrarū nunc uelis bellū ptrahere. Lente: nā gentes irascunt si uis uincere tarde. Quo tibi feruor: nunc arguit a fortitudine. quia si fortis esses sicuti antea consuetas. magnanimus esses & iā diu uicisses. Fiducia sati. i. fortunæ.*

CSVLPI. Ingrate: qui tot uictorias diis accepisti nunc desperas. Feruor: magnanimitas. Cām: quæ iusta est. Credere: cōmittere deorum potestati. Signa: aquilas. Proſilient: incurrent in hostes. Pudeat uicisse coactū. cogeris uincere cum tuo dedecore. Siduce te: argumentatio necessaria. si senat⁹ inquit creauit te duce: & bella gerunt p publica libertate. habeat uis senatus cōserēdi præliū arbitrio suo uel te inuito. Iusso a senatu. Nobis: in publicum usum. Concurrere. præliari. Quid mundi. illum uiuer: finis quem omnes cupiunt mori: Vibrāt. quatiunt in Cæ. Vix signa maxima est oīum pugnaū auditas Propera. ad uictoriā. Ne te tua. ne te contempto milites præliū ineant. Scire senat⁹. simplex complexio est. cuius altera parte delecta concludit esse pugnaū: nā q; senat⁹ milites sub pō. non fatebimur. Si fatemur: erit dilema & nō complexio. Rector: pō. Esse dolos: uidelicet q; pugna tā acriter pscere. Si placet hoc: clā imprudentiæ accusat exercitum culpā in deos transferens excusansq; se & oñdens potuisse sine sanguine & sola fame hostem superari. qui quidem in eum desperationē iam uenerat ut mori pugnaū optaret Cæ. uero metu malorū non magnanimitate esse audacē ait. Scelusq; esse: cōmittere fortunæ certā uictoriā. inde conquerit pluribus optatq; mori: eo q; tanta cede peracta is qui uictor erit efficiet infamis: qui uictus calamitatib⁹ affligetur. Tempus: hoc negociū in quo uersamur. Milite

ut militis non ut ducis officium agat. Nil morabor: parebo uobis nec impediam fata. Inuoluat: euertat humanum genus. Nouissima: ultimā. Magnæ parti: quæ peribit. Accepisse. non constituisse sed ab aliis constitutum accipere: Potuit stare tibi nullo uulnere: potuisti absq; sanguine uincere. Stare. constare. Captiuū: captum. Subactum: subiugatū Cæ. exercit⁹ traditione pax sequebat.

COMNIBO. Times: cū semper dii tibi fauerint nunc uero times. Ipsæ. s. si. nūc a necessario: necesse est enim ut signū pugnae militib⁹ proponas: nā nisi hoc feceris. ipsi sua sponte sumptis armis in aciem ueniet & contra Cæ. pugnant. Reuellent: refigent. Proſilientq;. scilicet de castris. idest explicabunt aduersus hostem. Pudeat uicisse coactū: ut dicant te coactū a militib⁹ tuis obtinuisse. Si duce te iusso: quod si pugna reprohibes senat⁹ ipse auctoritate sua militib⁹ arma concederet. id enim est quod senat⁹ scire cupit: comes ne tibi sit: an miles. Iusso: a senatu. non enim dux esses: nisi senat⁹ iussisset: ergo quod iussit senat⁹: id etiā in eius potestate esse debet. Nobis: idest libertati nostræ. Bella gerunt: ut libertatem nostrā uindicemus: nō autem tuo imperio: sed auspicio nostro bella geris. Iuris: potestatis nostræ hoc uidelicet. Concurrere campo: idest manum cum hoste conserere in quocunq; campo. Quid arces: quid arcere tentas: nunquid te existimas: tantum potestatis habere ut tenere possis totius orbis terrarū animos: ne suam ulciscant iniuriam. Vibrant te. manus paratæ sunt ut tela in hostes reip. torqueant. Vix signa: & nemo est qui expectari possit morā pugnae: nisi tu signū pposueris. ppter ea quia necessariū est hoc: quia post hac te inuito contra hostes pcedent: & pugna inibunt. Scire: hoc est q; scire cupit senatus: nunquid sit tuus miles: an comes. comes est potius non. n. tibi subditus est sed sponte tua tibi imperium tradidit: & salutem reip. demādauit. Ingemuit. sub: hanc Ci. orōne: dicit pō. non tenuisse gemitū: quasi sentiret fatū imminēs. q; suo consilio resisteret: nā ipse consiliū tuū sequebat: cum exercitum sine causa nollet imponere bellis. Si placet hoc: beniuolentiā a persona aduersariorum sumit quos in odium adducit. Quia cōfidenter eos facere ostendit. q; uelint teme

De superis ingrate times. causamq; senatus
Credere diis dubitas. ipsi sua signa reuellent
Proſilientq; acies. pudeat uicisse coactum:
Si duce te iusso si uobis bella gerunt
Sit iuris quocunq; uelim concurrere campo:
Quid mundi gladios a sanguine caesaris arces
Vibrant tela manus. uix signa morantia qsq;
Expectat. ppera ne te tua classica linquant
Scire senatus auct miles te magne sequatur
An comes. ingemuit rector: sensitq; deorum
Esse dolos. & fata sua contraria menti.
Si placet hoc inquit cunctis: si milite magno
Nō duce tps eget: nihil ultra fata morabor
Inuoluat populos una fortuna ruina.
Sitq; hominum magna lux ista nouissima parti:
Testor roma tamē magnū quo cuncta piret
Accepisse diem potuit tibi uulnere nullo
Stare labor belli: potuit sine cede subactum
Captiuum ducem romanæ tradere paci

re cū hostib⁹ pugnam conferere: cū nulla necessitas cogat. Si milite magno: si uultis me tanquā militem: & non tanquā ducē uestrū. esto. sed tñ tps requirit. ut ducem habeatis. Nil ultra. s. concessio color: quæ sit quotiens aliquid ita concedimus. quod concedendo magnopere negamus. Vir. nunc ingratissimè te irrise periculis. Nō ducē: si tps hmōi est: ut multos duces habeatis pompeio præstantiores: & tali ductore uobis minime si opus. Inuoluat populos: dicit hanc pugna si suscepta fuerit futurā exitum orbis terrarū: ergo qd concedit: magnopere negat. Ista lux. qua pugna cōmittenda est. T estor roma: nunc a psona sui beniuolentiam captat: oñdit. n. se uirum bonū in suos esse qd eos periculis obicere nolit: qñ uictoriam incruentā consequi possit T estor roma tñ: tot negare non pōt: uidelicet hunc diem inuitū accepisse: sed non sponte tradidisse. Potuit tibi: adhuc persistit in illo: ut se bonū uirū oñdat: se nolle eos periculis exponere: nunc arguit a clementia quæ est coniuncta iustitiæ: nā cū aliquid suademus: utimur partib⁹ honesti aut tuti. nā iustitia in duas partes diuidit. s. tutum & honestū: honestū est inquit: ut bella ciuilia sine sanguine gerant: nā ciues debent esse clémentes: ideo a clementia arguit hoc loco: quis inquit tantus furor est in bellis ciuilibus: q si ne sanguine non geri posse putant. cum a sanguine & cæde ciuium abstinendum sit.

Quis furor o cæci scelerum ciuilia bella
Gesturi metuūt ne nō cū sanguine uincāt?
Abstulimus terras. exclusimus æquorū toto
Ad præmaturas segetum ieiuna rapinas
Agmina cōplurim⁹ uotūq; effecimus hosti
Ut mallet sterni gladiis morteq; suorum
Permiscere meis: belli pars magna pacta ē
His qbus effectū ē ne pugna tyro paueret
Si modo uirtutis stimulisq; iraq; calore
Signa petūt. multos in summa picula misit
Venturi timor ipse mali. fortissimus ille est
Qui p̄mpt⁹ metuēda pati. si comin⁹ istet
Et differre pōt. placet hæc tam p̄spera rex
Tradere fortunæ. gladio p̄mittere mundi
Discrimen. pugnare ducē q̄ uincerē malunt
Res mihi rōanas dederas fortuna regēdas
Accipe maiores: & ceco in Marte tuere
Pompeii nec crimen erit nec gloria bellum

offeramus nos periculis sine cā: quo nihil pōt esse stultius. Differre: nō lōge p̄ducere & remorari. Hæc tā p̄spera: certā uictoriā. Piacet traderē fortunæ: uultis piculo exponant: Discrimen: piculū. Malunt: milites mei. Ducē: meip̄m. Res mihi: iā q̄si desperatis rebus ad fortunā apostrophe utit: Res ip̄erū: ut postq̄ res asiæ. Maioris: auxit. n. ip̄e ro. potetiā. T uer: defede. pōpei nec crimē: nec culpā nec gl̄iā belli uolo mihi ascribi.

COMNIBO. Cæci scelerū. cōstructio usitata poetis. ut fessi rerū. Bella: q; inquit: summo studio totaq; mente optare deberent: uidelicet sine sanguine uince: hoc maxime metuunt: & arguit a tuto: cum rōnē nostrā tuā omne oñdimus. uidelicet sine periculo obtinere posse q; uolumus: q; est suasionis argumentū ualidissimū. Abstulimus terra: ad hoc inqt̄ redigimus hostē: ut cupiat desperatione quadā pugnare: nā ei aut famæ pereundū est: aut euentū pugnae tentandū: sed si nos bellū trahere uolumus: iā famæ coactus Cæsar se nobis subiicit uictū. Abstulim⁹ terras. scilicet Cæsari ne possit ire pabulatū. aut frumentatū. Exclusim⁹ æquore toto. nā classe sua pompeius maritimas omnes oras tenebat. Ieiuna. famæ coacta. Præmaturas: nō dum maturas. & intēpestiuas. Uotūq; effecim⁹. ad hanc necessitatē duximus Cæsare ut desperatione quadā pugnare uellet. Ut mallet sterni. scilicet quā famæ perire. Permiscere mei. ut si pereundū esse. nō periret inultus. Pars magna. arguit nunc a partib⁹ prudentiæ. dicit enim prudentia sua factum esse. ut et tyrones non timebant hostē: ergo belli inquit magnā partē peregimus quando id egimus peritia nostra. ut tyrones quidē paruifaciant hostē. quod ex eo depræhendi pōt. quod pugna non timet sed tñ ait hanc atate comprimendam cupiditate esse. ne quid temere faciant. Si modo uirtutis. sed uereor hoc faciant poti⁹ quā uirtute. Nam quod tyro negligat hostem tribuendum est duci. sed cupere pugnam temeritati tribuendum est. Multos in summa pericula misit. si quod malum instaret. quod cogeret nos suscipere pugnam tunc omnibus periculi pugnandum esset. quia necessitas cogeret. In summa pericula. quando malum immine qd uitari non potest. tunc satius est mutare fortunam imminenti periculo quam opprimi. Fortissimus ille est: qui potest differre pericula. quæ etiam si instent pati non dubitat. Cominus. mala esse dicuntur cum ui-

SVLPI. Quis furor cæci: eos ab imprudentia immanitateq; arguit: nam in bello ciuili refugienda est cruenta uictoria: dandaq; opera ut sine cede uincatur. Abstulimus terras: rationes quib⁹ uictoria certā uidebatur aperit. Abstulimus terras: fugamus eos.

Exclusimus: expulimus nam uictus est. Toto quoniam plurima nostra classe tenet. Ieiunia: esurientia & famelica. Ad præmaturas rapinas seg. ad rapiendam segetem quæ primū facta est esui apta. Effecim⁹ uotum: fecimus ut uoueret & optaret. Meis: mortib⁹ meorum. Belli pars: sententia est. Non est ultimus inquit ad uictoriā gradus eum effectū ē: ut tyrones pugnare non metuunt: modo id pugnandi furore faciāt at multi sunt qui metu pugnare uolunt: Sed fortissim⁹ est instantia malla differre: & non desperare: His illis ducib⁹ & hoc dicit quia fugauerat hostem: bis uicerat & ad famē redegerat. Signa: prælii. Qui p̄mpt⁹ aristoteles in æthiis ait Viri autem fortis est quæ hominibus terribilia uident & sunt ea subire: quia decorum sit ita facere & turpe non facere: & ibidem: Mortem uero appetit ob fugiendam paupertatē aut amorem: aut aliud quicquam graue non fortis est sed magis timidi. Ouidius Nam timidi est optare necē. Aristoteles Desperans quidem miticulosus est. & Ci. Nūquā omnino periculi fuga committendum est ut imbelles timidiq; uideamur: sed fugiendum etiā illud ne

vari nō pnt. Metu. pati. i. pericula ferre. Placet hæc in hoc pmanet: ut a tuto arguat: nā argumenta quæ sunt munē tuto cæteris sunt antepōnēda. qñ. n. nrm cōsiliū oīs piculi experts oñdim? esse plurimū ualeat ad sua dēdū. Prospera rerū: quæ possem? icruētā uictoriā ex hostib? reportar si mō uellem?. Accipe ma. f. q̄ dedisti. quia auxi temp. Pompei nec crimē erit: si uicti fuerit. Nec gloria: si uicinus.

SVLPI. Vincis me iniquis uotis: cum iniquum fit in bello ciuili manus conferere. Tu tamen contra meam pietatem a deis id impetras. Pugnatur: non in dicat sed conquæritur. Regna: reges & nationes. Iacēbūt: peribunt. Enyphē? fluuius in pharsalia. Prima uelim: utinā inquit ego primus p iam mō id fiat sine damno & calamitate partium mearū. Funesti. mortiferi. Caput hoc: meum. Momento: motu & calamitate. Partis. meæ Neq; enim uictoria magno lætior: non plus lætitiæ ex uictoria cōsequar quam tristitiæ si uictus ero. Inuisum nomē: si uinxero habebor odio ut tantæ cladis auctor: si fuero uictus ero miserabilis. Omne malum: incommoditas. Nefas: scelus & causa mali. Laxat frenos: cōcedit prælium methaphora ab equitibus habenas letantibus. Et ut uictus: sic egit inquit ut nauta qui a uentis superat? relicta arte uela & nauim uentis permittit. Coro: uēto ab occidente solstitiali. Dat regimen: tradit se regendum. Onus puppis ignaum: puppis grauis & iners sine moderatore. Castra: exercitus milites. Truces: ferui: Pulsant pectora iētibus: uexant se affectibus uariis: ut spe metu ira cupiditate. Fato: morti. Conderet fatum: nouum imperium & sortem constiteret: & ob id prælium romanam rem obscuraret. Nescit non sentit: non considerat. Maiore: principium & reip. Quis littora argumentum a simili nullus est enim qui cernens mūdum mergi: & cœlum cadere timeret sibi ipsi. Obruata ponto submersa mari. Equor in summis montibus: diluuiū. Non: uacat: non uacuum est & non intenditur anim? ad metuendum de se. Pro se ferre metus: sibi metuere. Urbī magnoq; pompeio duci & reip.

OMNIBO. Votis iniquis quia cum uota mea plena sint clāmentia dii me nō exaudiunt: sed te qui cupis romanos ciues cædibus exponere. Regna iacē cum regibus suis strata: Enyphēus: qui flu. est thessalia & sanguine ro. perturbabit. Hoc caput: demonstratiue dixit: scilicet meum. Si sine mō. idest mutatiōne. idest si moriturus sum sine exercitus discrimine. Neq; enim uictoria: rationem oñdit quā obrem optet ut moriatur: dicit enim non est mihi uictoria lætior clade: si pugnaturus sum aduersus ciues. nam si uictor euasero inuisus oībus ero: si uictus oīum miserimus ero. & est dilema. idest ex utraq; parte cōclusio necessariū est alterū fieri. uel uincere uel uinci sed utrum fuerit id illi molestum erit. Peracta clade. idest Cæsis hostibus. Omne ma. uicti quicquid fortuna extrema mali afferre potest. hodie allatura est uicto. ergo extrema oīa contingent uicto: omne at nefas uictori. utrum ergo eueniat id non pōt non esse molestū. Sic fatur & arma postq̄ ita locutus est sensit ita destinatis animis pugnam petere milites. ut ab ea nulla rōne possent auerti permisit ut facerent quod uellent: & similitudine utitur gubernatoris nauis. qui postq̄ ui uentorum uictus gubernare non pōt quocunq; eam fortuna impulerit. ipse dimittit. Fur. ira. idest ppemodum in furorē conuersus. Coro uēto: qui flat ab occasu solstitiali: & græcæ dicit & speciē p genere posuit. Dat re. permittit uela uenti. Ignauum: pro ignaue. Castra fre. nunc dicit quō se habuerint milites: postquā semel est permissa licentia pugnae dicit autem trepidasse exercitu. quod futuri mali signum erat: sic enim mens solet esse præsaga futuri mali. Tumultus appellatur omnis perturbatio. quæ a metu proficiscitur quasi si timor multus. Castra. idest milites. continens pro contento. Iētibus incertis: inter spem & metum quia utrūq; eā esse solet cur corda pauor pulset. Mortis. pl. in. ore. pallore suffusi erant uultus. qui mortē futurā indicabat. Fato. i. morti. Aduenisse: nō mirū erat trepidare exercitū pō. nā dies instabat. quæ statuere deberet uter imperaret immo uero nunquid urbs esset seruitura. Palam manifestum. Aduenisse. instare. Conderet: constitueret ut optato condunt tybridis alueo. Fato. i. fortunā humanarū rerum. non. n. de unius aut alterius regno populi. sed de totius orbis imperio certabat. Roma quid esset: an libera. an seruitura. Sua quisq; pericula dicit enim sui quemq; periculi oblitū esse: eum uniuersū periculum ante oculos proponeret.

Vincis apud supos uotis me cæsar iniquis
Pugnat: quantū scelerū quātūq; malorum
In pplos lux ista feret quot regna iacebunt
Sanguine romāo q̄ turbid? .ibit enypheus
Prima uelim caput hoc funesti lancea belli
Si sine momento rerum partisq; ruina
Calurū est feriat. neq; enī uictoria magno
Lætior: aut ppl's inuisum hac clade pacta
Aut hodie pōpeius erit miserabile nomen
Omne malū uicti. qd̄ sors fert ultima rerū
Omne nefas uictoris erit. sic fatur & arma
Permittit populis frenosq; furētibus ira
Laxat. & ut uictus uiolento nauita choro
Dat regimen uētis ignauumq; arte relicta
Puppis onus trahit trepido ofusa tumultu
Castra fremūt. aīq; truces sua pectora pul
Iētib? icertis. multorū pallor i ore (stant
Mortis uenturæ est. faciesq; similima fato.
Aduenisse diem qui fatum rebus in æuum
Conderet humanis: & queri roma qd̄ esset
Illo marte palā est. sua quisq; pericula nescit
Attonitus maiore metu. quis littora pōro
Obruta. q̄ sūmis cernēs i mōtib? æquor
Etheraq; in terras deiecto sole cadentem
Tot rerum finem timeat. sibi. n̄ uacat ullos
Pro se ferre metus. urbiq; magnoq; timec

maiora solent animos a minoribus deterre re. Sua nesci. i. quisquis metu reſpu. attonitus obliuiscitur priuati. Quis littora: ponto quis inquit est qui quum omnia peritura esse possit de sua salute sollicitus esse. Littora ob. i. cernens diluuiio terra operam esse. In monti. æquor. i. dicit finem qui est uniuersorum rerum. Sibi. i. suum periculum. Non uacat. i. non licebat de se timere. Vrbi tibi. honesta locutio: timeo tibi. i. causa tui.

Nec gladiis habuerit fidem: nisi cautibus asper
Exarsit mucro tunc omnis lancea saxo
Erigit tendunt neruis melioribus arcus.
Cura fuit lectis pharetras implere sagittis:
Auet eqs stimulos frenorūq; aptat hēnas
Si liceat supis hoīum conferre labores
Nō alit phlegra rabidos tollēte gigantes:
Martius incaluit siculis incupīdus ensis
Erubuit flāmis iterum neptunia cuspis
Spiculaq; extincto pean phythone recoxit
Pallas gorgoneos diffudit in ægyda crines
Phalenea ioui mutauit fulmina cyclops
Non tñ abstīnuīt uenturos p̄der casus
Per uarias fortuna notas: nā thessala rura
Cū peterēt: totus ueniētibus obstitit æther
Inq; oculis hoīum fregerūt flumina nubes
Aduersasq; faces: imēsloq; igne columnas
Et trabib; mistis auīdos phytonas aquarū
Detulit: atq; oculos ingesto fulmine clausit

lelius maximus ait pō. egressa a Dyrrachio aduersa agmini eius fulmina iacta fuisse: signa examinib; obscurata subita tristitia iplicatos militū aīos totius exercit; terrorib; & hostias ab altarib; fuisse. Obstitit: quasi prohibēs accessum. Fregerē: rupere oriunt. n. ex ipsis nubibus ut priō libro dixim;. In oculis a facie ipsorū. Faces: faces uestigia lōga faciūt priōr pte ardēte. Bolis uero ppetua ardēs lōgiorē trahit limitē. Colūnasq; plinius inqt Vocat & colūnæ quū spissat; hūor rigēsq; ipse se sustinet a cuius similitudinē colūnā igneā poeta appellat. Trabib;. trabes bolis silēs sunt. eas docas uocat qles apparuer quū lacedæoniū classe uicti iperū græciæ amiserūt. Auīdos phytoas. legēdū cēseo typhōas. Fiūt. n. typhōes quū uicti arcti; rotati nubē effregerit sine fulmine & uorticē faciūt q typhō. i. uibrat; uocat ut plinius ait. Apulei; uero si ignitū n̄ fuerit fulmē inqt. Typhō uocat. Clausit. pstrinxit & terrefecit: Ingesto: quasi immiso siue q; extinxerit aliquē.

COMNIBO. Nec gladiis: postq; aīo bellū futurū conceperunt: dicit seipsos ad pugnam accinxisse oēs armaq; acuisse. Habuere fidē. i. nō conhsī sunt telis suis. Nisi cautib;: lapidib; quib; ferrū acuit. Exarsit: acuit Mucro. i. gladiorū acies. Omnis lancea. i. mucro lanceæ. Erigit: incurua dirigit. Tendunt neruis: & nerui diuturna pugna attriti renouabant. Auet eq. sti. calcaria quib; equos stimulant. Frenorūq;. i. imponit frena equis quib; eos dirigere possit quo uelit. Si liceat: per similitudinē oñdit quō se ad pugnam futurā præparabant: non aliter q; quum diu bellum aduersus titanias susceperet: tale est illud Vir. si magna licet cōponere paruis. Conferre: cōparare: ordo est non aliter martius ensis incaluit. Phlegra: uallis ubi pugnam gigantes gesserunt aduersus deos. q; magnitudine sua freti ausi sunt cælū ascendere. Siculis incudib;. i. cyclopū qui officinā hnt in sicilia sicuti poetæ ferunt. Martius ensis. i. martis qui & ipse præparauit se ad pugnam. Neptunia cuspis. nā neptunus tridenti p̄ telo pugnatur; erat aduersus gigantes: ut fratri suo ioui auxiliū præstaret: tridens est sceptrum neptuni: quo utit; contra maris monstra. Rubuit. s. recocta ut acuerēt. Spiculaq; ex. phv. tela quib; occisus est phytō ab appolline. nā latonæ iuno irata immisit phytonē serpentē qui eam insequerēt de hac superius diximus dicit ergo tpe gigantomachię spiculū phœbum præparasse & meliores sagittas ad pugnam reddidisse. Recoxit. s. incudib; uulcani. Pallas gor. pallas pugnatu aduersus gigantes gorgoneum Aegidi. i. scuto suo superimpositus ut titanib; oñderet & terrore ipsius capitis eos abigeret: & a pugna in fugam conuerteret: Gorgoneos cri. i. medusæ gorgones sunt appellate filię phorei quas uicit perseus & occidit. Mutauit ful. q; si pugnatu erant p̄ ioue nunq; meliora tela necesse fuerat q; nunc: Cyclops. hic uul. fingit esse minister q; tela arma & ful. in officina siciliæ cudit. Pellenæa ful. epi. longe repetitū a pallene oppido thessaliæ. i. a mathia. qbus usus fuerat in aloidas æmathios nā sicuti dictū est superius ipius hāc plē superis immisit aloeus iseruit coelis ppe tūc cū pelion astris syderibusq; uias incubēs ab

SVLPL. Nec habuerit fidem: sed magis acuerit ut melius penetrarent. Mucro: ensis quāquā pprie cuspidem aciemq; significat. Cautib;: cotibus. Exarsit: splēdit. Erigit saxo: recta imponit cotib; ut acutur ducendo ferrum: uel cotes uertendo. Tendunt: flectunt & contendunt. Neruis: cordis. Auet stimulos: parat: & acuit calcaria. Si liceat: si parua magnis & humana diuinis conferre licet nō aliter acuerunt arma dei bello giganteo. Phlegra: cāpo in thessalia. Tollente: erigēte quia montib; montes imposuere. Martius: martis Incaluit incudib; siculis: recoctus reformatusq; est in antro uulcani apud uulcanias insulas quæ sunt inter siciliam & italiā: ubi lypara in qua antrum uulcani. & hycra uulcano sacra. Illic Brontes Steropes & pyragmō arma & fulmina fabricant. Qui neptuni & amphitricis filii cyclopes dicunt. Cuspis. telū. Rubuit. ignitū ē & tinctū. Spicula. ferrū sagittas post pythone occisum Crines gorgoneos: serpentes medusæ cui; caput in ægyde sculptū gerebat. q; aspicientes uertebant in saxa Egis dī munimentū prætoris in numine. In homine uero lorica thoraxq; dī ut indicat lib. x. martialis. Cyclos: pyragmō uel unius ex fratrib;. Mutauit renouauit. Pellenæa. pellenæa op. est in achaia ad Sicionem pallā uero in laconia situm ut Strabo docet. Sed legendū arbitror phalenea. i. thessalica a phalensis op. iuxta phlegrā ut plinius hēt ibi gigantes sunt fulminati. Non tñ: p̄digia cladis nuntia indicat. Prodere: manifestar. Notas. signa. Quū peteret thessala rura Va-